

SORUN

Polemik

MARKSİST
İNCELEME
ARAŞTIRMA
ELEŞTİRİ
DERGİSİ

24
OCAK 2007

www.sorunpolemik.com e.posta: sorunkolektif@gmail.com

Süresi: Şimdilik İki Ayda Bir Yayımlanır

Sayı: 24 (2007)

Fiyatı: 4 YTL (KDV Dâhil)

Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü: *Sırrı Öztürk*

Yönetim Yeri ve İletişim:

Çatalçeşme Sokak, No: 46, K/3, D/6 Cağaloğlu-İstanbul-34110
Telefon : (0212) 511 08 29 Fax : (0212) 519 05 60

Posta Çeki No: 98213

Banka Hesap No: İş Bankası Cağaloğlu Şubesi (1095) 325 835
Abonelik Yurtiçi yıllık 6 sayı - 24 YTL. Yurtdışı dört katı
Yayın ilkelerimizle bağdaşmayan ilanlar kabul edilmez.

Gönderilen yazıların beş dergi sayfasını geçmemesi (CD ve e-posta),
Word programında zenginleştirilmiş metin biçiminde Times Türk veya
Helvetica Türk yazı karakteriyle kaydedilerek gönderilmesi gerekir.

Yazılı metinler kaynak gösterilerek kullanılabilir.
Teknik Hazırlık: Sorun Teknik Büro

Baskı: Huzur Ofset Davutpaşa Cad. Güven San. Sit. B Blok 336/1
Tel: 0212 544 70 36-Topkapı-İstanbul
Yayın Türü: Yerel Süreli
Baskı Tarihi: 12 Ocak 2007
ISSN 1303-2402

İÇİNDEKİLER

- **Sırrı Öztürk**
Dr. Hikmet Kıvılcımlı Eleştirileri (!)
PARTİ - II. TTKK ve “Doktorcu” Eğilimler Üzerine 3
- **Nazire Işıklı**
2007 Yılına Girenken Taraflar, Çelişkiler, Sorunlar, Görevler! 21
- **Ahmet Temizel**
Altemperyalizm - Nasıl Bir Mücadele? 26
- **Suha Bulut - Karikatür** 30
- **İsa Gözaçtı**
Yakın Doğuya Emperyalist Müdahale ve
Bölgesel Güç Odakları -2 31
- **Azimet Ceyhan - Karikatür** 37
- **Memet İnce**
Venezüella Komünist Partisi'nden
Gustavo Conde Yoldaşla Röportaj 38
- **Tolga Ersoy**
Resmî Tarih Polemikleri -8 48
- **Suha Bulut**
Anadolu Kurtuluş ve Kuvva-i Seyyare
Komutanı Ethem'in Son “Haykırış” Tezleri! 58
- **Ali Özdoğu**
Burjuvazinin Karaoğlanı ve Politikada Mistifikasyon 71
- **Hıdır Diren**
Hangi “Kurucu Meclis” ? 78
- **S.P.**
Burjuvazi'nin Terörü-Sol'un Gündemi 81
- **Nevzat Oğuz**
Kültürel Çürümeye Karşı Sanatçının Sorumluluğu - 1 88
- **Nevzat Oğuz - Şiir** 95
- **İsmail Hardal**
Kültürel Çürümeye Karşı Sanatçının Sorumluluğu - 2 96
- **Turgay Ulu**
F Tipi “Yaşamak”tan Bir Kesit 99
- **S.P.**
Dergimize Yöneltilen Eleştiriler Üzerine 101
- **Sırrı Öztürk**
Dersim... Dersim... -3 106
- **Bizden Haberler** 123

Sırrı Öztürk

-Polemik-

Dr. Hikmet Kıvılcımlı Eleştirileri (!)

PARTİ - II. TTKK ve

“Doktorcu” Eğilimler Üzerine

“Keçi ile koyun otlarken arkadaş olup yola koyulmuşlar. Gel zaman git zaman derken önlerine bir hendek çıkmış. Hendeği atlamak keçi için kolay, koyun için oldukça zormuş. Keçi, hendekten önce koyunun atlamasını önermiş: “Koyun gardaş önce sen atla” demiş. Koyun kocaman kuyruğu ile hendekten nasıl atlayacağını düşünmüş. Elli adım geriden hız alıp hendeği güç belâ atlayabilmiş. Keçi ise bir zıplayışta hendeği aştıktan sonra koyuna “hihi” diye gülüp sırtarak; “Koyun gardaş kıcını gördüm demiş!..”

Anadolu Halk Masallarından

“Düşünce - Davranış Bir Bütündür”

Son aylarda Dr. Hikmet Kıvılcımlı üzerine oldukça yoğun bir yayın faaliyetinin öne çıkarıldığını görüyoruz. Bu yayın faaliyetlerini Doktor'un sevimli üslubuyla “hayra” mı, yoksa “şerre” mi yormalıyız demekten kendimizi alamadık.

Dr. Hikmet Kıvılcımlı ve eserleri çeyrek yüzyıl aradan sonra kitap, dergi, internet sitesi ve oluşturulan yayınevi kurumlaşmalarıyla neden şimdi gündemleştiriliyor? Devletin resmî Tv. kanallarının birinde O'nun hakkında neden ayrıntılı bir “program”(!) yaptırılıyor? 10 Eylül 1920 Tarihî TKP'sinin binbir idealizasyon ve mistifikasyon yöntemiyle kabaca sömürülmek istendiği günümüz koşullarında Dr. Hikmet Kıvılcımlı'dan söz edilmesinin amacı O'nun tezlerinin senteze kavuşturulması için karşı tezlerle dövüştürülmesi midir? TKP tarihinde ideolojik ve teorik çalışma gelenekleri yanında sürekli biçimde **PARTİ** ve “Partileşme Sorunu” üzerine kafa yoran, bununla da yetinmeyip sosyal-pratikte bazı adımlar atılmasını deneyen Kıvılcımlı'nın tezleri, önerileri ve eleştirileri içeriği ve özü hesaba katılmadan yapılan tek yanlı eleştirilerle rating malzemesi mi yapılmak isteniyor?

Bulduğumuz coğrafyadaki sınıflar mücadelesinin gündeminde **PARTİ** ve “Partileşme Sorunu” tüm yakıcılığı ile Devrimci ve Marksist Kadroların önünde duruyor. Yaşadığımız “Öndersizlik Krizi”, Bilimsel Öğreti'den haberli kadrolarca gündemde tutuluyor. Marksizm-Leninizm ve Proletarya Enternasyonalizmine bağlı kadrolar çeşitli etkinlikleriyle ve de öncelikli olarak “Komünistlerin Birliği” sorunsalını tartışıyor. Tartışmalar henüz “Devrimci Oturum” disiplinleri kazanma ve bu oturumların so-

nuçlarına katlanma aşamasına getirilememiş, yalnızca kitap, dergi, internet sitelerine taşınmıştır.

PARTİ ve “Partileşme Sorunu”nun yakıcı ve acil bir sorun olduğunun ayırıcında olanlardan kimileri, kendi dar grup faaliyetlerinin çözülmesi karşısında Tarihî TKP'nin devrimci geleneklerini sömürerek “alan kapatma” atağına kalkmış, kimileri de yaratılan bu “fiilî durum” karşısında onlarla yarışa heveslenmiştir.

Dr. Hikmet Kıvılcımlı'nın bıraktığı sosyal mirası tekelinde gören kimileri de O'na ilkesizce tutunarak örgüt kurmuş ve de parti çağrısını yapmaya başlamıştır.

Anılan grupların ve kümelenmelerin ideolojik, teorik ve örgütsel konumlarını incelerken, böylelerinin Dr. Hikmet Kıvılcımlı üzerine söz söyleyebilme hakkını nereden aldığını düşünmeye başladık.

Bilindiği gibi, kimi konu ve sorunlar bilimsel metodolojik yöntemle incelenmelidir. Olgular, olay, veri, süreç, vb. malzemeler nesnel koşulları içinde incelendiğinde bilimsel faaliyetler yerli yerine oturur. Tarihsel koşulları içinde incelenmeyen, “keyfe keder” bir yaklaşımla ele alınan kişi veya örgütsel duruşlar doğru kavranamaz.

Kendilerini “akademik çalışma” yöntemine bağlı “teorisyen” olarak gören/görmeye meraklı olanlar, küçükburjuvalar ülkesinde “teoripolitika” adına destursuz ahkâm kesiyor.

Bu satırları kaleme alanların bu türden bir iddiası ya da hüsnü kuruntusu yoktur/olmamıştır. Dr. Hikmet Kıvılcımlı'ya yaşarken sistemli biçimde uygulanagelen “sinsi kuşatma” ve “suskunluk kumkuması”nı çok çirkin örnekleriyle bizler de yaşamaktayız. **Kolektifimiz** çalışanları Doktor gibi ideolojik, teorik çabalarıyla tanınmıyor. Bizlerin bu türden bir “vukuatı” da yoktur. Tutarlı bir İşçi-Kitle çalışmasından gelip basınyayın faaliyetinde bulunurken “akademisyen”, “aydın” ve “teorisyen” geçinenlerin özel yaşamını, işini, üretimini, sosyal faaliyetini daha yakından gördüğümüzde, taşıdıkları bu sıfatlarından ötürü büyük bir bireysel doyuma kavuştuklarını tiksinerik izlemiştik. Bu nedenlerle de hiç bir bilimsel disiplini olmayan, entelektüel birikim ve etik değerlerden yoksun bu insan malzemesinin birer rozet gibi taşıdığı unvan ve sıfatları reddediyoruz.

Bu türden aydınların bilgi kaynakları Batı'dan eklektik biçimde aktarılıp tekrar edilen tartışmalı tezlere ve ekollere bağlıydı. Bu aydınlar, sosyal mücadeleler tarihimizin ve sosyalizmin 150 yıllık birikiminin Marksist bakış açısıyla tahlili yerine kafalarını taktıkları Gramsci, Althusser, vb. ekollerin izini sürmeyi deniyorlar. Bununla da yetinmeyip Marksizm düşmanı ekollerin, “Frankfurt Okulu”nun Türkiye baş temsilciliğine soyunuyorlar.

Kimileri de Dr. Hikmet Kıvılcımlı'yı sözüm ona anıp değerlendirirken, Sovyetler Birliği düşmanı, artı Stalin düşmanı kimlikleriyle troçkizmin penceresinden bakarak kalem oynatıyorlar.

Gramsci, Althusser, Troçki, Mao ve Frankfurt Okulu, vb. "ekol"lerden gelmediğimiz için birileriyle temelden ayrışıyoruz. Bilindiği gibi, söze "Stalin dedi ki, Troçki dedi ki..." diye başlayanlardan da değiliz. Türkiye'ye bilinçli olarak taşınan ve "Stalin-Troçki" biçiminde temellendirilmek istenen bitip tükenmek bilmeyen bir "oyun"un asla taraftarı olmamaya büyük bir özen gösterdik. Yeri geldiğinde de V.İ. Lenin'in bu konudaki yazılarını ve vasiyetini nesnel ölçülerde yayınlayarak bu "çıkamaz sokak" tartışmalarından herkesi kurtarıp diyalogu daha anlamlı bir düzeye çekmek istedik. (**SORUN BSD**, Sayı: 8, Ocak 1989, s.75-78)

Neden mi? Çünkü Marksizmin yorumu ve pratikte yeniden üretiminden yanaydık. Yaşanan sosyalist deneyimler sevap ve günahlarıyla bizim idi. Bu sürece sahiplenerek, Doktor'un deyimiyle "doğrulara sahiplenip eğrileri atarak" ancak ilerleyebildik. Stalin, Mao, Troçki, vb.'lerini âdeta birer "ekmek parası" derekesine indirgeyen anlayışların Marksizm-Leninizm ve Proletarya Enternasyonalizmi davasına hiçbir katkısı yoktu/olmayacaktı. Yalnız geçmiş sosyalist uygulamalardan çok yönlü ders ve sonuçlar çıkaran Devrimci ve Marksist Kadrolar bu süreci değerlendirirken "Biz daha görkemlisini yapacağız!.." diyerek SSCB, Çin, Latin-Amerika ve kapitalist ülkelerdeki Komünist ve İşçi Partilerini eleştirerek aşmayı gündemlerine alabilirler. Yoksa, sadece Sovyetler Birliği'ne ve Stalin düşmanlığına endeksli "argüman"larla Devrimci ve Marksist bir politika yapılmış sayılmaz.

İşçi-Kitle çalışmalarından, sokaktan gelen biri olarak, üniversite okumuş yarım-aydın kimliği ile "sol" cenahta ahkâm kesenlerden asla hoşlanmıyoruz. Onlar da bizlerden hoşlanmaz. İçerideki, dışarıdaki hapsedenlerde bu garip insan malzemesinin sosyalizme verdiği zararı "politik açığa vurma" yöntemleriyle izole ettiğimizi söyleyemiyoruz. V.İ. Lenin'in ünlü özdeyişi ile "bizim en sıkıldığımız ve en utandığımız yanımız, politik açığa vurma görevimizi yeterince yerine getiremeyişimizdir..." O'nun politik dehası ve büyüklüğü, hiç yeri yokken çekinmeden kendine bu biçimde "kıymış" oluşudur. Yüzyıl aradan sonra bu anlamlı ifadeleri bizler de başka bir amaç için kullanıyoruz. Niçin mi? Cenahımızı düşündürüp anlamlı ve ileri bir adımı kolektif olarak atmak/atabilmek için. "Komünistlerin Birliği" sorunsalına çözüm yöntemi üretebilmek aşkına!..

Kolektifimiz çalışanları, bizler, Dr. Hikmet Kıvılcımlı Yoldaşımızdan çok şey öğrendik. Ondan öğrendiklerimizin doğruluğunu sosyal-pratikte de test ettik. Doktor'un sağlığında en nefret ettiği şey "tâbi insan"ların O'nu tekrar etmesi idi. Biz, O'nun kaygısını anladık ve asla da "doktorcu" olmadık. Devrimci mücadelede rol ve sorumluluk alan kişiliklerin yücel-

tilmesi, onların tezlerinin anlaşılmasının önünü keser. Marksist eleştirel katkı yerine "kişi kültü"nü önüne çıkarılışı devrimci ve dönüştürücü gelişmeyi de önler.

Siyasal-ekonomik bunalımların boy verdiği, haksız savaşlarla "iç savaş"ların sürdüğü, kapitalist anarşinin insanı ve insanlığı kabaca sömürdüğü koşullarda, kapitalizmi-emperyalizmi boy hedefi yapıp tutarlı bir mücadele hattının örülmesi gündeme gelmişken, devrimci politika adına, Che Guevera, Mao, Troçki'den yapılan eklektik alıntılarla yapılmak istenen etkinlikler devrimci hareketi bir adım ileri taşıyamaz. Bu genel politik "argüman" anlayışının Türkiye özelindeki versiyonu da devrimci hareketimizi bir adım ileriye taşıyamaz. "Bilen yoldaş çok yaşa!.." Dr. Şefik Hüsnü, Reşat Fuat Baraner, Dr. Hikmet Kıvılcımlı, Mihri Belli, Aybar-Boran-Aren (ABA'cılar) ve bu sürecin "acı meyvesi" Deniz, Mahir, İbrahim'e çeşitli atıflarda bulunup "dedi ki" diye başlayan ideolojik, teorik, örgütsel duruşlarımız da kapitalizmi devrimci yoldan aşma mücadelemize bir ivme kazandırmadı.

Emperyalizmin zayıf halkalarından Türkiye coğrafyasında oluşan devrimci durumları yeterince değerlendiremediğimiz ve iktidar perspektifi ciddi, güvenilir ve donanımlı bir İSP ya da TKP'yi oluşturamadığımız gerçekliği de ortadadır. Milliyet farkı gözetmeden Türkiye Solu'nun ne "tutarlı bir demokrasi mücadelesi" ne de "tutarlı bir siyasal-sosyal devrim mücadelesi" verdiğini söyleyemiyoruz. İktidar mücadelesinin bütün biçimlerini yürüten ve buna aday bir **PARTİ**'nin oluşturulması mücadelesini ete kemiğe büründürdüğümüzü de söyleyemeyiz. Türkiye Solu henüz yeterince ne ayrışabilmiş ne de Devrimci ve Marksist Kadroların birliği düşüncesi başarıya ulaşabilmiştir.

Devlet destekli "milliyetçi sol" ile onun ikiz kardeşi "liberal-postmodern-yeni sol" eğilimler Devrimci ve Marksist Kadroların yeni nitelikler kazanabilmesinin önünü kesmek gayretlerinden dolayı kendilerine açık alanlarda yer edinebilmektedir.

"Resmî" komünist ve işçi partileri de ha keza, tarihsel-sosyal görevini yerine getirmesi beklenen Devrimci ve Marksist Kadroların partileşme mücadelesinin önündeki devlet destekli engellerdendir.

Devlet tekelci kapitalizmi, zaten tarih ve insanlık önünde kendi sistemini aşacak olan İSP ya da TKP'nin işçi sınıfı ve emekçi halkların sosyal kurtuluşunu gerçekleştirmesini istemez. Niçin istesin? Militarist-polis devletinin açık ve gizli örgütleriyle boy hedefi yaptığı kurumsal disiplinlerin kuşatılması da son derece doğaldır.

Sol'un ayrışma ve bütünleşme mücadelesinde, bağrında taşıdığı zaafklar çeşitli biçimlerde bizatihi devrimci hareketin "iç düşmanı" kimlikleriyle işbaşındadır, bu da doğaldır.

Entelektüel birikim düzeyi sınırlı bir sosyoekonomik formasyonda aşırı teorizme, entelektüalizme, dogmatizme meyilli avantüryeler de Sol'un derlenip toparlanışında en büyük engelleri oluşturmaktadır.

Ayağımızı bastığımız toprakların tarihini, coğrafyasını, insanını, dinlerini, inanç ve kültürlerini, masal, öykü ve efsanelerini, mitolojilerini İşçi-Kitle Köylü-Kitle hareketlerini, isyan, ayaklanma ve başkaldırı geleneklerini yeterince inceleyip bilince çıkarmadan yapılan devrimcilik sosyal-pratikte tökezlemiştir. Dr. Hikmet Kıvılcımlı'nın geliştirmek istediği, günümüz nesillerinin de eleştirel katkı ile aşılmasını istediği özgün tezler de bu noktada yoğunlaşıyor. Yani; orijinal sınıf ilişkileri ve emekçi halklar gerçekliğimizi tanıyarak devrimci politikalar üretilmesi.

Dr. Hikmet Kıvılcımlı Yoldaşımızın bizlere öğrettiği belli başlı önerisi: **PARTİ**'nin oluşturulması meselesidir. "Partileşme Sorunu"nun "Devrimci Oturum" disiplinleriyle tartışılarak gerçekleştirilmesidir. O'nun bu konular üzerinde yaptığı girişimlerin başarıya ulaşmamış oluşu yalnızca Doktor'un kusur hanesine yazılamaz. Bütün Komünistlerin "vukuat" hanesine yazılır. Yine O'nun "legaliteyi istismar" babında yapmaya çalıştığı örgütsel arayışların tüzük-programı ve taktiklerini bugünkü bilgilerimizle ve de haklı gerekçelerimizle eleştirebiliriz. Marksist eleştiri, pratik-yeniden üretim için yapılır. Yalnız yazının başında vurguladığımız gibi konuyu bilimsel yöntemle tahlil edebilmek açısından tarihsel olgu, olay, veri ve süreçleri nesnel koşulları içinde incelemek durumundayız. Doktor'un yaşadığı dönemleri bir hatırlayalım. Bırakın Sosyalizmi, "Sos" demek bile yasaktı. Sistemin uygulayageldiği militarist baskı ve terör ortamında, değil politika yapmak, yaşamak, ekmeğini kazanabilmek bile öyle kolay değildi. İçi bizi, dışı eli yakan Tarihî TKP'miz gizlilik ve yeraltı faaliyetlerini bir basamak ileri taşıyıp hayatla bütünleşememişti. TKP'nin İşçi-Kitle ve Köylü-Kitle bağı kurulamamıştı.

I. Tüm Türkiye Komünistleri Kongresi (I. TTKK) sayesinde örgütlenen Anadolu'nun Devrimci ve Marksist Kadroları 10 Eylül 1920'lerden sonra Kemalist rejim tarafından katledilmiştir. Bu resmî tarih anlayışı ile resmî ideolojilerin politik ortamı kuşattığı bir dönemde, Marksizm-Leninizm ve Proletarya Enternasyonalizmi ilkesellikleri aşınmıştır. Bu politik ortam, TKP'nin Bolşevik Kadrolarından pek çok unsurun ideolojik, teorik ve örgütsel açılardan tökezlemesini de beraberinde getirmiştir. TKP'nin oluşumundaki Bolşevik teori-pratik, hem önder kadroların Kemalistlerce katli hem de SSCB'nin "dış politika"sının aleyhteki etkisiyle yeni nitelikler kazanamamıştır. Tarihsel Bolşevik köklerinden koparılan TKP, bir örgüt olarak Marksizmi-Leninizmi bu coğrafyada pratik-yeniden üretememiştir.

TKP içindeki kadroların kişisel yetenek ve zaafı Marksist bir örgütlenmede bulunması şart olan temel normlar işletilerek inceleneme-

miştir. Bu türden bir parti işleyişinde, Doktor'un eleştirel katkıya açık ve muhtaç olan tezleri de güme gitmiş/gidebilmiştir.

Sıkça tekrarladığımız gibi "TKP'nin tarihi tasfiyeciliğin tarihidir. TKP'deki sağ teslimiyetçi akım sürekli olarak Devrimci Kanadı tasfiye edegelmıştır." Dr. Hikmet Kıvılcımlı bu tarihsel sürecin Devrimci Kadrolarındandır. Günümüz Devrimci ve Marksist Kadrolarının O'ndan öğreneceği çok şey olduğu gibi eleştirel katkılarla aşılması gereken yönleri de vardır. Doğallıkla da olacaktır.

Günümüz koşullarında şimdi birileri kalkmış b..kunda boncuk bulmuşların sevinciyle, yer, zaman, mekân ve nesnel durumu hesaba katmadan, ayrıca, olgu, olay, veri ve süreçleri bilimsel metodolojik yöntemlerle araştırmadan ve de Hazreti Ali'nin Zülfikâr'ı gibi kılıcının önüyle de arkasıyla da Doktor'u kesip doğramaktadır. Bu kesip doğrama işleminden "geriye ne kalıyor?" diye soracaksınız. Söyleyelim: Althussercilikte karar kılmış, fakat Marksizmin yorumu ve pratikte-yeniden üretimi davasından sınıfta kalmışların aşırı teorizme, entelektüalizme ve dogmatizme kayan kariyerizm hastalığı. Bir de **PARTİ** ve "Partileşme Sorunu"na dudak büküp küçükseyen "benim bu konularda sayım-suyum yok" diyenlerin "teori-politika"sı.

Dr. Hikmet Kıvılcımlı'nın burjuva partilerinden CHP, DP hakkında söyledikleri, 27 Mayısçılara verdiği "açık çek" ve yazdığı dilekçeler, "Ordu-Asker Partisi" hakkındaki görüşleri, Vatan Partisi'nin kuruluşu ve serüveni, "II. Kuvayi Milliye", "Millî Mesele" ile "Milliyetler Meselesi" üzerindeki tezleri, "Tarih Tezi" ve "Ordu Tahlilleri", MDD-SD tartışmaları karşısında önerdiği Demokratik Halk Devrimi (DHD) formülasyonu, İPSD içindeki faaliyetleri, YİS hakkındaki görüşleri ve bilcümle entelektüel birikimleri, tez ve polemikleri elbette günümüzün Devrimci ve Marksist Kadrolarınca incelenip araştırılacak, O'nun vasiyetince "doğruları ayıklanacak, eğrileri gözünün yaşına bakılmadan atılacak"tır.

Günümüzde Doktoru eleştirenler(!) "teori-politika" diyor, O ise, daima "teori-pratik" demiştir. Kendi deyimi ile "düşünce-davranış" içinde olmuştur. Faşist baskı ve terör altında konu ve sorunları eğip bükmeden, ezopçanın kiskacına düşmeden doğrudan telaffuz etmiştir. Telaffuz edemediği zamanlarda da dürüstçe "petkam sıkılmıyor" diyebilmiştir. Çok büyük bedeller ödenerek bugünlerin şartlarına gelindi. Devlet tekelci kapitalizmi daha da gelişip palazlandı. Doktor'un "Finans Kapital'in oluşması geç oldu güç olmadı" saptaması dersine dahi henüz gelememiş olanlar şimdi O'un ideolojik, teorik, örgütsel arayışlarını didik didik ediyor. Özel amaçları ne olursa olsun, bu zihniyetle varacakları nokta "Marksizmin yorumu ve pratikte-yeniden üretimi"ne katkı değil, nihilistçe O'nu sıfırlamak çabası olacaktır.

Hayatı boyunca **PARTİ** arayış ve yönelişleri içinde olan direngen bir ömrü sıfırlamak işi de "petka ister." Kolay mıdır?

PARTİ ve “Partileşme Sorunu” üzerine somut-pratik önerileriyle öne çıkan Dr. Hikmet Kıvılcımlı'nın tezlerinin senteze kavuşturulması davasına evet, **PARTİ** ve “Partileşme Sorunu”na aynı cevabı verenlerle her şeyi ilkeli biçimde tartışabiliriz. Fakat örgütünde anlaşılmanın, hakkı yenilmek istenmiş, iş yapmış, hata yapmış, yanlıya kapılmış, ama, siyasal-sosyal devrim mücadelesi yolunda tartışılmaya, yararlanıp çok yönlü dersler ve sonuçlar çıkarılmaya aday Dr. Hikmet Kıvılcımlı'yı sıfırlamaya da hayır! Demeliyiz.

Onun içindir ki, yazımızın başında Anadolu halk masallarından biri olan, Keçi ile Koyun'un hendeği atlarken yaptığı arkadaşlığı aktarmayı uygun bulduk. Keçi'nin kıcı ömür boyu açıktır. Koyun'ununki ise ancak hendeği atlarken görülür. Kıssadan hisse, bunca akademisyen arasında bizlere de bunları söylemek kısmet oldu!..

Tv. Programında Anlatılan Dr. Hikmet Kıvılcımlı Tipolojisi (!)

“Bayram değil, seyran değil, eniştem beni niye öptü?”

Evet, sormak zorundayız: Dr. Hikmet Kıvılcımlı devlet Tv.'sine kimilerince neden çıkarıldı? “Demokratik cumhuriyet”imizde bizim henüz tadına varmadığımız “ileri” bir gelişme mi olmuştu? Yoksa “Siyasî İslâm”, AKP denetimindeki bir devlet Tv.'sinde sözde dindarların yürüttüğü politikalara, Doktor'un İslâmiyet üzerine yaptığı çalışmalarla sözüm ona örtüşen(!) bir paralellik arama kurnazlığı mı projelendiriyordu? Kimler ve hangi teori-pratik duruşuyla O'nun hakkında söz söyleme hakkını elde etmişti?

Programı sahneleyen ve Tv.'nin asıl amacı neydi? Kendilerine mikrofon uzatılan zevat bu imkânı hangi amaç ve ilkelerle kullanmıştı? Anılan kişilerin ideolojik, teorik ve örgütsel konumu ve Devrimci ve Marksist Kadroların sorunlarına olan vukufiyeti hangi düzeydeydi? Bu programı izleyen genç nesiller ve halkımız Devrimci ve Marksist bir düşünce-davranış bilgesini mi, yoksa beş vakit namaz yerine kırk rekât namaz kılan mistik bir ümmiyi mi izlemişti beyaz camdan?

Anılan Tv. programını irkilerek izlerken tarih ve sınıf bilincine güvendiğimiz arkadaşları telefonla arayarak düşüncelerini öğrenmeye başladık. “Doktorcu” diyemiyorum, “Doktoru Sevenler” denilmesini daha uygun buluyorum. Bu cenahtaki arkadaşları düşündürmek, ayrıca Tarihî TKP'nin devrimci geleneklerinin sömürsüne ilişkin niyetlerini öğrenip ölçmek için O'nlara bazı uyarı ve eleştirilerde bulundum.

Bazı arkadaşlar 25-30 yıl sonra bütün eksikliklerine rağmen Doktor'un Tv.'de programa konu edilmesini “hayra” yormuştu! Hâlbuki ortada hayra yorulacak bir program yoktu. Ne programı hazırlayan zat, ne de uzatılan mikrofonu kişisel görüşlerini aktaranlar “hayra” yorulacak bir perspektif sunabilmişti.

Aynı program yapımcıları daha önceki bir programda Mustafa Suphi'leri de nesnel ölçülerde değil, kendi bakış açısı ve sistemin kabul edeceği ölçülerde vermişti. Daha yetkinini günümüz koşullarında bekleyen de zaten yoktu.

Tarihî TKP'nin saygın kişiliklerinin hakkını burjuva basın-yayın-Tv. programları değil, bu sürecin günümüzdeki uzantısı olacak İSP ya da TKP'nin kurumsallaşmış kadroları verebilir. Elbette **PARTİ**, Bilim Kurulu, Enstitü ve Akademi geleneklerimizin disipliniyle ve de kendi araçlarıyla yapılır, bu görev.

Burjuvazinin araçları kanalıyla kısıtlanmış bir programa katılmayı uygun bulanlar, elbette **PARTİ** ve “Partileşme Sorunu” gibi Doktor'un bir ömür boyu üzerinde hassasiyetle durduğu konuları işlemeyecekti. Çünkü böylelerinin Doktor gibi bir “vukuatı”da söz konusu değildi.

O'nun hakkında söz söyleme hakkını bilinç ve vicdanlarında tartanlar ne vecizeler gevelemedi ki... Biri, Doktor'u “ermiş” yaptı. Bir başkası “dindar” ya da “mistik bir müslüman”, başka bir efendi birader ise, “Lenin'in Papaz Okulu'nda okuduğunu” utanıp sıkılmadan söyleyebildi. Papaz Okulu'nda bir dönem okuyan Lenin değil, Stalin idi. Bu türden bir dillendirme ile Doktor'un İslâmiyet üzerine yaptığı incelemelerin üstü örtülüp, mistik bir Kıvılcımlı portresi çizilmek istendi. Hem de hiç utanıp sıkılmadan ve Lenin'in de böyle bir gelenekten geldiği yolunda paralellikler kurarak, ya da mistik çağrışımlarla sisteme göndermeler yaparak Tarihî TKP'nin Devrimci Kanadından bir Yoldaşımızı en hassas yerinden vurup raiting yaptılar. O'nu kitlelere yanlış tanıtmada işinde uğursuz bir rol aldılar. Ya da geleneksel rollerine uygun davrandılar.

Her devrimcinin çocukluğu, eğitimi, bilimsel öğretisi ile tanışması bütünlüklü bir süreçtir. Doktor'un gençliğinde müslüman inanç ve gelenekleriyle tanışmış oluşunu, namaz dahi kılışını değil, diyalektik, tarihsel ve felsefî materyalizme olan sıkı bağlılığını söylemeliyiz. Doktor iddia ettikleri gibi ne ümmi, ne müslüman, ne de ermiş idi. Doktor samimi bir Devrimci, tutarlı bir enternasyonalist ve de ateist idi.

Eve postalı ile girmeye yeltenen Dev-Genç'liye Doktor “burası müslüman evidir.” diyerek ne söylemek istemişti? Aktaran bile bunu anlayamamış!.. Doktor'a Komünist bile diyemeyenler Tv.'ye niçin çıkmış ya da çıkarılmıştı? Boylarını gösterip ahkâm kesmek için mi? Tarihsel kişilikleri paşa gönüllerine göre kesip biçmek ve de yanlış tanıtmak projesine ortak olmak için mi? TKP'nin tarihini biraz daha tahrif edip eloğullarına “koz” vermek için mi? Bu türden soruları daha da çoğaltabiliriz.

Tarihî TKP'nin geleneğini günümüze kadar kesintisiz biçimde taşıyamayı sağ ve “sol” teslimiyetçi oportünist akımların bu alana girip ahkâm kesmesini sağladı. Sosyalist-komünist geçinen küçükburjuva avantürüye takımı TKP'nin isim, sıfat ve devrimci geleneklerini kullanıp sö-

mürürken aslında sisteme “kâlp ilacı” olmak dışında bir işlevi yerine getir-miyordu. 10 Eylül 1920’lerin Tarihî TKP’sinin oluşturulma süreci, Konfe-rans, Kurultay ve nihayetinde Kongre yöntemi ile partileşirken gözettiği devrimci diploması, hazırlık çalışmaları, Devrimci ve Marksist Kadrolarca gerçekleştirilen çeşitli istişari toplantılar, çok yönlü fikir alış verişleri, tüzük ve programının hazırlanışı, Marksizm-Leninizm ve Proletarya Enternasyon-alizmine bağlılığı, siyasal-sosyal devrim yolundaki strateji ve taktikleri, Kadro sorunu, vb. yöntemler, kendiliğinden örgüt kurup TKP çağrışımı yapan avantürye takımında asla yoktur. Niçin olsun ki? Doktor’un deyimiyle “sabahtan erken kalkan kendini parti, dışındakileri hain ilan edebiliyor-du!” Ya da “birilerine vahiy geliyordu” parti kurmak için...

Tarihî TKP’deki kişisel çekişmeler ve Bilimsel Öğretiye ters sap-lantılar, resmî tarih anlayışı ile resmî ideoloji kemalizmin Marksizm dışı yorumu, ayrıca SSCB’nin dış politikasındaki yanlış yaklaşımları Tarihî TKP’nin “sosyal kaderini”, yani tutarlı bir parti olmasını engellemiştir.

Dr. Hikmet Kıvılcımlı işte “bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen” di-yerek işçi sınıfını, emekçileri, emekçi halkları, sivil-asker bürokrasiyi, bur-juva partilerini, ilerici gençliği ve sorunlarını irdeleyerek pratikte minicik bir nefes borusu açmak için hareketlendirmeyi düşünmüştür. Taktiksel se-çimleri, stratejik amacı yer yer gölgelemiştir. Sosyalist uygulamalardaki yanlışlar karşısında: “Kan tükürmüş, fakat kızılılık şerbeti içtim” diyebil-miştir. Troçkist, maoist ve bilcümle nihilist avantürye takımı gibi Sovyetler Birliği ile Stalin düşmanlığına düşmemiştir.

TKP’nin **PARTİ** olabilmesi yolunda büyük çabalar sarfetmiş, asla **PARTİ** disiplinini bozmamış, sürekli biçimde TKP’nin pratikte-yeniden üretiminden yana olmuştur. Tarihî TKP’nin **PARTİ** oluşunu çeşitli niyet ve yöntemlerle engelleyenlerin “Marksizmin yorumu ve pratikte-yeniden üre-timi” ilkeselliğinden hangi düzeyde haberli olduğunu, bugünkü sınırlı bilgi-lerimize dahi ölçebilmekteyiz.

Sözün özü: Günümüzde artık ne SSCB ne Sosyalist Sistem ne de kapitalizmi-emperyalizmi yeryüzünden kökten kazıyıp atacak bir **PAR-Tİ**’miz vardır. Tarihî TKP’nin yeniden oluşturulmasının önünde “fiilî du-rum” yaratan “resmî” işçi ve komünist sıfatlı örgütler vardır. Komünist-ler politika dışında tutulmak istenmektedir.

Kolektifimiz bu anlamsız siyasî düzeneği altüst edip ayakları üze-rine oturtmak için, **I. TTKK**’nın ne demek olduğunun altını çizerken,10 Eylül 1920’nin doğal ve organik uzantısı olabilecek niteliklere sahip bir **PARTİ**’nin oluşturulabilmesi davasını gündeme taşımaktadır. Devrimci ve Marksist Kadrolar arası yaratıcı diyalog ve ilişkinin altyapısını ve ik-limini oluşturmak için anılan ve anılmayan etkinliklerde bulunmaktadır.

II. Tüm Türkiye Komünistleri Kongresi (II. TTKK)’nin toplanma-sı düşüncesini Marx-Enges-Lenin sürecinin sınırlı denemiş teori-pratiğinden, **RSDİP**’in inşası, Mustafa Suphi ve Yoldaşlarının 10 Eylül

1920’lerde başlattığı **I. TTKK**’nın örgütlenme yöntemlerinden alıyoruz. Bu sürecin yöntemlerini değerlendirmeyi doğru buluyoruz.

Tarihimize eleştirel katkı getirenlerden öğreniyoruz. Dr. Hikmet Kı-vılcımlı’nın vermek istediği ve fakat bir türlü ete kemiğe bürünemeyen yöntemlerini zaman, süreç, koşul gözeterek incelemeyi önemli buluyo-ruz. Tartışmaya ve daha yetkinini eleştirel katkılarımızla üretebilece-ğimize inanıyor ve de güveniyoruz.

Sosyalizmin inşasında yerli iç deneyim, birikim ve zenginliğimizi, ayrıca orjinal sınıf ilişkileri ve emekçi halklar çelişki ve çatışkaları üzeri-ne büyük bir emek veren herkesi anlamak ve incelemek zorundayız. Sosyalist uygulamalarda görülen eksik, hata ve yanlışları, bulundu-ğumuz coğrafyadaki birikim ve donanımlarımızla “biz daha görkemlisi-ni yapacağız” diyerek aşacağız. Bir kez daha fenersiz yakalanmamak için bilince çıkaracağız.

Bunu başaramazsak, Dr. Hikmet Kıvılcımlı gibi değerlerimizi daha çok “kurda kuşa yem ederiz.”

Kıvılcımlı-Kaypakkaya Eşleştirilerek Değerlendirilemez

Devrimci mücadelede ciddî, güvenilir ve donanımlı bir **PARTİ**’nin oluşturulması ve “Partileşme” konusunda kayda değer bir niyet ve çaba-sı olmayanlar, tarihsel devrimci kişiliklerle uğraşmayı pek sever. Bu yö-neliş yalnızca Türkiye’ye özgü bir olay değildir. Kapitalist Batı’da da Bi-limsel Öğretiye reddeden kimi aydınlar(!), özellikle de devlet üniversitele-rindeki öğretim üyeleri, hem sosyalizme hem de Marx-Engels-Lenin sü-recine çeşitli göndermeler yaparak bu süreci değerlendirmeye çalışırlar.

Yaptıkları değerlendirmelerle yorumlar “Marksizm’in yorumu ve pratikte-yeniden üretimi”ne ilişkin değildir. Sayı-suyu olmayan “seçkin aydın”ların dil üstünde yaptıkları kaydırmadır ancak. Böyleleri ço-ğunlukla söze: “Marx-Engels-Lenin şunu... şunları... göremedi” diye başlamayı pek sever. Sosyalizmin 150 yıllık serüvenine bugünkü sınırlı bilgileriyle bakıp, malumatfuruş bir yaklaşımla “Marx-Engels-Lenin, vb.”ni eleştirmeye özenmek Marksizm’e katkı değildir. Sosyalizmin 150 yıllık tarihine eleştirel katkı, bu süreçten çıkarılan ders ve çok yönlü sonuçlarla insanın ve insanlığın sosyal kurtuluşu davasına “pratik-yeniden üretim” yöntemi uygulanarak yapılabilir. Pratik-örgütçü çabala-rı olmayan sözde eleştirilerin hiçbir kıymet-i harbiyesi yoktur.

Uluslararası teknelci sermayenin sunduğu kırıntılarla Devrimci ve Marksist Kadrolara, O’nların teori-pratiklerine destursuz saldırmanın serbest; Marksizm-Leninizm ve Proletarya Enternasyonalizmine sahip-lenip cenahımızın yeni nitelikler kazanmasına çalışmanın “yasak” sa-yılmak istendiği süreç ve koşullarda konu ve sorunlarımızı tartışıyoruz.

Düşünce, ifade ve örgütlenme özgürlüklerimizi kullanırken bütün süreçlerde kendimizi özgür hissettiğimizi dost-düşman herkes biliyor. Anılan özgürlüklerimizi kullanırken hangi bedellerin ödenmiş olduğunu bilenler doğru değerlendirir, bilmeyenler ise yanılabilir.

Batılı eloğulları, Marx-Engels-Lenin, vb.'lerini, bugünkü sınırlı bilgilerleriyle değerlendirirken, "göremediler" suçlamasında bulunuyor. Bilimsel metodolojiye bağlı disiplinleri sollayıp çiğneyen kişiler ve de şayet "göremediler" suçlaması bir gerçekliği ifade ediyorsa, "neden göremediler?" ya da "görebilirler miydi?" sorularına da dürüstçe cevap vermek zorundalar.

Marx-Engels-Lenin, vb. düşünce-davranıştaki insanlarımızın zihinsel/eylemsel evrimini, yer, zaman, mekân, tarih gözeterek incelenmek ve sürecin bütünselliğini zedelemekten doğru okumak zorundayız.

Burjuva bilim insanları dahi, sınıfsal bakışı inkârlarına karşın, çalışmalarında olgu, olay, süreç ve verileri nesnel koşulları içinde incelemeyi yeğlemektedir. Marksist geçinen ve de yalnızca "teori-politika" diye söze başlayanlar da iddialarının ardında dürüst ve samimi iseler burjuva bilim insanından daha ileri olmak zorundadır. Bu ileriliğin ölçütü de sosyal-pratikte söze "teori-pratik" diye başlanmasıdır.

Batılı Marksist aydınlardan bazıları gerçekleştirilen siyasal-sosyal devrimler karşısında büyük bir heyecana kapılmış, Devrimci ve Marksist cenahta rol ve sorumluluk almayı denemiştir. Sovyet, Çin, Latin-Amerika'daki devrimci süreçler onlar açısından çekici ve "ilginç" olmuştur. Anılan ülkelerdeki devrimci çabalar binbir zorlukla karşılaşmış başarı sağlayamayınca da nehrin öte yakasına geçip sosyalist devrimlere, uygulamalara ve bizatihi sosyalizme karşı tavır almışlardır. Sovyet deneyiminde umduğunu bulamayanlar Çin deneyimine, Çin'de aradığını bulamayanlar, Latin-Amerika'dakilere saatin rakkası misali gidip gelmiştir. Stalin, Troçki, Mao, Enver Hoca, F. Castro, Che Guevera, vb, tarihsel kişiliklerle anılan "model" arayışlarına girenler, Marksizm-Leninizm ve Proletarya Enternasyonalizmi'nden uzaklaşmış ve de "aradığını bulamamış"ların tepkisiyle hemen umutsuz, ufuksuz ve nihilist oluvermiştir. Bilimsel bilgi ve bilinç taşıyanlar (Diyalektik Tarihsel, Felsefî Materyalizmi özümseyenler) ise, daha bir bilinç ve kararlılıkla davaya sarılmayı önüne koymuştur. Hele "sosyalist uygulama"lardaki "geriye dönüş"lerden sonra, bu türden bir süreci, burjuvazinin yanısıra siperlenip, Devrimci ve Marksist Kadroların "Marksizmin yorumu ve pratikte-yeniden üretimi" yöntemine sıkıca bağlılıkları karşısında çarpıtma, satışma ve karalama fırsatı olarak değerlendirenlerin yaptıklarını çok görmüyoruz. Olağan karşılıyoruz. Böylelerinin zaten işleri de budur diyoruz. Aynı zamanda bu unsurların teşhis, tedavi, teşhir ve tecridi için elimizde olanı değil, gerekeni yapmaya özeniyoruz.

Kimi "seçkin aydın" olmaya özenenlerin şu sıralardaki gündemini de "21. yüzyılın sosyalizmi" olarak niteledikleri, "Lula, Morales ve Chavez" vb. örnekler oluşturuyor. Sosyalizmi yüzyılların rakamlarıyla nitelenmek bilimsel değildir. Devrimci gençlik hareketlerini "68'li", "78'li" olarak nitelenmek ne kadar yanlış ise, sosyalizmi kategorilere göre değerlendirmek de yanlıştır. İnsanlarımızın doğru bilgiler edinmesine katkı getirmez. Sosyalist literatürü çarpıtır.

Devrimci mücadeledeki tarihsel kişilikleri eşleştirip değerlendirirken de, sosyalist literatürü çarpıtılmaya özen gösterilmelidir. Benzeri eşleştirmelere bazı panel-söyleşilerde de rastlanmaktadır. Örneğin, 15/16 Haziran Hareketi ile ilgili çağrılı olduğumuz bir etkinliğe, benimle birlikte katılıp, söze "21. yüzyılın sosyalizmi" ve "Lula, Morales, Chavez" diye başlayan birinin eşleştirilmesi bilinçli bir tercih değildir. Sapla samanı karıştırmak, konuşmacıları birbirleriyle kapıştırmak anlamına gelir.

Kıvılcımlı ile Kaypakkaya'nın eşleştirilip ele alınması ve bundan da "Kıvılcımlı reformist, Kaypakkaya devrimci(!)" çıkarsamasında bulunulması doğru değildir. Bu, ucuz bir yaklaşımdır.

Kıvılcımlı'nın teori-pratiği, 10 Eylül 1920'de oluşturulan Tarihî TKP'nin içindeki faaliyetleri uzantısında değerlendirilir. TKP'nin içinden ve dışından tasfiye edilerek kuşatılmak istendiği bir süreçte, bu geleceğin pratikte-yeniden üretilmesi anlamına gelen TKP(R) (R:Reorganizasyon) çabalarıdır. Kıvılcımlı **PARTİ** disiplinini bozmadan ve Komünist Enternasyonal'e bağlılığına gölge düşürmeden, hem "legaliteyi istismar" etmekten hem de TKP'nin işlevsel olmasından yanaydı. Kıvılcımlı'nın bu ve öteki çabaları elbette eleştirel katkıya açık ve de muhtaçtır. Eleştirinin katkı sağlayabilmesi için de bilimsel yönetime uygun olarak olgu, olay, süreç ve verileri, nesnel koşulları gözeterek değerlendirmesi gerekir.

Kıvılcımlı, Osmanlı tarihini, sosyal sınıfların teşekkülünü, finans kapitalin oluşumunu, Anadolu coğrafyasındaki emekçi halkların tarih, din, dil, inanç, kült, folklor, vb.'lerini inceleyerek politika yapmıştır. Orjinal sınıf ilişki ve çelişkileri üzerine oldukça 'sevimli' çalışmalar yapmıştır. Bu çalışmalar günümüzde de yakıcılığını korumaktadır.

O'nun bizce daha önemli yanı **PARTİ** ve "Partileşme Sorunu"na verdiği emeklerdir. Ayağımızı bastığımız coğrafyada tutarlı bir iktidar yürüyüşü için yerli iç deneyim, birikim ve zenginliğimizi öne çıkararak politika yapmayı düşünmüştür. Sosyal-pratikte iş yapanlar gibi O'da doğallıkla eğrilerle doğruların çelişkilerinde yoğrulmuştur. "Birlik: Zıtların Birliği"dir diyebilmiştir. Devrimci ve Marksist birey, grup, çevre ve örgütleri hangi türden bir "harç" ile buluştururuz? diye devrimci ütopyalar da kurmuştur. Özel yaşamını düşünmekten çok, TKP'nin kurumsal disiplinler kazanmasının hayalini kurmuştur. Bedel ödemiştir. Tezlerinin karşı tez-

lerle tartışılıp senteze kavuşturulmasını özlemiş ve beklemiştir. Yalnız bırakılmış, kuşatılmıştır.

Kaypakkaya ise, 18-20 yaşlarındayken, öğrenci sıralarındayken sosyalizm ile tanışmış, I. TİP'e sempati duyarken, orada burjuva ve küçükburjuva sosyalizminin partiyi 'meflûç' duruma sokan faaliyetleriyle karşılaşmıştır. I. TİP'de işçi sınıfı hareketi, sosyalist hareket, ilerici gençlik hareketi ve "Millî Mesele" ile "Milliyetler Meselesi"nin hangi düzeyde algılanarak tartışıldığını ve küçükburjuva aydınlarının çözüm yöntemlerini yakından izlemiştir. I. TİP'in sendikalizme, parlamentarizme kayan görüşlerini, iktidara gelme program ve projesini tartışmıştır.

Teori-pratikte tutarlı İşçi-Kitle ve Köylü-Kitle çalışmalarında Proleter Devrimci Kadrolarla tanışmıştır. Değirmenköy toprak işgali eylemi ile Kavel, 15/16 Haziran gibi grev ve direnişleri görebildiği kadarıyla incelemiştir. Türkiye'nin sosyal-ekonomik yapısı ve devrim stratejisi konusunda Kıvılcımlı gibi süzüle süzüle hazmedilerek yapılan özgün üretim yerine, Çin'den eklettik, pragmatik biçimde ithal edilen hazır "reçete"lere ilgi duymuştur. Çin Devrimi ve Mao'nun görüşlerini, birer tercüme bürosu gibi Türkiye'ye taşıyan Türkiye İhtilâlcî İşçi Köylü Partisi (TİİKP)'nin etki alanına girmiştir. TİİKP'de de, ideolojik, teorik, örgütsel olarak asla uyuşamayacağı kadrolarla tanışmıştır.

TİİKP'deki arkadaşlarının kimlik, kişilik ve politika yapış tarzlarını gördükten sonra, bu süreçten koparak ayrışmayı doğru bulup kendi örgütünü TKP(ML)'yi kurmuştur. "TKP" adını kullanırken tarihimize isimsel/organik bir bağ kurmayı düşünmüştür. Kaypakkaya'nın o günkü sınırlı bilgileri ile Çin'i "model" alıp Türkiye'nin de "feodal" bir ülke olduğu yolundaki saptaması en büyük yanılığı olmuştur. TKP(ML)'den gelen pek çok insan bugün İşçi-Kitle çalışması yapmakta ve Türkiye'nin kapitalist bir ülke olduğunu söylemektedir.

Bu 35 yıllık "rötar", Çin'den alınan "model'in sosyal-pratikte ne ölçüde doğrulandığını ve de nelere malolduğunu bütün çıplaklığı ile herkese öğretiyor. Yaşamış/yaşatılmış olsaydı, Kaypakkaya da zeka ve yetenekleriyle bunu teslim edecekti. Kaypakkaya'nın resmî tarih anlayışı ile resmî ideoloji (kemalizm) hakkındaki saptamalarında kimi doğrular elbette vardır.

Bu saptamalar ne THKO'da ne THKP-C'de ne de ayrıştığı TİİKP'de vardı. Kaypakkaya'nın "silahlı mücadele" ve "halk savaşı" tezleri ile TKP(ML)'nin 35 yıllık teori-pratiği Devrimci ve Marksist Kadrolar tarafından elbette eleştirilecektir. Nitekim bu süreçten gelip de "teori-politika" diye söze başlayanlar da hem eleştiriyor, hem de "gerilla" faaliyetinden geldiği için O'nu "devrimci" fakat Kıvılcımlı'yı da açık faaliyet alanlarını kullanmak isteği yüzünden "reformist" olarak saptamak istiyor!

Bu konuda Kıvılcımlı'nın da, Kaypakkaya'nın da, onları tekrar etmeden eleştirilmesi gerekir. Tarihî TKP sürekliliğini korumuş olsaydı,

günümüzdeki Devrimci ve Marksist Kadrolar elbette bu **PARTİ**'nin içinde olacak, Kıvılcımlı da, Kaypakkaya da ve de bütün komünistler (herkes/hepimiz) farklı kulvarlarda yol katetmeyecek, "devrim ihraç" eden "model" arayışlarına düşmeyecektik. Günümüzün Kadroları ancak TKP'nin kurmaylığında yeni nitelikler kazanabilecekti. Olmadı. Böyle bir tarih yaşamadık.

Kıvılcımlı ile Kaypakkaya'yı var eden süreç hesaba katılmadan yapılmak istenen sözümona eleştiriler hiç kimseyi doğru bir limana götürmez.

1970'li yılların devrimci atılımlarına hiç bir eleştirel katkı getirmeden, Marksist bakış açısı dışında tek yanlı yüceltmelerle yapılmak istenen teori-politikalar, günümüzde tartışılacaktır. "Deniz, Mahir, İbo dedi ki..." diye başlayan politik tekrarlar cenahımızın yeni nitelikler kazanarak, yaşanan "Öndersizlik Krizi"ni aşmasına olumlu bir katkı getirmemiştir. Aynı zamanda onlardan öğrenilip, ders ve çok yönlü sonuçlar çıkarılması davasına da hiçbir olumlu katkı getirmemiştir. Aynı şey, İ. Bilen, Ş. Hüsnü, R. Fuat, M. Belli, Aybar, Boran, Aren ve Kıvılcımlı için de geçerlidir.

Hayat ve mücadelede Devrimci ve Marksist Kadrolara yakışan teori-pratik, söze "dedi ki" diye başlayıp gelişmenin önünü kesenlere, "Arkadaş, O'nlar dedi ve dediklerini yaptı. Yapılanların eğrisi de, doğrusu da vardır. Sen ne diyorsun?!.." sorusunu haklı nedenlerle yöneltmiştir. Sahi, "Arkadaşlar biz ne yapıyoruz?!.."

Söze "teori-politika" diye başlayanlara da aynı soru yöneltilecektir. Günümüz başka bir gündür. Eleştirel katkılarımızla Doktor'dan da Kaypakkaya'dan da öğreneceklerimiz vardır. Aynı zamanda ikisinin de tezlerinin tartışılıp aşılmasına büyük bir ihtiyaç vardır. Senteze kavuşturulmaya aday teori-pratiklere yönelecek isek: Tartışmayı sorumlulukla "pratikte-yeniden üretim"e çekelim. Sürecin öğrettiği de budur. Ötesi boştur.

Kıvılcımlıyı Anlamak-Öğrenmek-Aşmak mı? Yoksa Tekrarlamak mı?

Kendi payımıza Kıvılcımlı Yoldaşımızı anlamayı, ondan öğrenmeyi ve tezlerini tartışıp aşmayı düşünerek, O'nu mücadele ettiği dönemdeki arkadaşlarıyla eşleştirip eleştirmeyi daha uygun bulmuştuk. Dr. Şefik Hüsnü Değmer, Reşat Fuat Baraner ile Kıvılcımlı eşleştirilip değerlendirilebilir. Daha sonraki kuşaklardan Zeki Baştımar Mihri Belli ile eşleştirilip eleştirilebilir. Harici Büro "TKP"si ile Kıvılcımlı birlikte ele alınıp eleştirilebilir. I. TİP'den Aybar, Boran, Aren ile de aynı yöntem kullanılabilir. Çünkü 10 Eylül 1920'lerin uzantısındaki **PARTİ** ve "Partileşme Sorunu" arayış ve yönelişlerinde ideolojik, teorik ve örgüt-

sel farklılıklar senteze kavuşturucu ilişkilere evrilememiştir. Yaşıtlarının beceremediği bu acil ve hayati sorunlar çoğalıp sarmaşarak sonradan gelen bütün kuşakların önüne yığılmıştır.

Tarihî TKP, organik ilişkili ve sürekliliğini koruyan bir **PARTİ** olmadığı için; içinden ve dışından onulmaz yaralar aldığı için; SSCB'nin dış politikalarının da aleyhteki etkisiyle devrimci geleneklerini genç kuşaklara örgütlü bağlarla taşıyamamıştı. Yalnızca devrimci gençliğin ileri kadroları değil, TKP'ye gönül vermiş onlarca, yüzlerce kadro, (herkes/hepimiz) kurumsal disiplinlerin kucaklayıcılığından yoksun, kendi çabalarımızla ışığımızı arar olmuştuk. Tarihimizdeki ideolojik, teorik ve örgütsel yanlışlarımızdan kopuş deneyimlerine çüret edilmiş, fakat tutarlı ve köklü bir kopuş tamamlanamamıştır. **II. TTKK** yöntemi, bu kopuşu ayakları üzerine oturtacaktır diye düşünüyoruz.

Tarihî TKP'nin anılan kadroları, özlemi duyulan kurumsal disiplinli bir **PARTİ**'nin çatısını çatamayınca, sosyalizm ile tanışan genç kuşaklar da örgütlenmek ihtiyacını duymuş ve dönemin dünya pratiğindeki devrimci deneyimlerinden büyük ölçülerde etkilenmiştir. Sovyet, Çin, Latin-Amerika, Vietnam deneyimleri genç kuşakların birer ideolojik "esin" kaynağı olmuştur. "Üçüncü Dünya"nın "Ulusal Kurtuluş Mücadeleleri" de onları etkilemiştir. Bulduğumuz coğrafyadaki işçi sınıfı hareketi, sosyalist hareket, ilerici gençlik hareketi, Kürt Ulusal Hareketi, iktidara yürüyen bir program ile uyumlandırılmamıştır.

Bu türden bir programın araçları işbaşı yapamamıştı. Sosyal muhalefet dinamikleri bir yandan kendiliğinden, diğer yandan iradi müdahalelerle Devrimci Hareketin içindeki özne -nüveler- tarafından hızla örgütleniyordu. I. TİP'in bu süreci kucaklayamayışı nedeniyle, hayatı ve mücadeleyi kucaklamaya aday ve siyasal-sosyal devrime kitleleri taşıyacak bir **PARTİ** ihtiyacı şiddetle kendisini hissettiriyordu. İşçi-Kitle ve Köylü-Kitle çalışması yapan özneler, devrimci gençliğin enerjisini işçi sınıfının yanına, O'nun kucaklayışına çekmek istiyordu. Sınıflar mücadelesinin şiddetlendiği bir dönemde İSP ya da TKP'nin oluşturulması düşüncesi kadroları yakıp kavuruyordu. Yerli iç deneyim, birikim ve zenginliklerimizin üzerine oturtulacak **PARTİ** arayışlarımızda önemli dayanaklarda yakalamıştık. TKP'nin ülkedeki kadrolarından Dr. Hikmet Kıvılcımlı ile Mihri Belli'nin farklı partileşme projeleri ve taktikleri vardı. Telif eserleriyle ve *Sosyalist Gazetesi* aracılığıyla; Kıvılcımlı, "Sosyalist Kurultay", Mihri Belli'nin bilimsel olmayan görüşlerinden (MDD'den) ayrılmak isteyen Dev-Genç'in ileri unsurları ile 15/16 Haziran'ın, İşçi ve Köylü Birliği gibi yerel örgütlenme inisiyatiflerinin ve bütün Proletarya Devrimcilerinin önerisi ise, "**Proleter Devrimci Kurultay**"ın toplanmasıydı. (Bu süreci tüm telif çalışmalarımızda: "*Partileşme Sorunu*" C:I, II, III.'te, "*Portreler*" C:I, II, III.'te, "*15/16 Haziran*" kitap-

larımızda, ayrıca **SORUN BSD**'de, Broşür Dizilerimizde ve **SORUN Polemik Dergi**'mizde ayrıntılı inceleyebilirsiniz.)

Sosyalist solumuz parti arayışlarında, özellikle TİİKP, THKO, THKP-C, TKP(ML), vb. örgütlenmelerin tarihini ve nasıl örgütlendiği gibi konuları incelerken, tarihsel olgu, olay, veri, süreç ve nesnel koşulları çarpıtmıştır. Her siyasî eğilim kendi öznel tarihini yazmıştır. **PDK** deneyimini ise anan yoktur. *Partileşme Sorunu*, C: III. kitabımız dışında ilk defa Hakan Mertoğlu (**SORUN Polemik**, Sayı: 22, s. 32-44, Eylül 2006.), bir değerlendirme yazmıştır. Yani 35 yıl aradan sonra!..

Kıvılcımlı'nın İşsizlik ve Pahalılıkla Savaş Derneği (İPSD)'nde İşçi-Kitle çizgisindeki örgütlenmeleri Orhan Müstecaplıoğlu yürütüyordu. Orhan Müstecaplıoğlu'nun İşçi-Kitle çalışmalarındaki yöntemi kucaklayıcı olamamıştı. Kendisini ideolojik-teorik çalışmalara veren Kıvılcımlı'nın kitle bağı ise zayıftı. İPSD ile Yapı İşçileri Sendikası (YİS)'nin ayrı bir eleştirisi yapılabilir. Fakat Kıvılcımlı I. TİP'in SD, Mihri Belli'nin MDD tezlerine karşı âdeta bir "orta yol" bulmuşçasına Demokratik Halk Devrimi (DHD) formülasyonunu ileri sürmüştü.

Hâlâ da SD-MDD-DHD literatürünü kullanan eğilimler bu yanlışlarından kurtulmuş sayılmazlar. Kıvılcımlı, Mihri Belli'nin ilerici gençliği etkilemesinden ötürü bu olguya oldukça kızılıyordu. "Devrim ihracı"na ve "devrim simyagerliğine" de son derece karşıydı. O'nun "avantürye" diye şiddetle eleştirdiği örgütlenmelerin 35 yıldaki serüveni ayrıntılı incelenebilir. Gençlik temeline dayalı örgütlerin, "Gençliğin Yolu İşçi Sınıfının Yoludur." uzantısında örgütlenemeyişi, tek başına O'nun değil hepimizin kusurudur. "Avantürye"ye karşı çıkmakla Kıvılcımlı "reformist" olamaz. Değildir. O, Ekim Devrimi'nin devrimci hülyası içindeydi. Türkiye'de de Sovyet tipi bir ihtilâlin olabileceğini düşünüyordu. (Hangimiz düşünmüyordu ki?..) Hatta Deniz Kuvvetlerinden kimi subayların topuklarını vurup karşısında "emredin yapalım" diyerek esas duruşlarında dahi "Potemkin Zırhlısı"ni düşünmüştür. Kim ya da kimler böyle düşüncelere kapılmadı ki?

"Legaliteyi istismar", illegal, gizlilik ve yeraltı faaliyetinden çok daha zor ve risklidir. Devrimci ve Marksist hareketimizin dünya tarihinde bu faaliyetleri diyalektik bütünlük içinde kullanan çok az sayıda Komünist veya İşçi Partisi'ni sayabiliriz.

Özetlersek

Burjuvazinin, ekonomizmin ve parlamentarizmin yörüngesine girerler "*15/16 Haziran*" isimli kitabımızda, Türkiye'deki işçi sınıfı hareketlerini özetle sıralayıp anarken şu tarihsel gerçeği dillendirmek istemiştik: "TKP, 10 Eylül 1920'de (I. Kongresini yaparak) Kızıl Ordusu ile birlikte kuruldu." (*İşçi Sınıfı-Sendikalar ve 15/16 HAZİRAN*, Sorun Yayınları, 2. Baskı, s. 25.) Kitabımız bu gerçeği açıkladı diye hem sistem

tarafından, hem sosyalist-komünist geçinenler tarafından okunması, dağıtımı engellendi. Ayrıca, yerli iç deneyim, birikim ve zenginliğimizin üzerine bina edilmesi gereken bir partileşmenin günümüzde ne ölçüde aranır olduğu gün gibi açıktır. TİİK, THKO, THKP-C, TKP(ML), DDKO ve PKK türünden örgütlenmelerin Devrimci ve Marksist bakış açısıyla kritiğinin yapılması bizatihi bu örgütlerin yeni nitelikler kazanmasına yöneliktir. Şimdi, günümüzde birileri kalkıp dese ki: "Anılan örgütler, cüretlerine rağmen, bir türlü iktidar perspektifli **PARTİ** olamadı. İşlevsiz kaldı. Çünkü Komünist Partiler Kızıl Ordu'suyla kurulurdu. Bu yapılar ne tek tek, ne de birleşerek Cezayir Kurtuluş Ordusu donanımında bir kurumsallaşmayı bile başaramadı." Devrimci örgütlerimiz bu saptamayı yapanlara ateş püskürtüp yanlış bir tartışmanın yolunu mu döşeyecektir? Yoksa bu yaklaşımı tartışmaya değer görüp eleştirel katkı yapanın yoldaşça elini mi sıkacaktır?

Dr. Hikmet Kıvılcımlı Yoldaşımızı doğru biçimde değerlendirelim derken O'nun bir ömür boyu hoşlanmadığı, sıkıldığı "Doktorcu" kümelermeleri de hakettikleri ölçüde eleştiri dışı tutamayız. Ölümünden sonra, bir dönem, tam 9 adet "Doktorcu" örgüt vardı. O'nun deyimi ile bu "yuvar"ların miktarı günümüzde biraz azalmış olsa da, hâlâ Kıvılcımlı'nın 50 yıl önce söylediklerini hiç bir eleştirel katkı getirmeden tekrar edenler vardır. O'na tutunmuş görünerek gündemde kalmak isteyenler vardır. Yine 50 yıl öncesinin "Vatan Partisi" deneyimini aynen yaşamak isteyenler vardır. "Ben ondan daha çok doktorcuyum" ya da "ben herkesten daha fazla O'nun yanında bulundum" diyenlerin sayısı da bir hayli fazladır. Doktor'dan aşırma tezlerle kitap yazanlar, kitaplarını tecimsel ve siyasal "rant"(!) yapmak isteyenlerin verdiği zararlar da önlenememiştir. Samimi olarak O'nu sevenlerin sahipleneceğimiz çalışmalarını da vardır, bu türden yönelişleriyle "Doktor'u sevenler" daima İşçi-Kitle çalışması içinde olmuştur. Bu olumlu bir yöneliştir.

"Kır" ve "Kent"lerde çalışma yapan örgütlerin, 35 yıl sonra anılan örgütsel deneyimlerinin doğru bir kritiğini yapmadan kendi göreneklerini daha da kemikleştirmek istediği görülmektedir. Oysa görenekler yerine devrimci geleneklerimizin, yerli iç deneyim birikim ve zenginliklerimizin harmanlanmasını düşünmek gündeme gelmiştir.

Askerî faşist cunta ve darbelerin gerçekleştirdiği kırım ve kıyımlara karşı koyamadık. Devlet tekelci kapitalizminin hakkından gelebilecek **PARTİ**mizi oluşturamadık. Gençlik temeline dayalı, anılan örgütsel duruşlarla gerçekleştirilen "halk savaşı", "silahlı mücadele", "şehir gerillası" "tez"lerinden yola çıkarak işçi sınıfı hareketi ile sosyalist hareketimizi buluşturup bütünleştirerek inşaa edilmesi gereken bir İSP ya da TKP'yi bir türlü işbaşı yaptıramadık. "Legal" ve "illegal" duruşlarıyla işçi sınıfı ve emekçi halkların sosyal kurtuluşunun neden gerçekleşmediği sorunsalını olması gereken yerde sorumlucu tartışamadık.

1970'lerde konuşlanan örgütlerin teori-pratikleri, strateji ve taktikleri büyük ölçüde sınıp denendi. Denenip sınıp ve de yanlışlığı sosyal-pratikte onlarca kez kanıtlanmış örgütsel duruşlar daha da bölünüp parçalanmıştır. Bu türden örgütsel duruşlarımızla sorunlarımızı tartışmak ve "çözüm" olarak sistemin karşısında konuşlandırmak isteyenlerin sayısı bir hayli kalabalıktır.

Her şeye rağmen insanın ve insanlığın sosyal kurtuluşu için yeniden örgütlenmenin gereğini düşünen kadrolar da vardır. Yerel, ulusal, sosyal ve enternasyonal diyalektiğini düşünerek kapitalizme-empereyalizme karşı dövüşecek **PARTİ**'nin inşaaı çabaları, sürecin öğrettiği bir yöneliştir.

10 Eylül 1920'de gerçekleştirilen **I. Tüm Türkiye Komünistleri Kongresi (I. TTKK)**'den öğrendiklerimizi, tarihsel ve sosyal haklılıklarımızla **II. Tüm Türkiye Komünistleri Kongresi (II. TTKK)**'ne taşımak, "Öndersizlik Krizi" yaşayan Devrimci ve Marksist Kadroların, "çıkış hattı" veya "çözüm yöntemi" araması, hayatın ve mücadelenin öğrettiği bir yöneliştir.

II. TTKK'nin oluşturulmasını bilince çıkarıcılar, faşizme karşı "**Birleşik İşçi Cephesi (BİC)**"nin hangi düzeyde acil olduğunu dillendirenler, "**Tek Parti, Tek Sendika, Tek Gençlik Örgütü**" şiarımızı tekrarlayanlar, günümüzde azınlıktadır. Bunun bilincindeyiz. Azınlıkta olanların ardında "Proletaryanın Ordusu"nun henüz olmayışı kimseyi yanıltmasın. Bu, yarın olmayacak anlamına gelmez. Aşınmış ve de aşılıp teori-pratiklerin panzehiri **II. TTKK**'nin oluşturulmasıdır. Tutarlı bir emperyalizm karşıtı ve kapitalist anarşiyi tarihin çöplüğüne götürececek biricik kurumsallaşma aracı da **II. TTKK**'nin disiplini sayesinde gerçekleşebilecektir. Mevcut duruşlarımızla günümüzdeki konumumuzu dahi koruyamadığımızı, yarın da koruyamayacağımızı biliyoruz. Bu bilinç ve kararlılıkla da güvencemizi arıyoruz.

24 Kasım 2006

Nazire Işıklı

2007 Yılına Girerken

Taraflar, Çelişkiler, Sorunlar, Görevler!

-Deneme-

2006 yılı sona ererken, TC Devleti yeni yıla da tam bir sorun yumağı içinde giriyor. AB ile ilişkiler görünüşte Kıbrıs sorunu nedeniyle yeni bir çıkmazın içinde. “Kürt Sorunu”nda tam bir kördüğüm sürüyor ve bu da yeni bir kör çatışmaya kapıyı açık tutuyor. ABD ile ilişkiler tarihinin en kötü aşamasını yaşıyor. 2007’nin Cumhurbaşkanlığı ve milletvekili genel seçim yılı olması nedeniyle devletin bütün kurum ve güç odakları arasındaki çekişmenin daha da artacağı görülüyor. Devlet erki içinde tam bir güç mücadelesi sürüyor.

Daha önce de defalarca belirttiğimiz gibi, siyasal, ekonomik ve sosyal deprem kuşağı üzerindeki TC Devleti 2007’ye bütün dengeleri ve ilişkileri sarsılmış, güçsüz, kendini yeniden konumlandırma ve biçimlendirmede şaşkın, kararsız, çelişkili ve bu nedenle de her an ciddi hata ve kırılmalara açık bir politik atmosferde giriyor. Bu dengesizlik, tutuculuğu, körlüğü ve saldırganlığı daha da büyütme tehlikesini taşıyor. Çözumsuzlük ve gelecek korkusu herkesi, her gücü tehdit unsuru olarak görmeyi ve sürekli bir saldırı pozisyonuna ihtiyaç duymayı getiriyor.

Ancak bu durum sadece TC Devleti açısından değil, bölge devletleri ve bölgede egemenlik mücadelesi veren sistemin bütün güçleri açısından da geçerlidir.

I. Dünya Savaşı sonrası oluşturulan statükonun yıkılmasının ardından Ortadoğu, derin köklere sahip tarihi bir hesaplaşmanın içine girdi. ABD buna tekeli sermayenin evrensel hâkimiyeti ve halkları birbirine karşı daha da kışkırtma, taleplerini köreltme, köksüzleştirme ve kimliksizleştirme politikası ile yanıt vermeye çalıştı. Zemini kaos ve harcı kan gölü olan bir yapılanma ortaya çıkarmayı önüne koydu. Bunun adına da BOP dediği biliniyor.

TC çözümsüz, ama başka her hangi bir gücün de çözümü var mı? diye bakıldığında, ortada çözüm adına emperyalizmin yeni sömürgeci politikaları dışında hiçbir şey görülüyor, görülemez.

Bölge emekçi halklarının emperyalizme karşı tutarlı mücadelesini örgütleyecek, kurumsal disiplinli inisiyatifler ise oldukça zayıf ve işlevsiz bir konumdadır.

ABD, Ortadoğu’da çıkarlarını pekiştirmek isterken çözümsüzlük içinde bulunduğunu da biliyor. Yeni raporlarla, peşpeşe planlarla, kendi içinde süren çatışmalı tartışmalarla bu çıkmazı hâletme yolları üze-

rinde duruyor. Ortadoğu batağının mı kendi çıkmazı haline geldiğini, yoksa kendi çıkmazının mı Ortadoğu batağı haline dönüştüğünü anlamaya çalışıyor. ABD’nin yarattığı Irak tam bir ayna görünümünde.

AB’nin de ortada bir çözümü, hatta BOP dışında bir önerisi var mı? diye bakıldığında boşuna zahmet edilmiş olunuyor. Hiç bir alternatif yok.

Bölge devletlerinin var mı? Hayır! Bunların da tüm çabası, yıkılan Ortadoğu statükosu içinde kendi eski konumlarını büyük bir tutuculukla korumaya çalışmak.

Bir de bölgenin çok temel bir sorunu olan “Kürt Sorunu” ve bir çok gücün müdahil olduğu son “ateşkes!” var tabii ki. Yapılan çağrılara yanıt olarak ilan ettikleri “ateşkes!”ten umutları kalmadığını Koma Komalên Kurdistan (KKK) yöneticileri peşpeşe yaptıkları açıklamalarla beyan ediyorlar. “Ateşkes!” çağrısı yapanların bu çağrılarında “aydın”ların, kitle örgütlerinin aktif biçimde sahip çıkmaları gerektiğini belirtiyorlar. KKK yönetiminden gelen açıklamalar da başka bir çözümsüzlüğü dile getiriyor.

Tek yanlı “ateşkes!” ile “inkâr, imha ve asimilasyon” politikaları karşısında ve dışında başka bir çözüm yönteminin olduğunu gözlerden saklamaya çalışıyorlar.

“2007 yılında nasıl bir Ortadoğu, nasıl bir Türkiye ve nasıl bir Kürdistan bizi bekliyor?” sorusu önümüzde duruyor.

Her şeyden önce mutlaka vurgulanması gereken temel noktalar var.

1- Bölgedeki tüm sorunların kaynağı emperyalist-kapitalist sistemdir. Emperyalizmin yeni sömürgeci anlayışına karşı tutarlı bir mücadele hattı oluşturmak dışında hiçbir duruş çözüm olamaz. Tersine, çözüm adına geliştirdiği her şey yeni sorun ve çatışmaların da kaynağı olacaktır.

2- I.Emperyalist Paylaşım Savaşı sonrası oluşturulan ve Sosyalist Sisteme karşı korunan Ortadoğu’daki statüko ömrünü çoktan doldurmuş ve dağılmaktadır. Bu statükoya dayanarak kendilerini vareden devletler de ömürlerini doldurmuştur ve her türlü direnişleri çatışmayı derinleştirici bir etkidir. Bu devletlerin esas mücadelesi, üzerinde kuruldukları toprakların emekçi halkları ve proletaryasına karşıdır.

3- Ortadoğu halkları açısından kökleri ve kimlikleriyle buluşma sorununun çözümü ne ortaçağ ideolojisi olan din, ne de emperyalizm yutturmacası “Demokratizm” ile mümkündür. Bunların her ikisi de aynı bataklığın birbirini besleyen ürünleridir. Afganistan ve Irak’da yaşananlar ABD’nin yarattığı tarafların kör çatışmasından öteye gidememektedir. İslâmî örgütlerle din adına yürütülen sözde direnişin kaosu derin-

leştirmekten öte bir işlevi olduğu söylenemez. “Demokrasi güçleri” açısından da aynı durum geçerlidir. Bunların çatışması gerçek bir tarihsel, ulusal ve sınıfsal öz taşıyamaktadır.

4- TC Devleti açısından da durum bölgedeki tüm bu çelişkilerin toplamını ifade etmektedir. TC Devleti yoksul Kürk halkına ve Türkiye proletaryasına sürekli saldırarak, bu iki gücü kendi varlığına yönelik tehdit olarak görüp, göstererek mevcut yapılanmasını korumaya çalışacaktır. Emperyalizmin kendisini yeniden biçimlendirme politikasını, bu temelde savuşturarak, bozulan tüm dengelere rağmen kendini sürdürmeye çalışacaktır. “Kürt Sorunu”nda “ateşkes” taleplerine saldırıyla karşılık vermesi ve yine AB’nin kararı aşamasında Türkiye sol örgütlenmelerine karşı geliştirdiği kapsamlı saldırı ve operasyonlar bunun bir gereğidir. Türkiye proletaryasına karşı yürüttüğü kesintisiz saldırı zaten derinleşerek her alanda devam etmektedir. İdeolojik, siyasî, örgütsel, psikolojik ve ekonomik olarak sınıflı nefessiz bırakma uzun yıllardır sürdürüldüğü temel bir politikasıdır.

5- “Kürt Sorunu” hem bölgenin, hem de TC Devletinin en temel çıkmazı durumundadır. Ama TC Devleti, bu çıkmazı aynı zamanda sınıfsal tehlikeyi bertaraf etmenin aracı olarak da çok iyi kullanarak, kendisi açısından bir denge yaratmaktadır. Bu, Türkiye proletaryası açısından çok tehlikeli bir durumdur. PKK’nin 1999’da kırılarak sosyalizm ideali ve söyleminden emperyalist sistem içi çözüm ve “Demokratik Cumhuriyet” söylemine evrilmesi bu tehlikeyi daha da büyütüştür. Çünkü 1999 öncesi Kürdistan direnişi Türkiye proletaryasına emperyalizme ve TC Devletine karşı somut bir ittifak önerisi olurken; 1999 sonrası bunun altı boşalmıştır.

6- KKK başta “Kürt Sorunu” olmak üzere, emek ve halk adına tüm sorunlarda bir çözüm gücü değil, çözümsüzlüğü derinleştiren bir aktör haline gelmiştir. Bu anlamda da emperyalizmin çözümsüzlük politikasının hizmetindedir. Yakındığı çözümsüzlük, içine sürüklendiği politikanın bir ürünüdür. KKK, emperyalizm ve emekçi halklar, proletarya ve burjuvazi (ve tüm yerel egemen sınıflar) çelişkisinde PKK’nin proletarya önderlikli ulusal kurtuluşçu çizgisini reddetmiş, emperyalist sistem platformunda duruşu ve kabullenışı tercih ederek kendisini çözüm gücü olmaktan çıkarmıştır. KKK, artık kaosun bir parçasıdır. “Ateşkes”e bir yanıt bulamamaktan ötürü, ABD’ye, AB’ye, KDP ve YNK’ya, TC içindeki kimi kesimlere ve “aydın” diye tanımladıklarına eleştiri yöneltmesi, sitem etmesi ve hatta öfke yağdırmasının anlamı yoktur. Çünkü tüm bu güçlerin hepsi çözümsüzlüğün parçalarıdır.

7- KKK yöneticileri son yaptıkları açıklamalarda, “ateşkes”e bir yanıt alamamaları durumunda bunun her bakımdan bir kopuş olacağını

söylemişlerdir. Bunun anlamını açıklamaları gerekmektedir. Nereden ve nasıl bir kopuşu kastetmektedirler? Eğer kastettikleri TC’den bir kopuş ise, bunu emperyalist sistemin hangi onayı ve desteği ile yapacaklardır? Eğer kastedilen, sistemden bir kopuş ise, bunun ideolojisi ve siyaseti nerededir? PKK’nin doğuş ve gelişme özellikleri, direnişi ve halkın durumu bunun güçlü bir zeminidir, fakat KKK bu zemini içi boş demokratizm ve “barış” için kullanma politikasından nasıl geri dönüş yapacaktır?

8- 2007 yılı devraldığı problemlerle çatışmaların derinleştiği bir yıl olacaktır. Uluslararası sermaye güçlerinin ve işbirliği halindeki yerel odakların devlette hâkimiyet mücadelesinin seyrini Ortadoğu’daki gelişmeler ve Kürdistan sorunu belirleyecektir. Tabii ki Türkiye’de örgütlü bir proletarya hareketinin gelişmesi bütün dengeleri ve mücadelelenin yönünü değiştirebilecek bir faktördür. Ancak umut başka bir şey, reel durum başka bir şeydir. Yakın bir gelecekte böyle örgütlü bir proletarya hareketinin gelişmesi ne yazık ki olası görünmemektedir. Devrimci ve Marksist Kadrolar, daha henüz “Öndersizlik Krizini” aşan projelerini gerçekleştirilememiştir. TC sisteminin ekonomik, siyasal krizinin toplumsal krizi derinleştirmesi kendiliğinden sosyal hareketlerin gelişmesine elverişli bir ortam oluştursa da, bunu kucaklayacak öncü sınıf hareketinin henüz oluşturulamaması her durumda eksikliğini hissettirecektir.

9- Ortadoğu çıkmazı emperyalist sistemin bir çıkmazı olduğu kadar, bölge emekçi halkları ve proletaryasının da çıkmazını ortaya koymaktadır. Türkiye ve Kürdistan proletarya hareketi de bunun dışında değildir. Yaşanan sorunlarda ve çözümünde emekçi halkların ve proletaryasının iradesi örgütlü ve güçlü olarak ne yazık ki, kendini hissettirememekte ve cephe oluşturamamaktadır. Bu, bölgedeki tüm çatışmaların kör bir çatışma olarak sürüp gitmesinin, bu çatışmadan da emperyalizmin yararlanmasının ve bölgedeki tüm gerici yapıların güçlenmesinin de en önemli nedenidir.

10- Emperyalizm ve emekçi halklar, sermaye ve emek karşıtlığı ve çatışmasında emekçi halklar ve emeğin temsilcileri adına ortak paydalarda buluşmak, bunun örgütlenmesini ve mücadelesini yaratmak, ülkemizde ve bölgemizde en acil, en yakıcı bir sorundur. Proletaryanın ve Ortadoğu halklarının tarihi mücadele mirası en güçlü şekilde birleştirilmeden, yerel direniş adı altındaki gerici örgütlenmelerin aşılması olası olmayacaktır. Yerel direniş olarak lanse edilen dini gericilik ve en geri milli unsurların emperyalizmle işbirliği halinde örgütlediği milliyetçilik akımları, tam bir boğazlaşma ortamının sürüp gitmesine yol açacaktır.

11- Emperyalizm bölge halklarını küçük küçük parçalara ayırarak, ama her parçayı kendisi yönetip yönlendirerek bütüne egemen olmaya

çalışmaktadır. Buna karşı sosyalist güçlerin de, bütün içinde her parçanın özelliğini dikkate alan ve tanıyan geniş bir cephesel örgütlenmeye ihtiyacı olduğu açıktır. Emperyalist saldırganlığa ve yaratıp körüklediği her türden gerici çatışmaya karşı güçleri korumak, mevcut kazanımları geleceğe aktarmak, tabii ki geleceği yaratmak için bu türden kurumsal disiplinlerin üretilmesi hem gerekli hem de kaçınılmazdır.

12- Bu ihtiyaca inanmak, birbirine doğru adım atmanın başlangıcıdır. Artan saldırılar emperyalist-kapitalist iradeye boyun eğmek istemeyenleri zaman zaman birlik ve dayanışmaya zorlasa da, bu dayanışmalar dönemsel ve geçici olduğu müddetçe güven vermekten uzak kalacaktır. İhtiyacı duyulması gereken birlik, yalnızca saldırılara karşı geçici dayanışmalar değil, proletarya ve emekçi halkların iradesini açığa çıkarmaya ve iktidar alternatifi yapmaya dönük ısrarlı ortak çabalarıdır.

2007 yılının sosyalizm ve emekçi halk kurtuluş mücadeleleri tarihinde yeni bir aşama yılı olmasını, mücadelede birlik ihtiyacının somut örgütlenmelere dönüşmesini temenni ediyor; dünya, bölge ve ülkemizdeki tüm birlikçi, dönüştürücü direniş güçlerine başarılar diliyoruz.

11 Aralık 2006

**Web ve e.posta adreslerimiz değişikliğe uğradı.
Yenilerini lütfen not ediniz.**

SORUN Polemik

Marksist İnceleme Araştırma Eleştiri Dergisi:

www.sorunpolemik.com

sorunkolektif@gmail.com

Sanat Cephesi:

www.sanatcephesi.org

sanatcephesi@gmail.com

Sorun Yayınları Kolektifi:

www.sorunyayinlari.net

sorunkolektif@gmail.com

Emeğin Ressamı Avni Memedoğlu:

www.avnimemedoglu.8m.net

sanatcephesi@gmail.com

Ahmet Temizel

-Değerlendirme-

Altemperyalizm - Nasıl Bir Mücadele?

Coğrafyamızda egemen sınıf içindeki hegemonya hesaplaşması devam ediyor. Bir yandan Cumhurbaşkanlığı seçimi ve akabinde oluşacak burjuva iktidarının donu biçiliyor. Öbür yandan uluslararası sermayenin Yakın Doğu'ya müdahale politikaları çeşitleniyor. Bu hengâmede pusulası olmayan cenahımız ise eklektik bilgi kırıntılarıyla patinaj çekiyor. Her bir patinaj kadro ve kitle çalışması birikimlerini alıp götürüyor, pratikte yeninin üretilmesinin önüne engeller örüyor. Kimileri soruyor: "Neden bu kadar fütursuzca bu sola vuruyorsunuz? Bu polemiklerle bir yere varılmaz. Kapsayıcı olmak lâzım." Kusura bakmayın efendiler, hanımefendiler; bizler sizin kadar "geniş" yürekli ve "açık" değiliz. Bu coğrafyada ayaklarını yere sağlam basan örgütsel-ideolojik-politik bir *Araç*'tan yanayız. Onun mücadelesini veriyoruz. İlkeler temelinde oluşacak kapsayıcılığı öne çıkarıyoruz. Bunun yol ve yöntemlerini birlikte örmek gerektiğini vurguluyoruz. Yol ve yöntem arayışlarında gideceği yönü bilmeyenlerden de değiliz. Marksizmin temel ilkelerinde ısrar; gelişen koşullar karşısında egemen sınıfa ve oportünizme karşı her cephede yaratıcı ve geliştirici faaliyet, Marksizmin pratikte-yeniden üretimi bahsinde; yok olmaya mahkûm varolanın devrimci eleştirisi gündemimizdedir. Devrimci ve Marksist Kadrolar günümüz dünyasını, coğrafyamızdaki kapitalizmi doğru tahlil etmek, bu da yetmez, doğru müdahale biçim ve araçlarını geliştirmek durumundadır.

Türkiye'de bir milyon doların üzerinde sermayesi bulunan aile sayısının 20 bin küsuru aştığı söyleniyor.¹ Bunun yanında Türkiye'de yoksulluk sınırının altında yaşayan insan sayısı ise 18 milyondan fazla (TÜİK 2004 resmî rakamları). MESS başkanı "işçi ve işverenin iletişim aracı", *Biz Bize* Dergisi'nin Kasım 2006 sayısında: "Türkiye ekonomisi Avrupa'nın altıncı büyük ekonomisidir" diyor. Kapitalizm tüm varlığıyla, tekelci militarist polis devleti kimliğiyle hüküm sürüyor. Bu yazımızda da altemperyalizm kavramını ve mücadele biçimlerini kendi meşrebimizce işlemeye devam edeceğiz.

Emperyalist kapitalist sistemin hiyerarşisinde bir üst basamağa sıçramanın hayalleriyle gözleri kamaşan coğrafyamızdaki egemenlerin bu isteklerini ancak büyük ağabeyleriyle daha fazla kaynaşmalarından geçtiğini tekrardan vurgulamamız gerekiyor. Yabancı sermayenin içselleştirilmesi olarak adlandırabileceğimiz bu süreç için fazla örnek vermeye lüzum yok. Yaşayan ve hissedilen her insan gibi hepimiz, her

bir köşe başında açılan büyük mağazalardan ve mantar gibi biten fabrikalardan gelişen süreci gözlemleyebiliyoruz. Yabancı sermaye yerli ortaklarıyla veya bazen onları da atlatarak nüfuzunu genişletiyor. 2003 yılı ile 2006 yılı arasında kurulan yabancı şirket sayısı **%139,6** artmıştır. Doğrudan yabancı sermaye girişi 2005-2006 yılları arasında **dört kat** artmıştır.² Ticaret ve esnaf odaları başkanlarının “yurtsever” çıkışlarının altında tekelleşme sürecinin nesnel yasaları yatmaktadır. Ancak tekeli kapitalizmin kendi iç dinamikleri ve dengeleri açısından bu süreç hayatidir ve işleyecektir.

Bu nedenle bu avantajlar ve yağmalar ülkesinin uluslararası sermayenin yerli ortaklarıyla sömürülmesi için her türlü kapıyı açacak parlamentolara şiddetle ihtiyacı vardır. Gelecekte de bu ihtiyaç devam edecektir. AKP bu görevi bihakkın halen yerine getiriyor.

AKP bu görevi öylesine bir görev aşkı ile yerine getiriyor ki AB'li ağabeyleri görüşmeler esnasında ondan alacakları tavizlerin milletvekili seçimlerinde laik, millîci bürokratik asker partisi karşısında kardeşine güç kaybettirmemesi için görüşmeleri AKP lehine seçimlerin sonuna erteleyebiliyor. Aynı zamanda AKP'de seçimlerden sonra AB'nin her türlü taviz isteğini karşılayacağını güvencesini, “mucize (!)” “Bir Liman Bir Havaalanı” formülasyonu ile ağabeyine veriyor. Laik, millîci, bürokratik asker partisi sesini çıkardığında ise, TÜSİAD “nota”sını veriyor. Çıkarılan darbe korkutmaları da gösteriyor ki, AB ve altemperyalist, tekeli, işbirlikçi yerli sermaye, iktidarını AKP ile götürmekten yanadır. (Ancak belirli işlerin başarılması karşılığında, Cumhurbaşkanlığı seçiminde ara yollarda anlaşılması kaydıyla; bu olmazsa diğer alternatifler sotada tutulmaktadır.)

Bu durumda, toplumdaki antidemokratik yapının uzantısı siyasî parti ve seçim yasasındaki baraj tam da tekeli burjuvazinin istek ve taleplerine uygun biçimde dizayn edilmiş durumdadır. Uzak bir gelecekte de bu tabloyu değiştirecek bir oluşum bu ortamda gözüküyor. Şoven CHP'nin faşist parti ile olan olası koalisyon oluşturma sinyalleri, 1000 operasyonun baş aktörü polis şefi Mehmet Ağar'ın askerleri kızdıran “liberal”, “demokrasi” yanlısı açılımları, asker partisinin “uyarı ve önlemleri” bakalım neler getirecek? Bizler açısından cevaplar bellidir. “Uluslar ötesi tekeli sermayenin ve onun yerli ortağının dedikleri olacaktır.”³

Türkiye açısından yabancılarla ortaklık yapan şirketlerin toplam şirketlere oranı yine de dünya ortalamalarının altındadır.⁴ Bu da çağrafyadaki kapitalizmin sınırlılıklarını ve karakterini gösteren işaretlerden biridir. Hatta buradan sermaye bileşiminin hangi politikalara yönelmek isteyebileceği de çıkarılabilir. Altemperyalist basamaktaki bir

ülke için her olanağın bir sınırı vardır. Bunu defalarca vurgulayacağız, çünkü bu komünist hareketin de olanaklarına tekabül etmektedir.

Burada dikkat çekilmesi gereken ikinci ve önemli olan eğilim ise sermaye ihracıdır. Bugün Çin'de, Doğu Avrupa ülkelerinde, Kuzey Afrika'da ve hatta kapitalist metropollerde fabrikalar açan, açmaya yeltenen, uluslararası markalar satın alan, beynelmil düzlemde mallarını rekabete sokan burjuvazi uluslararası sermaye ile kucaklaşma ve tekeli rekabete girme açısından hiç de azımsanacak bir yerde değildir. Koç Topluluğunun aylık dergisi *Bizden Haberler* Kasım 2006 sayısında baş yazı: “Sağlam Adımlarla ilerliyoruz.” 13 Ekim 2006 tarihinde Koç Rusya'da kendi inşa ettiği iki fabrikayı daha açtı. Arçelik genel müdürü açıklıyor: “Rusya'daki yatırım tutarımız 500 milyon euroyu aştı. Çin'de yatırım fırsatlarını ayrıca değerlendireceğiz.” Tüpraş Genel Müdürü: “Düşük kükürtlü yakıtta Avrupanın önünde olacağız. Avrupanın 7. büyük rafinerisi olan Tüpraş...”⁵

Her sene dünyadaki en büyük şirketler sıralamasında yerli ortaklar daha yukarıya çıkmaktadırlar. Bu öne çıkmada Türkiye'deki sömürü oranının yüksekliği etkili olmuştur, karma ekonominin yapıtaşları KİTlerin özel sermayeye devri etkili olmuştur. Hammade üretme, temel hizmetleri üretme işi kendi eliyle kapitalist yaratma ve kollama görevini üstlenen devlete verilmişti. Şimdiyse bir kaç hariç tüm bu KİTler layıkıyla sermayenin eline verilmiştir. Sırada olan rant alanlarıdır. Önümüzdeki süreçte toprak yağma ve talanlarının örneklerini izlemeye devam edeceğimiz gibi görünüyor. 1980 sonrasında Arap ülkelerinde giderek artarak şekillenen uluslararası müteahhitlik, özellikle eski Sovyet ülkelerinin kapitalist devletlere dönüşmesi sürecinde kendi hacimlerini bir kaç kez katlamıştır. Bugün en çarpıcı örnek Güney Mezopotamya'da yapılandırılan Kürt devletinin binalarının, altyapısının asker partisine de yakınlığıyla bilinen müteahhitler tarafından yapılıyor olmasıdır. Tabii ki yine bu tablonun çerçevesini uluslararası rekabetin kendisi çizmektedir. Bu da sermaye sınıfının üzerindeki baskının bir tarafıdır. Baskının öbür yanını ise sömürülen emekçi kitleleri oluşturmaktadır.

Sermaye ihracı altemperyalizm tespitinin temelini de oluşturmaktadır. “Serbest rekabetin tam olarak hüküm sürdüğü eski kapitalizmin ayırdedici niteliği meta ihracıydı. Tekellerin hüküm sürdüğü bugünkü kapitalizmin ayırdedici niteliği ise, sermaye ihracıdır.”⁶ diyor Lenin. Zamanında bir çok siyasî yapının hararetle tartıştığı “Türkiye sömürge mi, yarı sömürge mi”, tartışmalarına yöntemsel olarak günümüzde verilecek en iyi cevap; Türkiye'nin emperyalist sistem içinde gittikçe entegre olan ve artık dışarıya sermaye ihraç eden bir altemperyalist ülke olduğudur. Altemperyalizm argümanının kullanımına karşı çıkışların geneli altemperyalizmin emperyalizmi gölgelediği şeklindedir. Bizler

coğrafyamızdaki kapitalizmin kendine özgü bir iç dinamiğinin olduğunu, bunun emperyalist sistemden bağımsız olmadığını söylüyoruz. Tekrar vurgularsak; altemperyalizmin kırılma noktalarının birincisi emperyalist sistem karşısındaki sınırlılıkları, ikincisi ve önemli olanı da sınıf mücadelelerinde ömrünün pamuk ipliğine bağlı olması, zincirdeki zayıf halkayı temsil etmesidir. Bu nedenle altemperyalizm kavramını kullanmaya ve derinleştirmeye devam edeceğiz.

Özellikle "iç savaş" tehdidinin sürekli tutulduğu, kara para ekonomisinin büyük boyutlarda rol aldığı altemperyalist tekelleri militarist polis devletinde, tabii ki sınıf mücadeleleri çetin geçecektir. Sistem yüz kişilik üyesi bile bulunmayan dernek bürolarının kapılarını balyozla boşuna kırmıyor. Tv destekli baskın operasyonları, toplu dayak ve işkence seanslarını boşuna sergilemiyor. Milliyetçiliği ve ırkçılığı sürekli olarak boşuna pompalamıyor. Ve yine boşuna işçi sınıfını sarı sendikalarla kuşatıp onu yalnızlaştırıyor. Devimciler tecrit edildikçe, emekçilerin haklarına saldırıldıkça; tekelleri sermaye palazlanıyor, yerli ortak oluyor, sermaye ihraç ediyor, sürekli evliliklerle emperyalizmle yek vücut oluyor.

Emperyalizme karşı mücadele derme çatma kurumlarda doğruluğu pratik yaşamda sınınanmamış tezlerle verilemez. Türkiye'nin sömüğe veya yarı sömürge olduğundan bahsetmek gerçeklere gözleri kapamak demektir. Devrimci ve Marksist Kadrolar ideolojik-teorik-örgütsel silahlarını kuşanmak ve emperyalist sistemle gerçekten hesaplaşmak istiyorsa, Partileşme meselesini gündeminin birinci sırasına koymasına gerekmektedir. Bizlerin **II. TTKK** yöntemiyle önerdiğimiz de **PARTİ**ye ulaşabilmenin yegane yoludur.

8 Aralık 2006

Kaynaklar:

- 1 Hürriyet İK Eki, 3 Aralık 2006, s.19.
- 2 Doğrudan Yabancı Yatırım Verileri Bülteni 2006/Ağustos, TC Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı, Ekim 2006.
- 3 Hıdır Diren "Militarizmin Panzehiri: II. TTKK ve Birleşik İşçi Cephesi", **SO-RUN Polemik** Sayı:23, s. 8.
- 4 Birleşik Metal İşçileri Sendikası, Dünyada ve Türkiye'de Yatırımlar, Birleşik Metal-İş Yayınları, 2001, s.29.
- 5 Bizden Haberler Koç Topluluğunun aylık dergisi Kasım 2006 sayı 343, Koç Holding AŞ, s3, s10-12, s16-18
- 6 V.İ. Lenin, *Emperyalizm*, Sol Yayınları, s.74.

İsa Gözaçtı

-Değerlendirme-

Yakındoğu'ya Emperyalist Müdahale ve Bölgesel Güç Odakları - 2

Emperyalizmin Koçbaşı Siyonist İsrail'in Yönelimleri

Emperyalist sömürgecilik süreci içerisinde emperyalizmin bölgeye müdahalesinde önemli dönüm noktalarından birisi de Siyonist İsrail Devleti'nin kurulmasıdır. Emperyalistler, kendilerine bağımlı devletler kurduklarıyla yetinmemişler; sürekli gerilim ve çatışma kaynağı olabilecek koçbaşlarını da bölgeye yerleştirmişlerdir.

Yahudi şeriatına (Siyonizme) göre oluşturulmuş olan İsrail Devleti'nin niteliğini anlamak için, Yahudi olmakla, yükümlülük altına girmeyi (Sizce Uganda'da bir Yahudi devleti yaşayabilir miydi? Sorusuna, cevaben) şöyle ifade etmektedir Şimon Peres: "Hayır Yahudi inancının kaynaklarına dönmelidir. Ben Gurion, Yahudiliğin bir din değil, bir inanç olduğunu vurgulardı. Aradaki fark, bir din bir örgüttür; tanrısıyla, papasıyla, tüm bir yapısıyla, buna karşılık Yahudiler ile Tanrı arasında, bildiğimiz kadarıyla bir aracı yoktur, ki bende Ben Gurion'un bu görüşünü tümüyle benimsiyorum. Yahudilik, eksiksiz ve bütünleşmiş bir sistemdir, üstlenilebilir bir yükümlülükler bütünü olarak çıkar karşımıza, bölünmez tek bir Tanrı'ya inanmak gibi; sonra da, belirli bir dine, yani İbranice'ye inanmak gibi; belirli bir vatana, İsrail'e kendini adanmak gibi. Ulus kavramı, din devleti kavramı veya coğrafya, dil, tarih açısından bir yere bağlı olmak kavramı arasında hiçbir ayırım yoktur. Gerçekte söz konusu olan, evrensel bir yükümlülüğe girmektir....İbranice konuşmadan tümüyle Yahudi olunamaz.... Göklerdeki tek bir Tanrı'ya inanmadan Yahudi olunamaz. Bu kavram bu ülkeye, özellikle de Kudüs'e ve daha birkaç yere kutsal bir nitelik kazandırıyor. Söz konusu olan, sadece barınılacak bir yer bulmak değil, aynı zamanda da köküne, yuvasına bir dönüş yapmaktır. Rusya'da bir Yahudi devleti kurmaya kalkıştılar, tanrısız bir Yahudi devleti..."¹

Yine Şimon Peres, bir soru üzerine verdiği cevapta da vaat edilmiş topraklara dönme ile dil arasındaki ilişkiyi ise şöyle anlatmakta idi: "Bu başarının nedenlerinden biri, bizler için, Vaat Edilen Topraklar'a dönmenin, ana dile dönüşle eş anlamlı olmasıdır. Vatana dönüş ile dile dönüş birbirine koşut gidiyordu. Şunu demek istiyorum ki, kutsal dile dönmeden, Kutsal Topraklar'a dönmeyi hayal bile edemiyorduk. İkincisi, İbranice, dualarımızın diliydi. Üçüncüsü de, Yahudi toplumunun yeniden doğuşu, İbranice gerçekleşiyordu."² Bunları genel ajitasyon ve propagandaya göre şekillenmiş bir sıradan Yahudi söylese, "mazur" görülebilecek bir durum söz konusu olabilir. Bu sözleri sarf eden İşçi

Partisi'nin(!) önemli bir yetkilisi olduğuna göre burada durup biraz düşünmek bir zorunluluğu gerektirmektedir.

Şimon Peres'in İsrail İşçi Partisi yetkilisi olarak bunları söylemesi "İlginç"tir. İşçi Partileri genel olarak sol-sosyalist karakterli partiler olması gerekirken, İsrail İşçi Partisi dinsel-nasyonal bulamaçlara bürünmüş bir parti niteliğindedir. Bizdeki 'işçi partisi', İsrail İşçi Partisi'nden bir gömlek üstün sanırım. Çünkü bizdekinde dinsel bulamaç yok.

Emperyalizmin bölgesel çıkarları ile Yahudi şeriatının amaçlarının örtüşmesiyle Siyonist İsrail Devleti'nin kurulmasının yolu açıldı (1948). Diaspora Yahudileri Osmanlı Devleti döneminde de bölgeye göçe başladılar. Devlet kuruluşunu gerçekleştirdikten sonra da göç devam etti. Günümüzde de bu göç sürmektedir. Yahudi burjuvazisinin devlet politikası, yayıldığı, işgal ettiği bölgedeki Filistin-Arap halkını zorla göç ettirerek sürgüne yollamak; boşalttığı bölgelere yeni Yahudi yerleşim birimleri kurmak olarak işletilmektedir. Bu temel politika iktidara hangi tandansta hükümet gelirse gelsin, hiçbir biçimde değişmemektedir. Siyonist cephenin farklı fraksiyonları arasındaki fark; sadece yeni yerleşim yerlerinin açılıp, açılmamasına yöneliktir; ya da işgal edilen bölge-lerdeki uygulamalara yönelik tandanslardır.

Siyonist İsrail'de hükümet olmuş ister sağ, ister sol Siyonist hükümetlerde temel yönelim değişmemiştir. Sol-Siyonistler istila-işgal-ilhak-sömürgeleştirme politikalarının adabına göre işletilmesi konusunda muhaliftirler. Onun dışındaki muhaliflikleri Siyonizmin temel politikalarına karşıtlık oluşturmamaktadır. İsrail'deki mevcut sol Siyonizme karşı değildir. Karşıtlığı ancak Siyonizmin uygulanma biçimidir.

Kuruluşundan itibaren adım adım büyümeyi kendisine strateji olarak belirleyen Siyonist İsrail Devleti, bu yayılcı ve işgalci politikasını temel politika olarak sürdürmektedir. Yahudi şeriatında belirtilen "kutsal topraklar" alınıncaya kadar, bir engel çıkmadığı taktirde bu temel politikanın sürdürüleceğinin işaretlerini de vermektedir, İsrail devlet politikaları. Siyasî iktidara hangi hükümet gelirse gelsin, bu temel politika-kada bir değişiklik yapılmamıştır.

Temel politika işgal ve yayılcılık olunca, toplum en küçük dokusuna kadar militarize edilmiştir. İsrail'de halkın bütün birimleri silahlandırılmıştır. Savaş günlük hayatın bir parçası haline getirilmiştir.

İsrail yayılcı-istilacı politikalarını sürdürmek için bölgede silahlanmaya ve silah sanayine en fazla yatırım yapan ülkeler arasındadır.

İsrail'in bu temel politikalarına, İsrail içinden dur diyebilecek anlamlı bir sosyal muhalefet yoktur. Bunun en önemli nedeni İsrail'deki sol-sosyalist-işçi hareketi içerisinde Siyonist-nasyonal sol-sosyalistlerin, hatta komünistlerin ağır basmasıdır. İsrail'de sosyal muhalefet bu özel-

liklerinden arınmadığı sürece, Siyonist İsrail Devleti'nin temel politikalarına dur diyecek ve onu aşacak bir konuma gelemeyecektir. Yapılacak ilk iş Siyonist-ulusalcı politikalarından arınmak olmalıdır.

İsrail'in kendisini meşrulaştırmasında emperyalizm temel etkidir. Bu temel etkenin yanında tali etkenler de vardır. Bunlardan en önemlileri, emperyalistlerin Arap ulusunu parçalayarak, küçük birimlere bölmeleri, kabile reislerini, mezhepsel farklılıkları kullanarak âdetâ "biret petrol şirketi" şeklinde devletçikler oluşturmaları; bu devletçiklerin emperyalistlerin ve İsrail'in çıkarlarına göre politika yürütmeleridir.

Dünya iki kutuplu iken Sovyetler Birliği'nin dış politikasının da önemli katkıları vardır. Örneğin: Sovyetler Birliği, İngiliz emperyalizmine İsrail'in fazla yaklaşmasını engellemek için Çekoslovakya kanalıyla İsrail'e silah satışını onaylamıştır. Birleşmiş Milletler'de Sovyet temsilcisi A. Gromiko İsrail'in kurulması yönünde oy kullanmıştır. Ayrıca A. Gromiko, İsrail lehinde oy kullanmakla yetinmemiş, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda İsrail'i destekler nitelikte bir konuşma da yapmıştır. Kısacası İsrail'in kuruluş sürecinde Sovyetler'in, İsrail'e silah ve diplomatik desteği söz konusudur.

Ayrıca Dünya Sol-Sosyalist-Komünist ve işçi hareketinin de İsrail Sol-Sosyalist-Komünist ve işçi hareketinin dinsel-ulusal-emperyal niteliklerine yönelik ciddi eleştirel tavırlar takınıp, bu politikalarının proletarya enternasyonalizmi ilkelerine göre düzenlenmesi yönünde yaptırımlar uygulayamamış olması da İsrail'in Siyonist devlet politikalarının meşrulaşmasında katkısı olmuştur.

Siyonizmin sol versiyonunu anlamak açısından Şimon Peres'in söyleşisinin gerçekten de ciddi bir analizini yapan bir birey, olay ve olgulardaki durumu rahatlıkla algılayabilir. "Şimdiye değin kaydedilmiş tek statüko, Tevrat'ta anlatılmıştır; Yeşu'nun güneşe artık parlamasını ve aya artık dönmemesini buyurduğu zaman. Ama bu, tüm insanlık geçmişi boyunca yalnızca bir kez olmuştur. O günden beri biz hiçbir zaman *statüko* tanımadık."³ diyen Şimon Peres Siyonist yayılcılığı "statüko"yu "tanımadık" kılıfıyla örtmeye çalışmaktadır.

Amerikan 'Barış' sürecinde de önemli roller üstlenen Şimon Peres, Filistin halkını küçük küçük birimlere bölüp daha kolay yönetebilmeyi "taviz" olarak değerlendirmektedir. Filistin bu "barış" süreciyle devlet olmayan devlete dönüştürülmek istenmiştir. Düşünsenize Filistin polisinin silahlarını bile Siyonist İsrail devleti temin etmiştir. Ayrıca bu devletleşme öyle bir devletleşme ki, hem Filistin'in sömürge statüsü, hem de Filistin sorunu devam edecek.

Siyonist İsrail bölgesel güç olma yolunda yayılcı stratejisini bölgenin geneline yaymak istemektedir. ABD emperyalizmiyle Siyonist

hedefler kesişmektedir. Türkiye'nin alt-emperyal politikalarıyla da Siyonist hedefler kesiştiği için ABD-İsrail-Türkiye stratejik ortak konumuna gelmiştir.

Alt-emperyalizm ve Türkiye Kapitalizminin Yönelimleri

Türkiye kapitalizminin sermaye birikimi, dünya kapitalist-emperyalist ülkeleri arasında ilk yirmiye girmektedir. 12 Eylül 1980'e kadar sermaye birikim modeli "ithal ikameci" bir modeldi. İç pazara yönelik sanayileşme stratejisi izleniyordu. 12 Eylül 1980'den sonra bu model değiştirildi. "İhracata yönelik sanayileşme" stratejisi benimsendi ve uygulamaya konuldu.

Başbakanlık ve Cumhurbaşkanlığı yapmış olan Süleyman Demirel'in bir dönem ağzına pelesenk ettiği "Adriyatik'ten Çin Seddi'ne kadar" sözünü-deyimini, daha önceden emperyalist kapitalizmin ünlü ideoloğu Henry Kissinger kullanmıştır (Davos'ta düzenlenen Dünya Ekonomik Formu'nda, 1 Şubat 1992'de 'Bölgesel ve Küresel İşbirliği İçin Geniş İmkanlara Sahip Türkiye' konulu toplantıda yapılan konuşması. Bu toplantıya Süleyman Demirel de katılmıştır).⁴

Türkiye kapitalizmi, sosyalizmi deneyimlerinin çözülüp yıkılışından sonra devasa yeni pazarlara ve Yakın Doğu'ya, Balkanlar'a, Kuzey Afrika'ya açılmaya başladı. Bu dışarıya açılma ile orta ölçekli yatırım yapma konusunda oldukça deneyim kazandı. Çok büyük stratejik yatırımları gerçekleştirebilecek kaynak sorununu çözemeyişini yaşayarak öğrendi.

Türkiye kapitalizmi 1990-2000 yılları arasındaki 10 yıllık altemperyal deneyiminden şu sonucu çıkardı: "ihtiraslı alt-emperyalizm"den "ihtiyatlı alt-emperyalizm"e yönelim. Türkiye kapitalizmi, Türki cumhuriyetlere açılımda "Yeni Turancılığa" soyundu. Bu yönelimde yeterince başarılı olamayacağını anlayınca "İslâm"ı kullanmaya başladı. Fetullah Gülen'in okulları kanalıyla alt-emperyal ilişkilerin kültürel altyapısını oluşturmaktadır. İç politikada Fetullah Gülen'le ve cemaatiyle sorunlar yaşayan Türkiye burjuvazisi, alt-emperyal politikalarda işbirliği yapmaktadır.

Türkiye kapitalizminin karakteri (Devlet tekelci kapitalizmi; tekelci-militarist-polis devleti kimliğinde)nden birisi de militarist olmasıdır. Ordu sermayesi, tekelci sermayenin önemli bir bileşenidir. Alt-emperyal politikaların önemli alanlarından biri de krizli bölgelerde askerî olarak güçlü olmayı ve sorunlu bölgeye anında müdahaleyi yapabilecek askerî-teknik alanda gelişmeyi ve sanayileşmeyi de içerir. Türkiye tekelci sermayesi bölgede hızla silahlanmakta, askeri sanayiye yatırımlar yapmaktadır. Özellikle İsrail ile stratejik müttefik olduktan sonra askerî sanayi alanında ortak yatırımlara yönelmiştir. Ayrıca Balkanlardaki, Kuzey Afrika'daki, Türki cumhu-

riyetlerindeki çoğu devletlerin askeri eğitimini de TSK vermektedir. İlişki kurdukları devletlerin askerî kurmay heyetlerini ileride etkileyebilmek ve işbirlikçilerini yaratabilmek için Türkiye'deki harp okullarına bu devletlere öğrenci kontenjanları verilmekte ve bunlar eğitilmektedir.

Türkiye kapitalizminin emperyalizmle bağımlılık ilişkileri söz konusudur. Bu bağımlılık ilişkisi, alt-emperyal politikalara bir engel teşkil etmemektedir. Türkiye kapitalizmi bölgedeki "Kürdistan Sorunu" dışında, emperyalizmin çıkarlarıyla kendi çıkarlarını uyumlandıran bir politika izlemektedir.

Bölgede kendisinin dışında rekabet halinde olduğu iki alt-emperyal karakterli ülke daha vardı. Irak ve İran. Irak ABD'nin Yakın Doğu'ya müdahalesi ile rekabet dışına itildi. İran da yine ABD ve İsrail tarafından kuşatılmaya çalışılmaktadır. İran da Irak gibi rekabet dışına itilirse, Türkiye kapitalizminin bölgesel hegemonya özelemlerinin önü iyice açılmış olacaktır. Türkiye kapitalizmi bu nesnellığı gördüğü için ABD ve İsrail'le stratejik müttefik olmuştur.

Bölgesel hegemonik güç olma ile alt-emperyalizm arasındaki ilişkiye dikkat edilmelidir. Bölgesel hegemonik güç bölgeyle sınırlı güçtür. Alt-emperyalizm ise, hem bölgesel güç olmayı hem de bölgeler arası hegemonik güç olmayı içerir. Bir örnek vermek gerekirse: Yunanistan Balkanlarda hegemonik bir güç olmaya çalışıyor. Türkiye'de Balkanlarda hegemonik güç olmaya çalışıyor. Türkiye Balkanlarda bunu yaparken, aynı zamanda Kafkasya'da, İçasya'da, Hazar Bölgesinde, Kuzey Afrika'da, Yakın Doğu'da da bölgesel hegemonik güç olmaya çalışıyor.

ABD emperyalizminin tek kutuplu dünyadaki konumu da bölgesel güç odaklarının oluşmasını koşullamaktadır. ABD emperyalizmi iki kutuplu dünyadaki liderliğini, tek kutuplu dünyada da sürdürmek istemektedir. ABD emperyalizmi, kendisine rakip olabilecek olası gelişmelerin önünü kesmek için önlem almaya çalışmakta; AB'nin, Rusya Federasyonu'nun, Çin'in, Japonya'nın kendisine rakip olmasını engellemek istemektedir. ABD emperyalizmi, bölgesel sorunların çözümünde bölgesel güç odakları ile ittifak etme politikası üzerinden hareket etmektedir. Bunun için de bölgesel güç odaklarına kendi ittifak politikasını dayatmaktadır. İttifak ilişkisi, yeni sömürgecilikten ve işbirlikçi ilişkilerden daha farklıdır. ABD emperyalizmi bölgesel ittifak politikaları oluştururken, bölgesel güç odaklarının da çıkarlarını gözetmek zorunda kalmaktadır. ABD emperyalizmi Balkanlarda AB, Rusya Federasyonu, Türkiye, Yunanistan ile, Kafkaslarda Rusya Federasyonu, Türkiye ile, Ortadoğu'da AB, İsrail, Türkiye, Suriye, İran ile, Kuzey Afrika'da AB, Türkiye ile, İçasya-Avrasya'da Rusya Federasyonu, Çin, Türkiye, İran ile ilişkilerini geliştirmeye çalışmaktadır. Krizli bölgelere tek başına müdahale etmesi, altından kalkamayacağı ekonomik kaynak sorunu

yaratmaktadır. ABD ekonomisinin bu duruma uzun süre dayanamayacağı tahmin edilmektedir. ABD emperyalizmi Körfeze müdahalenin finansmanını bile başka ülkelere yaptırmıştır.

Türkiye'deki sosyal muhalefetin güçsüzlüğü ve örgütsel dağınıklığı, Türkiye kapitalizminin alt-emperyal açılımlarını engelleyecek durumda değildir. Türkiye tekeli sermayesini durdurabilecek nesnel olarak sınıf gücü işçi sınıfıdır. İşçi sınıfı da hem siyasal, hem sendikal önderlikten yoksundur. Türkiye'deki solun önemli bir bölümü, Türkiye kapitalizminin alt-emperyal yönelimlerinden haberli değildir. Türkiye kapitalizmine hâlâ Üçüncü Dünyacı-yeni sömürgeci tezlerle bakmaktadır.

Türkiye'de, Türkiye işçi sınıfı hareketi ile sosyalist hareketin birlik sorunu çözüme kavuşturulamamıştır. Bu iki hareketi birleştirip bütünleştirme başarısını gösteren Proleter Devrimci bir hareket mevcut değildir. Ayrıca bu çözüme bağlı olan devrimci hareketi saflaştırma, ayrıştırma sorunu da gündemde tutulmalıdır. Devrimci ve Marksist Hareketimiz, çok büyük bedeller ödemesine, uzun bir geçmiş tarihsel mirası olmasına rağmen, Birleşik-Devrimci-Enternasyonalist Tek Bir Sınıf Partisi oluşturamamıştır. Bu türden bir Parti oluşturulamayınca da Kolektif Bir Sınıf Hareketi yaratılamamıştır. Kolektif Bir Sınıf Hareketi yaratılamayınca, Tek bir sendika ve tek bir gençlik örgütü de oluşturulamamıştır. Kendiliğinden oluşan işçi hareketi kendisi için sınıf olma hareketine dönüştürülemedi. Devrimci ve Marksist Kadrolar'ın çözmesi gereken en önemli sorun "**Komünistlerin Birliği Sorunu**"dur. Komünistleri Birliği, tekrarlamak gerekirse işçi sınıfı hareketi ile sosyalist hareketin hem kendi arasında hem de birbirlerine doğru birleştirilmesidir. Bunun dışında tanımlanan "komünist hareket" tanımı; bu tanımı yapanların öznel yorumudur. İşçi sınıfından bağımsız onun içinde olmayan hareket ancak sosyalist hareket diye tanımlanabilir. Komünist Hareket değil. Ayrıca tek tek birey, grup, çevre ve örgütlerin hareketi işçi sınıfı ile organik, yaygın, örgütlü kadro düzeyinde ilişki içinde değilse komünist hareket sayılamaz. Bu sorunlarını çözemeyen Devrimci ve Marksist Kadrolar, Türkiye kapitalizminin alt-emperyalist açılımlarını durduramayacaktır.

15 Aralık 2005
(Devam Edecek)

Dipnotlar:

- 1 Robert Littell, *Bir Politikacıyla Söyleşi*, Şimon Peres, Milliyet Yay., Temmuz 1998, s. 20-21
- 2 *Age*. s. 22
- 3 *Age*. s. 90
- 4 Engin Erkiner, *Alt Emperyalizm ve Türkiye*, Pencere Yay., Ekim 2000, s. 26

Azimet Ceyhan
1 Nolu F Tipi Cezaevi-Kandıra

Memet İnce Venezüella Komünist Partisi'nden Gustavo Conde Yoldaşla Röportaj*

-Röportaj-

Venezüella Komünist Partisi'nin üyesi Gustavo Conde yoldaşla internet üzerinden bağlantı kurduk. Parti görevi dolayısıyla Yunanistan ve Bulgaristan'a gelen Conde Türkiye'ye de uğradı ve kendisini İstanbul'da konuk ettik. Onunla yaptığımız röportajı yayınlıyoruz.

İlk sorum Bolivarcı Devrim adını verdiğiniz süreçle ilgili. Bu süreç nasıl başladı?

Bu hareketi Bolivar'ın doğumundan tam iki yüz yıl sonra askeri okuldan yeni mezun olan beş subayın bir araya gelmesiyle başlatabiliriz: Hugo Chavez, Urdaneta Hernandez, Arias Cardenas, Acosta Chirinos ve Felipe Acosta Carles. Bu subaylar Bolivar'ın (1783-1830) doğumunun ikiyüzüncü yılında mezun olduklarından kuracakları örgüte MBR-200 (Bolivarcı Devrimci Hareket - 200) ismini verdiler. Sokaktan gelip Orduya yazılan bu gençler Bolivar'ın fikirleriyle askeri okulda iken tanışmışlardı.

Öncelikle Venezüella ordusu hakkında biraz bilgi vermem gerekiyor. Venezüella ordusu Latin Amerika'nın geleneksel ordularından farklıdır, bu ordunun her zaman demokratik bir yönü olmuştur. En yoksullar bile askeri okula yazılabilir. Askere yazılanların çoğu yoksuldur. Ordu yoksul biri için iyi bir kariyer yapma fırsatıdır. Tüm o askeri disiplin rağmen kolay bir yükselme yoludur. Chavez de görece yoksul bir aileden gelen biri olarak Askeri Okula kaydolmuştur. Peki Venezüella Ordusu'na neden yoksullar alınır? Çünkü bu ordunun temeli Simon Bolivar'ın ordusuna dayanır.

Bolivar'ın İspanyol sömürgecilerine karşı savaşan ordusu baldırı çıplaklardan oluşurdu. Ya da Venezüella'da kullanılan deyimle "ayağı yere çıplak basanlardan". Bu yoksullar özgürlük istedikleri için Bolivar'ın ordusuna katıldılar. Bolivar'ın ordusu işgal etmek için değil, özgürleştirmek için savaşırdı. Bolivar bu orduyla beş ülkeye bağımsızlığını kazandırmıştır. İşte Venezüella ordusunun kökleri buraya dayanır.

Bununla birlikte Bolivar döneminden Chavez dönemine kadar pek çok değişiklik de oldu şüphesiz. Latin Amerika'ya müdahale etme eği-

* Gustavo Conde Yoldaş Türkiye'ye gelişinde *Kolektifimizi* de ziyaret etmiş, kendisiyle yararlı bir diyalog gerçekleştirilmiştir. Memet İnce'nin gerçekleştirdiği bu röportaj 'Komünist Bakış-Stalin Arşivi' internet sitesinde de yayınlanmıştır (**S.P.**)

liminde olan ABD, Monroe Doktrini'ni yürürlüğe koydu. Bu doktrin ilk olarak Latin Amerika'daki kışlalar üzerinde etkili oldu. ABD, o dönemden beri Latin Amerika'da kendine bağlı ordular yaratmaya çalıştı. Venezüella ordusu da bundan etkilendi. Bu ordu diktatör Juan Vicente Gomez döneminde tarihinin en karanlık dönemini yaşadı. Bolivar'ın kurduğu ordu, onun ölümünden sonra ortaya çıkan oligarkların ülkeye hakim olmasıyla zaten bir çürüme sürecine girmişti.

Bolivar'ın bir ideal uğruna yaşamak düşüncesi askerlere verilmez oldu. Bolivar ihanete uğramıştı. Korkunç bir yalnızlık ve sefalet içinde öldü. Ölürken üzerinde bulunan gömlek kendisine ait değildi, onu birinden ödünç almıştı. "Gel" demişti Bolivar yardımcısına, "gel, bu topraklar bizi istemiyor." Bolivar'dan sonra oligarkların eline geçen ordu tam bir baskı aracına dönüştü. Bolivar'ın ordusu zenginlerin elinde oyuncak olmuştu.

1920'lerde Juan Vicente Gomez orduyu baskı aracı olma özelliğini değiştirmeden yeniden organize etti. Bu sıralarda Venezüella'da petrol yeni bulunmuştu. Daha önce Venezüella'da petrol olduğu bilinmiyordu. Yerliler petrolü bugünkünden çok farklı amaçlar için kullanıyorlardı. İlk petrol kuyusu Kolombiya sınırına yakın Tachira bölgesinde açıldı. Yankiler bunu gördü ama Gomez petrolün değerini anlayamadı.

Yirmili yıllarda petrol kralı olarak bilinen Rockefeller, Gomez'le anlaşmıştı. Varil başına bir Bolivar'ın sekizde birini verecekti vergi olarak. Gerçekten utanç verici bir durum! Ama anlaşma sağlandı, ABD petrol rafinerilerini ve boru hatlarını inşa etmeye başladı. Bu andan itibaren ordu giderek Amerikanlaşmaya başladı. Eskiden Venezüella ordusu Prusya tipi bir orduyken ABD'nin modeline uygun bir ordu haline gelmeye başladı. Bu yıllarda Panama Kanalı da açılıyordu. ABD bu kanalı açtıktan sonra Panama'da Güney Ordusu'nu kurdu. Latin Amerika ülkelerinden subayları Panama'ya getirip orada ABD doktrinini aşıyorlardı onlara. Artık Latin Amerika ordularını, bu eğitimden geçen subaylar yönetmeye başladı. Yıllar boyunca Latin Amerika'da ABD'nin çıkarlarına uygun darbeler yapan subaylar kuşağının kökeni bu okuldur.

Venezüella da süreçten etkilendi. ABD yanlısı askerler politikada hep söz sahibi oldular. Bunun doruk noktası 1948 yılında General Marco Perez Jimenez tarafından yapılan darbeyle Başbakan Romulo Gallegos'un görevden alınmasıydı.

Gallegos aynı zamanda bir yazardı, değil mi?

Evet, ilerici bir yazar. O sıralarda Demokratik Eylem (AD) adında bir parti kurulmuştu. Bu parti popülizm adı verilen bir politika izliyordu. Sağcıların da karıştığı bir tür "ilericilik". Ama partideki gerçek ilericiler idareyi ele almışlardı. Önemli toplumsal ilerlemeler kaydedilmişti. Ör-

neğin Isaias Medina hükümeti sırasında Venezüella Komünist Partisi legalleşmiş, eksiden yasak olan pek çok ilerici kuruluş serbestçe siyaset yapma olanağına kavuşmuştu. Ama ABD bu sürecin daha fazla ilerlemesine izin vermedi. Marco Perez Jimenez eliyle darbe yaptılar.

Bütün bunları orduyla ilgili bir fikir edinesiniz diye anlatıyorum. Chavez Askeri Okul'a girdiğinde Bolivarcı bir örgüt kurdu ve Simon Bolivar'ı okumaya başladılar. Aslında Bolivar hiçbir şeyi kaleme almadı. Yanındaki yardımcısı onun sözlerini kaydediyordu. Bütün açıklamaları, yazışmaları, hatta aşk mektupları iki ciltte toplanmıştı.

Bolivar'ın, ona bildiği her şeyi öğreten bir eğitmeni vardı: Simon Rodriguez. Chavez'in Bolivarcılığın üç ayağı dediği üç kişiden biri Simon Rodriguez'dir. Rodriguez, Bolivarcılık düşüncesinin kurucusu, Bolivar onun uygulayıcısı, Ezequiel Zamora ise onun devamcısı olarak bilinir. Ezequiel Zamora da ilginç bir kişiliktir. Bolivar'dan sonra iktidarı eline alan, Bolivar'ın ülkeden sürülmesi kararının altına imza atan oligark Paez'e karşı köylülerle beraber ayaklanmış, bağımsızlık kazandıktan sonra dağılan orduları toplamaya çalışmıştır. Zamora'nın görüşleri o kadar yayılmıştır ki onun "toprak ve özgürlük" sloganı yıllar sonra Meksika'da Emiliano Zapata tarafından kullanılacaktır.

Chavez'in bahsettiği üç temel bunlardır işte. Sağcıların dediği gibi bir delilik değildir bu. Bu düşüncenin bir sürekliliği vardır.

Konumuza geri dönersek, Chavez ve yoldaşları bu kökleri hatırlayarak kurdukları MBR-200 adlı örgüt başlarda sadece askerlerden oluşuyordu. Ordu içerisindeki birkaç gözükardan ibaret bir hareketti. Ama bu deliler "dördüncü cumhuriyet" denilen parlamenter demokrasi-den, onun bürokratizminden, yozlaşmasından ve ABD'ye teslimiyetçiliğinden bıkmışlardı. Aslında ulusal bir hareket olarak başladı. Ama Chavez Askeri Okul'a girdiğinde Venezüella Devrimci Partisi (PRV) üyesi olan ağabeyi Adan aracılığıyla sosyalist düşüncüyü tanıyordu. Şöyle düşünüyordu; devrim yapmak için silah gereklidir, silahlar da orduda. Eğer orduda bir rütben varsa savaşıcak askerin de olur. Askerin varsa gücün de var demektir. Planı aşağı yukarı buydu. Ordu içerisinde doğacak bir ayaklanma çıkarmak istiyordu.

Ama halkla ya da devrimci örgütlerle istediği ilişkiyi bir türlü kuramıyordu. Devrimciler bin parçaya bölünmüştü. Maocular, Troçkistler, Arnavutçular vs. diye. Chavez halkın katılımını sağlamadan sadece ordu içinden yapılacak bir müdahalenin başarı şansının çok düşük olduğunu düşünüyordu. Ama özellikle de tek bir vücut olarak hareket eden devrimcileri bulamayınca ilk başlarda bu halk desteğinden yoksun kaldı.

Chavez bu sıkıntıları yaşarken 1989 yılında yaşanan korkunç Caracas Katliamı gerçekleşti ve bu katliam pek çok şeyi değiştirdi. Bu olaya kısaca değinmek istiyorum.

Carlos Andres Perez hükümetinin ikinci dönemindeydik. Perez yozlaşmış bir popülist, bir gericiydi. İkinci kez seçilir seçilmez ilk işi benzine zam yapmak oldu. Halk, dünyanın en büyük petrol üreticilerinden biri olan Venezüella'da nasıl olup da benzine bu kadar zam yapıldığını sorgulamaya başladı. Bildiğiniz gibi benzine zam yapınca her şeye zam yapmış oluyorsun. Ulaşım giderlerinden gıda maddelerine kadar. Bu zamlardan sonra enflasyon bir günde yükseldi.

Ben o sıralarda kuryelik yapıyordum ve kenti motosikletle geziyordum. Bu yüzden de o günün sabahından beri gelişen olayları çok iyi gözlemlerdim. Otobüs duraklarında insanlar gazetelerini okuduklarında zam haberini aldılar. Gazete, süt, su, her şey bir günde daha pahalı olmuştu. Halkın yaptığı yorumlara şahit oldum.

Bir işçi "bu it heriflere daha ne kadar katlanacağız" diye bağırdı. Otobüs durağındaki bir başka işçi de "doğru söylüyor, bu itlere daha ne kadar katlanacağız?" diye tekrarladı. "Bir şeyler yapmamız lazım." Sonra küçük gruplaşmalar başladı. Kentin çeşitli yerlerinde gösteriler olduğu haberi yayılıyordu. Bu gösterilerle beraber kontrolsüz bir şiddet başladı. Halk otobüsleri yaktı. İlk hedef otobüsler oldu çünkü ilk zamlar otobüs biletlerine yapılmıştı. Daha sonra dükkânların camlarını, vitrinlerini indirmeye başladılar. Bunu yağmalar izledi. O anda iki şeyi gördüm.

Bir taraftan yağmalamalar olurken diğer taraftan polisle çatışılıyordu. Caracas'ın en büyük meydanlarından biri olan Übertador Meydanı yakınlarında bir kamyonu durdurduklarını hatırlıyorum. Kum dolu bir kamyonu bu. Kamyonu devirdiler, trafik bir anda felç oldu. Farklı merkezlerde aynı eylemler tekrarlandı. Sonra halk barikatlar kurmaya başladı. Caracas kenti bir vadi üzerine kuruludur. Zenginler düzlük yerleri kapmışlardır. Emekçiler, işçiler ise vadinin eteklerine gecekondu mahalleleri kurmuşlardır. O gün halk vadinin iki yamacından kent merkezine indi. Yoksullar gecekonduardan çıkıp meydanlardaki alışveriş merkezlerini yağmalıyordu.

Başbakan Carlos Andres Perez, bu olaylar üzerine ordu birliklerine olayları bastırma emri verdi. Bu bir yangını gaz dökerek söndürmeye çalışmak gibi bir şeydi. Halk orduyla karşı karşıya geldi. Öyle ki bugün bile o gün kaç kişinin öldüğü bilinmez. Üç günde 3.500 kişinin öldüğünden bahsedilir. Ordu bu olayları bastırmak için tanklarla halka rasgele ateş açıyor, evinde televizyon izleyen insanlar ölüyordu. Bu korkunç baskı üç gün sürdü. Ama aynı zamanda üç günlük bir direnişten de söz edebiliriz. Venezüella tarihinde halk hiçbir zaman orduyla bu kadar geniş çapta bir çatışmaya girmemişti.

Bu olaylar, Chavez ve örgütünün planlarını öne alması sonucunu doğurdu. Bazı devrimci örgütlerle anlaşıldı. Chavez ayaklanmanın işaretini verdi ve devrimci güçler ordunun bir kısmının da desteğini alarak sokaklara döküldü. Devrimciler birbirlerini kollarına sardıkları bayrak-

lardan tanıyorlardı. Bu bayrağı taşımayan düşman sayılıyordu. Devrimci askerlerin denetimindeki tanklar Caracas'ın 170 kilometre ötesindeki Maracaibo sokaklarına çıktılar. Elli adet tankın otobandan başkent Caracas'a doğru yönelişini gözünüzün önüne getirin. Biri tanklara ne-reye gittiklerini soracak olursa "tatbikat var" denecekti.

Bu sırada Chavez Chinos'un komuta ettiği paraşütçü birliğiyle beraber uçakla Caracas'a gitti. Paraşütçüler belirlenen yerlere indirme yaptılar. Biri Başkanlık sarayına, diğeri ise havaalanı yakınlarına. Ama bu paraşütçülerin bir kısmına inerken ateş açıldı ve çoğu hayatını kaybetti. Ama Chavez ayaklanmayı yöneteceği karargahına gitmişti. Başkanlık Sarayının yakınlarındaki Askeri Müzeydi burası. Ama ayaklanma başarısızlıkla sonuçlandı.

Chavez ayaklanmayı sürdürmekte bir yarar görmedi. Düşman, Chavez'in korkaklık ettiğini ileri sürüyor. Hayır. Bu da bir yalandır. Chavez aslında askeri bir karar almıştır.

Bununla birlikte Urdaneta Hernandez'in yönetiminde Valencia kentini ele geçiren birliklerle, bugün BM Venezüella temsilcisi olan Francisco Arias Cardenas'ın komuta ettiği birlikler kendi bölgelerinde büyük bir başarı kazanmışlardı. Ama asıl önemli bölge olan Caracas'daki başarısızlık bu iki bölgedeki başarıyı anlamsız kıldı. Ordunun büyük kısmı karşı tarafın elindeydi ve ele geçirilen bu bölgeleri bombalayacaklardı. Chavez, hükümete sadık kalan Ordu komutanına şunları söyledi: "Bana bir şans ver, daha fazla kan akıtılmasını engelleyeyim. Yoldaşlarımla iletişim kurmama izin ver." Böylece Chavez yoldaşlarına seslenmek için ilk kez devlet televizyonuna çıkmış oldu. Ama aslında halka sesleniyordu. "Biz Bolivar Hareketi'nin üyeleri." Halk şaşkına döndü: "Bolivar mı?" "Askerler mi?" Kimsenin tanımadığı bir asker iktidarı almaya yeltenmiş, Bolivar'dan söz ediyor.

Chavez konuşmasında mücadelenin tamamen bitmediğini ima edercesine **şimdilik** başarılı olamadıklarını söylüyor, eylemin **tüm sorumluluğunu** üzerine aldığını ekliyordu. İşte özellikle bu, insanları çok etkiledi. Çünkü Venezüella'da o tarihlerde kimse hiçbir işin sorumluluğunu üzerine almaz, herkes topu birbirine atardı. O günden sonra Chavez'in "şimdilik" sözü bir efsaneye dönüştü.

Chavez tutuklandı. Urdaneta Hernandez hemen silah bırakmayı kabul etmedi. Chavez operasyonu bitirmeye karar verdiğinde saat sabahın dokuzuydu. Francisco Arias saat onbirde, Urdaneta Hernandez ise saat üçte teslim oldu. O gün Chavez birliklerinde 28 asker, bu birliklere destek veren on altı devrimci üniversite öğrencisi öldürüldü.

Chavez'i hapse attılar. Ama hapishane halkın akın ettiği bir ziyaret yerine dönmüştü. Hapishanenin önünde kitleler birikiyordu. "Kim bu Chavez?" Herkes merak ediyordu. Hükümet de bunu dikkate alarak O'nu Caracas'a doksan kilometre uzaklıktaki Yare hapishanesine yer-

leştirdi. Buna rağmen halk mesafeye aldırılmayıp kitleler halinde Ya-re'ye akmaya başladı. Böylece Bolivarcı hareket bir halk desteği ka-zanmaya başladı. Bazı aydınlar, sendikalar, politik örgütler ve bazı su-baylar bu harekete katılmaya başladı.

27 Kasım'da Bolivarcılar benzer bir girişimde bulundular. Ama ba-zı sol örgütler daha önemli işleri olduğunu söyleyerek yeterli desteği vermediler. O tarihten sonra ben de devrimci faaliyetlerimi gizlilik için-de sürdürmek zorunda kaldım. Çünkü beni arıyorlardı ve öldürmek is-tiyorlardı. Biz bu gizlilik içinde hareket ediyorduk ama devlet de çok zorlanıyordu.

Bu kritik dönemde seçimler geldi. Rafael Caldera adlı bir politikacı Chavez rüzgarını kendi çıkarları için kullanmak istedi. Seçim kampan-yasında eğer "iktidara gelirim Chavez'i serbest bırakırım" vaadinde bulunuyordu. Solculardan, sağcılardan, merkezden, kısacası hemen her hareketten irili ufaklı partileri etrafında topladı. Böylece iktidara geldi. Halk Chavez'i serbest bırakması için Caldera'ya baskı yaptı. As-lında Caldera'nın buna pek niyeti yoktu ama halkın baskısı o kadar artmıştı ki bir noktadan sonra taviz vermek zorunda kaldı. Biz de o sı-rada Chavez'in çıkması lehinde kampanya düzenledik. MBR-200 Ha-reketi gizli faaliyet yürütüyordu. Buna rağmen hükümet bazı eylemlere izin vermek zorunda kalıyordu. Buna bir tür yan-gizli politik faaliyet di-yebiliriz. Ama silahlı güçlerimiz hiçbir zaman gizli faaliyeti bırakmadılar. Legal olmasına izin verilen şey politik mücadeleydi.

Chavez'in hapisten çıkışı görülecek şeydi. Kimseye bir çağrı ya-pılmamasına rağmen hapishanenin önünde bir halk denizi vardı. Bu tarihten sonra Chavez dört ay boyunca Caracas'ın en ücra mahallele-rinden ülkenin içlerine kadar her bölgeyi gezdi. Hareketi güç kazandık-ça solcu aydınlar, başka partilerden insanlar ona katılıyordu. Buna sağcıların da dahil olduğunu söylemek zorundayım. Bazı faşistler "işte ülkenin ihtiyaç duyduğu demir yumruk, yoldan çıkmış toplumun da bu-na ihtiyacı vardı" diyerek Chavez'e destek verdiler. MBR-200 hareketi-nin içinde faşist unsurlar da vardır. Bazı satılık sendikacılar da bu ha-rekete bulaşmıştır.

Seçimler yaklaşıyordu. Seçime girip girmeme yönünde yapılan tartışmadan seçime girme yönünde bir karar çıktı. Beşinci Cumhuriyet Hareketi ismiyle seçime girildi ve Chavez iktidara geldi.

Bununla birlikte, bu yeni parti içerisinde tutucu ve devrimci kanat arasındaki savaş devam ediyordu. Bu yüzden ben Chavez'e karşı 2002 yılında yapılan 11 Nisan Darbesi'nin bir açıdan faydalı olduğunu düşünüyorum. Gericilerin bir kısmı hemen gerçek yüzlerini gösterdiler. Bu yüzden keşke bu darbe girişimi biraz daha uzasaydı diyorum. Ha-reketin içine gizlenmiş pek çok karşı devrimcinin maskesini bu sayede düşürebilirdik.

Böylece Chavez'in burjuvaziyle ilk sürtüşmeleri de başlamış olu-yordu. Şu noktanın altını çizmek gerekir. Burjuvazi ve sağcılar Chavez'in iktidara gelmesine izin verdiler. Onu belirli hevesleri olan ama temelde önceki iktidarlardan hiç farkı olmayan, sadece biraz daha solda biri olarak gördüler. Ama yanıldılar. Büyük sermaye sahipleri da-ha önceki Başbakanlara yaptıkları gibi onu karşılarına alıp "gel otur bakalım şu masaya, bana hangi Bakanlıkları veriyorsun" diyebilecekle-rini sandılar.

Küba devrimi sırasında sermayesini de yanına alıp Venezüella'ya kaçan bir [Kübalı] işadınının, sahibi olduğu yayınevının seçimler sıra-sında Chavez'e destek vermesine karşılık olarak bir Bakanlık istemesi ama Chavez'in ona randevu bile vermemesi buna bir örnektir.

Burjuvazi Chavez'in kendilerine Bakanlık vermeyeceğini kısa sü-rede anladı. Chavez, Bakanlarının çoğunu ilerici kişilerden seçti. Ço-ğunu diyorum çünkü bu konuda bazı hatalar yaptı. İsim vermem so-rumsuzluk olur ama şu anda bile Bakan olmayı hak etmeyen bazı kişi-ler o koltukta oturuyor.

Venezüella Komünist Partisi'ne gelelim. Partinin Chavez dö-nemindeki çalışma koşullarıyla daha önceki dönemleri karşılaşt-ırdığınızda ne gibi farklılıklar görüyorsunuz?

Bir karşılaştırma yapabilmemiz için tipik bir örnek vereceğim.

Chavez öncesi parlamenter demokrasi döneminde Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nden yoldaşlar Venezüella Komünist Partisi'ne çok değerli bir baskı makinesi yollamışlardı. Almanlar matbaacılıkta bir numaradır. Çok güzel bir makineydi. Ama okyanus üzerinden taşınır-ken Venezüellalı "güvenlik" birimleri alçakça bir baskın yaparak maki-neyi denize attılar.

Bugün devlet matbaalarında istediğimiz sayıda kitap, dergi ve broşür basabiliyoruz. Hem de yazdıklarımızın içeriğine kimse müdaha-le edemiyor.

Bu, aklıma gelen çarpıcı bir örnek. Başka şeyler de söyleyebilirim. Hapishanelerde hiç devrimci kalmadı. Polis, hiçbir gösteriye saldırmı-yor. Sınırsız düşünce özgürlüğü var. Kimse düşüncelerinden dolayı cezalandırılmıyor. İki gerici darbe yaşamış bir ülkenin komünistleri ola-rak bunların değerini takdir edersiniz.

İnsanlarımız eskiye göre çok daha fazla kitap, gazete, dergi okuyor. Okuma yazma kampanyaları sayesinde nüfusun yüzde doksan dokuzu okuyup yazabiliyor. Kültür seviyesi çok yükseldi. Otobüslerde, metrolar-da anayasayı okuyup haklarını araştırın işçiler görebiliyorsunuz. Petrol dışında kalan diğer sanayilere yapılan yatırımlar sayesinde açılan yeni

sektörler hem işçi sınıfının sayısal büyüklüğünü artırdı hem de farklı becerileri olan çok yönlü bir nitelik kazandı işçi sınıfı.

Bütün bunlar Venezüella Komünist Partisi'nin Chavez'e hapisten çıktuktan sonra destek vermesinin doğru bir taktik olduğunu kanıtıyor. Chavez'e ilk destek verdiğimiz sıralarda partimiz oldukça zayıflamış durumdaydı. Sovyetler Birliği'nin çöküşünün dünyadaki Komünist Partilere verdiği zarardan biz de payımızı almıştık. Bununla birlikte, parti eğer o tarihe kadar ayakta kaldıysa bunu Gorbaçov'un **perestroika** ve **glasnost** politikalarını açıkça reddetmesine borçludur. Parti içinden bazı kişiler Gorbaçov'un görüşlerini partiye dayatmak istedi ama bunda başarılı olamadılar. Bu konudaki kesin tavrımızı koyduk. Ama örneğin Kolombiya'da böyle olmadı. Kolombiya Komünist Partisi bu politikaları sorgusuzca kabul ettiği için kendi kendini yok etti. Bugün Kolombiya'nın gerçek Komünist Partisi FARC'a bağlı olan Gizli Kolombiya Komünist Partisidir. Ama bu başka bir zaman anlatılacak bir konu.

Partimiz ideolojik netliğini hep korudu. Tek bir vücut gibi hareket ettik. Bu yapıyı korurken, bir yandan da partimiz içinden bazı militanlar Chavez'in kurduğu partinin politikalarını etkilemek için o partiye komünist kimliklerini gizlemeden üye oldular. Chavez'in partisinin içinde pek çok farklı eğilimin -bugün dahi- bulunduğunu söylemişim.

Bu yüzden Venezüella Komünist Partisi olarak her zaman Chavez'e eleştirel yaklaştık. Örneğin söz konusu partinin demokratik merkezîyetçilikten uzak olmasını, birtakım keyfi atamalar yapmasını sık sık eleştirdik ve eleştiriyoruz. Bununla birlikte emperyalizmin devrimci blok içindeki farklı düşünceleri kullanmak için fırsat kolladığı bir dönemde yaşadığımızı da unutmamalıyız. Sorumsuzca yapılacak bir eleştiriyi her türlü iletişim aracılığıyla hızla yayıp, ilerici saflar içinde parçalanmalara yol açabilirler. Bu yüzden eleştiri yaparken çok dikkatli oluyoruz. Hatta bazı eleştirileri sadece parti üyeleri arasında dile getiriyor, bunları açık zeminlerde dile getirmiyoruz.

Ama Chavez'e verdiğiniz desteğin koşulsuz bir destek olmadığını da söyleyebiliriz, öyle değil mi?

Bakın, Chavez gerek resmi konuşmalarında gerekse özel konuşmalarında Komünist Partisi'ne açıkça destek veriyor. Yukarıda da onun döneminin getirdiği avantajları sıralamaya çalıştım. Bununla birlikte Chavez'in niyetleri ve yaptıkları ne kadar iyi olursa olsun, tüm gerçek devrimcilerin bir çatı altında toplandığı bir partinin başına geçmedikçe ve kendisini bu tek devrimci partiye bağlı bir lider olarak görmedikçe ona koşulsuz destek vermeyeceğiz.

Az önce sorduğunuz soruya dönersek, şu anda en ileri ve en devrimci politikayı Venezüella Komünist Partisi yürüttüğü için ve partimiz

devletten baskı görmediği için hızla güçleniyoruz. Partimiz niceliksel ve niteliksel olarak güçlendi. İşçiler, gençler yığınlar halinde partimize geliyor. Bir zamanlar devrimci hareket içinde bulunmuş ama hareketin bölünmüşlüğü'nün de etkisiyle mücadeleden kopmuş eski militanlar partiye geri dönüyor. Che'nin de dediği gibi "insanlar düşebilirler ama önemli olan düştükten sonra ayağa kalkabilmektir." Başka deyişle, yaklaşık seksen yıllık tarihimizin en güçlü dönemini yaşıyoruz. Şu anda ülkede hem niceliksel hem de niteliksel olarak en güçlü örgütsel yapı Venezüella Komünist Partisi'ne aittir. Örneğin, Beşinci Cumhuriyet Hareketi seçimlere çok büyük para harcıyor. Biz o paranın yirmide birini bile harcamıyoruz ama mesela başkent Caracas'ta geleneksel sağ partileri geride bırakıp ikinci parti konumuna geldik. Bunun nedeni yıllardır büyük özverilerle oluşturduğumuz örgütsel yapının sağlamlığıdır.

Venezüella Komünist Partisi tereddüt etmeden ülkenin sosyalizme doğru ilerlemesi gerektiğini savunmaktadır. Beşinci Cumhuriyet Hareketi de dahil olmak üzere Chavez'e destek veren partilerin hiçbiri bunu açıkça savunmuyor.

Önümüzdeki seçimlerde partimizin alacağı oy oranı önemlidir. Tahminime göre Chavez oyların yüzde yetmiş beşini alacaktır. Bu yüzde yetmiş beş oyun yüzde yirmi beşi Komünist Partisi'ne verilecektir. Ne kadar fazla oy alırsak seçimlerden sonra gündeme gelecek olan devrimci güçlerin tek bir parti çatısı altında toplanması tartışmalarında o kadar fazla söz hakkımız olacaktır. Ama sonuç ne olursa olsun, Komünist Partisi olarak birlik olsun diye birlik kurmayız. İlkelerimizden asla taviz vermeyiz.

Sonuç olarak, hiçbir biçimde zafer sarhoşluğuna kapılmadan çalışmalarımıza aynı şevkle devam edeceğiz. Şunu da eklemem gerekiyor, biz bugüne kadar kitle partisi olmadık, kadro partisi olduk. Yirmi tane yetenekli kadroyu elli bin tane yeteneksiz üyeye tercih ederiz. Kalabalıklar gözümüzü kamaştırmıyor, ilkelerin çok daha önemli olduğunun bilincindeyiz.

Az önce söylediklerinizle bağlantılı olarak şunu sormak istiyorum: Venezüella Komünist Partisi ülkede "proletarya diktatörlüğü" nün kurulmasında nasıl bir rol oynayacak? Ülkemizde Chavez'le ilgili kafa karışıklığı olmasına rağmen görüşler Chavez'in ülkeyi sosyalizme tek başına götürmeyeceği yönünde ağır basıyor. Venezüellalı Komünistler bu konuda ne düşünüyorlar?

Devrimin proletarya diktatörlüğü aşamasına ulaşip ulaşmayacağı devrimci öncülerin halkın politik bilinç düzeyini yükseltme kapasitesine bağlıdır. Bugün işçi sınıfı kitleleri belki de tarihinde ilk kez Marksist klasikleri bu kadar çok okuyor. Bu büyük bir fırsattır. Seksen yıllık Venezüella Komünist Partisi kuşaklar boyu verdiği inatçı ve sürekli mücade-

lenin meyvelerini toplamaktadır. Parti halkta bir güven yaratmıştır. Chavez bile kendi adamlarından çok bize güveniyor. Diyelim ki partimize on milyon dolar verdi. Bir sene sonra bu parayı tek kuruş eksilmeden geri alabileceğini bilir. Dünyanın herhangi bir bölgesinde bir görevi yerine getirmek için gönderdiği kişi eğer Komünist Partisinden ise bu görevin eksiksiz yapılacağını bilir. Kendi yanındakilere bile bu kadar güvenemez. Daha da önemlisi, işte bu güven halka da sirayet etmiştir. Eskiden Komünizm sözünü duyunca kaçacak delik arayan halk şimdi onu öğrenmeye çalışıyor. Biz devrimciler bunu ne kadar iyi anlatabilirsek, elimizdeki bu fırsatı ne kadar iyi kullanabilirsek proletarya diktatörlüğüne o kadar çabuk ulaşırız. Ama bunun için önümüzde uzun bir yol var daha. Mevcut devlet yapısıyla sosyalizmi inşa edemeyiz. Bu devlet mekanizmasını parçalayıp sosyalizme uygun bir devletin temelini atmalıyız.

Son bir sorum daha olacak. ABD'nin Venezüella'ya saldırma ihtimaline karşı bazı önlemler alındığını biliyoruz, bunlar kısaca nelerdir?

ABD'nin Venezüella'ya saldırması durumunda Venezüella kendini düzenli ordunun yanında milis güçleriyle de savunacaktır. Ordu komutanları asimetrik savaş doktrininden bahsediyorlar. Bu amaçla halk kitlerine silah kullanmayı öğretiyoruz. Şu anda düzenli ordunun yanı sıra iki milyon milis eğitiliyor. Halktan gönüllüler, iş çıkışlarında askeri eğitim almak üzere kışlalara gidiyor. Yakın zamanda Venezüella tarihinde ilk kez olarak ordu ve halkın beraber katıldığı bir tatbikat düzenlendi. Rusya'dan getirilen yüz bin adet Kalaşnikof marka tüfek ve burada kuracağımız Kalaşnikof silah fabrikası bu asimetrik savaşa uygun olarak alınan önlemlerden bazıları. Amaç milis ordusunu on milyon kişiye çıkarmak. En yaşlısından, en gencine kadın erkek ayrımı yapmadan savaşta herkese bir görev vermeyi hedefliyoruz. Şunun bilincindeyiz. ABD bize saldırırsa büyük zarar verebilir ama bizi asla teslim almaz.

25 Ekim 2006

Tolga Ersoy Resmî Tarih Polemikleri - 8

-Polemik-

Resmî tarih nasıl yazılır?

Soru ya da sorun bu kadar *basit* bir şekilde ele alınabilir mi?

Birinci soruya yanıt vermek o kadar da kolay değil, ancak hiç de çelişkili olmayan bir biçimde, ikinci sorunun yanıtını vermek düşünüldüğünden de kolay olabilir; bu türden bir kolaylığı bize sağlayacak temel unsurların göz ardı edilmemesi kaydıyla: ideolojimiz, resmî ideolojinin temel argümanlarına karşı duruşumuz, zengin pratiğimiz... ile kavgaya çalışıyoruz. Buna özel önem veriyoruz.

Geçtiğimiz günlerde *seyrettiğimiz* bir cenaze töreni vesilesiyle yalnızca resmî ideolojinin kendisini yeniden ürettiğine değil, analitik bir bakışla, resmî tarihin rekonstrüksiyonunun da nasıl yapıldığına şahit olduk.

Olduk mu?

Kimilerimiz/olmamışlarımız *olmamış* olabilir. Burada karşımıza bir sorumluluk alanı daha çıkmaktadır ki o da resmî tarih üzerine mütevazı bir tartışma yürütürken *olmamışların* ayıklanıp hak ettikleri sepetlerde yer almalarının sağlanmasıdır. Sonra doğru çöpe...

Cenaze törenine onun bir fotoğrafını inceleyerek katıldığımı burada itiraf etmek zorundayım. Bu fotoğrafta protokolün ön sırasını doğal olarak devlet erkanının oluşturduğu *görülüyor*. Görülmeyen bir şey var, o da gerçekte ön sırada yer alması gereken iki ismin gidiş geliş sırasında daha arkalarda yer alması ve giderek tören boyunca yok sayılmaları bu kişilerden birisi yavruvatanın yeni cumhurbaşkanı, arkalarda. Eskisi ise önde, yani olması gerekenin tam tersi. Diğerini okuyucu araştırın! İşte bu son derece basit tablo resmî ideolojinin politika pratiğini kısa, net ve acımasız bir şekilde özetliyor.

Gariptir ki, diyerek devam edeceğim, ama aslında hiç de garip olmadığını görüyoruz “eski ve legal” *sol* bu türden tablolarla ilgilenmek için herhangi bir çaba göstermiyor, onun resmî ideoloji/resmî tarih ile hesaplaşmak gibi bir sorunu yok çünkü! Hatta daha da ötesinde yüz yıldan bu yana aldığı *dersler*, çektikleri yetmezmiş gibi bu alanda var olma ya da bu alana sığınma çabası veriyor. Kestirip atalım: resmî ideolojiyle hesaplaşamayan *egemenin* karşısına çıkamaz. Zaten böyle bir dertleri de yok, böyle bir dertleri olsa Bülent Ecevit'in ölümünden sonra “sosyal demokrasinin kurucusuydu” başlığının altında imzaları

yayınlanırken biraz olsun utanırlardı. Bize ait etik dünyasının temelini oluşturan kimi argümanlara, değerlerimize, davranış ya da *duygu biçimlerine* sahip olsalar gidenin ardından ona teşekkürlerini arz edip “delikanlı ya da delikanlılık günlerinde bu topraklarda umudu büyüten insan” olarak onu selamlama düşkünlüğünü gösterebilirler miydi, gösterenlerin ardından giden diğerleri “baş yazar” hiyerarşisinde dizilebilirler miydi?

Benim de Ecevit’le ilgili bir anım var; eski ve eskimiş, ödleliğini fetişe etmiş solcularımızın baş yazarının “delikanlılık” günleriyle çakışıyor, benim ise “yeni yetmelik” günlerime rastlıyor. Tarih 1977, yer konusunda emin değilim Zonguldak ya da Kilimli, ikisinden biri, olay bir CHP mitinginde geçiyor. Alanlar tıka basa dolu ve coşkulu. Sol geniş bir şekilde bu mitinglere katılarak kendisini ifade etmeye çalışıyor! Alanın bir köşesinde, Dev-Genç pankart açarak sloganlarını atıyor. Bunu gören saygıdeğer eş ile eşsiz politikacımız kafa kafaya vererek konuşuyor, konuşmaya yanlarındaki polislerde katılıyor ve konuşmanın ardından politik çiftimizin deyimiyle “yasadışı solcu teröristler” polis tarafından toplanıyor, toplanma Rahşan Ecevit’in parmak işaretiyle, gerekli dikkat ve özenle gerçekleşiyor. Mikrofonlar açık olduğu için bu operasyon tüm alandakiler tarafından işitiliyor. Bana bu kadarı yetiyor, yılların ardından ne yazık anlaşılan o ki, alanı dolduranlara ve *kimi Dev-Genç’lilere* yetmiyor!

Bu *basit* örneği abarttığım düşünülebilir, ancak bu yeterlilik-yetmezlik durumunun sol’un resmî ideolojiye karşı duruşunun bir göstergesi olabileceğini düşünüyorum.

Başyazarımızın *hüzünlü* yazısını okurken *çağrışımlar tanrısı* 12 Mart 1971 günlerine ait bir öyküyü anımsamama aracılık etti; 12 Martta, 12 Mart -yoksa 9 Mart mı demeli?- solcularının “darbenin Süleyman Demirel’e karşı yapılmasına rağmen, kendilerinin niçin *içeride* olduklarına” dair mahkeme salonlarına taşan şaşkınlıklarını anlatan öyküler. Bu türden şaşkınlıklar acaba 27 Mayıs 1960’ta yaşanan ve süreklilik gösterip kurumsallaşan ideolojik şaşkınlığın bir devamı olabilir miydi? İşte 28 Mayıs 1960 tarihli darbe başkanı Gürsel’e gönderilen bir telgraftan alıntı: “Tarihimizde daima kuvvetle çarpan kalbimizin, yiğit ordumuzun kötülüğe baş eğdirişini huşuyla selamlarım. İkinci Kuvayı Milliye Gazamız kutlu olsun. Gerçek demokraside Allah yanılmasın.” Yazan, Kıvılcımlı.

Türk/Türkiye solunun resmî ideolojiyle yakın duruşu ya da Kemalizmle olan psişik ve fizyolojik bağımlılığı ayrı bir polemik dizisinin konusu olabilecek *şişkinlikte* ve “nitelikte” olduğu için daha fazla uzatmıyoruz!

Çıkartıldıkları mahkemelerde 12 Mart darbesinin kime karşı yapıldığını tartışanların resmî ideolojiyle olan ilişkilerini gözden geçirme gibi bir niyetleri olmadığı için tüm darbelerin kime karşı ya da niçin yapıldığını anlamamaları ya da bu ilişkinin getirileri göz önüne alındığında anlamazlığa, görmezliğe gelmeleri doğaldır. 12 Mart’ın ardından kapatılan Erbakan’ın “islâmcı” partisinin birkaç yıl içinde, 12 Eylül 1980 faşizminin başbakan adaylarından orgeneral Turgut Sunalp’in Erbakan’la İsviçre’de görüşmesinin sonrasında yeniden açılması olayı, tıpkı benim kişisel örneğimde olduğu gibi, basit ve bir o kadar açıklayıcı bir örnektir. Ancak bu “örneğin” neyi tanımladığını bilmeyenler ve görmeyenlerden 28 Şubat 1997’yi anlamalarını beklemek fazlasıyla saflık olacaktır. Evet, 28 Şubat darbesinin “şeriatçılara” karşı yapıldığını ya da Türkiye’deki laikliğe karşı olanlara yönelik bir hareket olduğunu düşünenler resmî ideolojinin güçlü bir argümanı olan dinciliği/islâmcılığı analiz etme bilgisinden, yeteneğinden ve zekasından yoksun olanlardır.

İndirgemeci bir yaklaşımla sorumuzu soralım: 28 Şubat’tan en büyük zararı kimler görmüştür? Darbe sürecinin iki karakter oyuncusundan birinin cebine trilyonlarca lira para konmuş “sen villalarında, yazlıklarında dinlen” denmiştir. Diğer şimdiki nerededir ya da 1 Haziran 2007 itibarıyla nerede olacaktır, düzenin bekçisi Kemalist paşalarımız -tıpkı Sunalp Paşa gibi- bu süreçte nerede olacaklardır, hep birlikte göreceğiz. Biraz sabır! Sorumuz bu kadar değil, devam edelim: “Hayata Dönüş” adı verilen katliam süreci hangi zaman diliminde yaşanmıştır, kime karşı yapılmıştır? 28 Şubat hangi ekonomik konjonktürü önceler? Soruların yanıtları tartışma götürmeyecek kadar açık. Diğer taraftan “hayata dönüş” baş aktörlerinin de *cenaze fotoğrafında* ön protokol sırasında yer alıyor olmaları zavallı sol’ucanlarımızı uyandırmaya ne yazık ki yetmemektedir!

Aynı aymazlık solun geniş kesimini, kendisini sol olarak tanımlayanların geniş bir kesimini avucunun içine almış gözükmektedir. Bugün yaşananlardan birisini oluşturan laikçi gericilik ile köktendinci gericilik arasındaki çatışmada taraf olmak, taraf olmaya çalışmak bu aymazlığın ilginç bir göstergesidir. Bu düzen içi bir çatışmadır, bir iç tartışmadır; bu türden bir tartışmaya ancak kaydıyla üçüncü bir taraf olarak katılabilir ve bu tartışmaya üçüncü bir taraf olarak katılmanın anlamı kayıtsız şartsız diğer ikisinin karşısında olmaktır. Islâmcılıktan dinciliğe dek uzanan tüm siyasî söylemler resmî ideolojinin temel argümanları arasında yer alır ve bu durum onun “gericilik” argümanı ile hiç de çelişmez, aksine onu tamamlar. Bu çatışmada anahtarın egemen ideolojinin elinde olması taraflardan birini ya da ötekini “ileri” bir konuma da yükseltmez, onu asla “ilerici” yapmaz. Burjuvazi-sermaye kendisini korumak için islâm/din argümanına başvurabilir ki, bu Kema-

list pragmatizmi gösterir; ve resmî ideoloji alanındaki yansıması budur. Kemalizmin politika oyununda ona bir yandaş taraf olarak oynamak kadar burjuva demokrasinin kimi *değerlerine* sarılıp laik gericilikle olan iç tartışmasında köktendinciliğe yandaş taraf olmakta resmî ideoloji ile hesaplaşmasını yapamamış bir *sol'un* hastalığıdır. Sol “liberal demokrasicilik” oyunundan vaz geçmediği sürece düzenin meşruiyet araçlarından birisi olmaya devam edecektir.

Sol “sosyalist demokrasi” kavramını unutmuş ya da tartışmaz-tartışamaz olmuştur. Sol, sosyal sınıf kavramından uzaklaştıkça karşıt ideolojiler alanının figüranına dönüşür. Bu bağlamda sorgulama yeteneğini neredeyse tümünden kaybetmiş bir sol var; ulusalcıları sol saymıyorum, daha çok yenisinden, avrupabirlikçisinden, özgürlükçüsünden -eşitlikçisi değil!- kendini ulusalcı saymayan ulusalcı-Kemalistlerden vesairenden söz ediyorum... İdeolojinin temel yönergelerinden uzaklaşıldıkça bir yetenek zafiyeti ile karşı karşıya kalıyoruz, öyle ki bir zeka yitimi bile söz konusu olabilir. “Demokrasi adına İslâmcılara hoş görüden” söz ediliyor, unutulmuş çok şey var; söz ettikleri türden demokrasi egemen ideolojinin bir tanımı “İslâmcılık” egemen ve resmî ideolojinin bir ürünü ve en önemli stepnesi. Solun bir kısmı ise resmî ideolojiye karşı duruşunu ancak ve ancak ne yazık ki İslâmcılarla demokrasicilik oyununda yan yana gelerek tanımlayabiliyor. İslâmî duruş ile kapitalizm arasındaki, emperyalizm arasındaki girift ve çok yönlü ilişki sorgulanmaz oldu; bu ilişkinin kayıtsız şartsız sosyalizm düşmanlığı üzerinde biçimlendirildiği sorgulanmaz oldu. İleride yeniden tartışılabilir, biz yeniden tarihimize dönelim...

Bu türden iç tartışmaların devlet geleneğinin bir göstergesi olduğu düşünülebilir, tartışılmalıdır. Geleneksel politik bir üslup olarak Kemalist pragmatizm açısından bu ne ilktir, kimi çatlaklar olmakla birlikte yakın gelecekte de son olmayacağı görülmektedir.

Öznel-geleneksel nedenlerle modernleşmeyi tamamlayamamış, tamamlamamış, böyle bir çabası da olmayan resmî ideoloji bu “tamamlanmamışlığın” yaratacağı boşluğun neden olacağı politik sorunlarla baş etmenin yolunun kendi laiklik tanımını oluşturmaktan geçtiğini görüp, kendi laiklik tanımını geliştirmiştir ve *yeniden tanımlanan* “laiklik” yeni bir din yaratılmasının da adı olmuştur ve bu tanımlanan din alanı içinde İslâmcılıktan köktendinciliğe kadar uzayan her türlü argümana gerektiğinde gerektiği kadar olmak kaydıyla fazlasıyla yer bulunmaktadır. Ve bu yeni *üretilen* dinde tüm eski ritüeller korunmakla birlikte yenilerinin üretilmesinde bu türden bir din tanımında tanrı yerinde yeni tanrılarının/din *ulularının* bulunulmasında bir sakınca görülmemekteydi.

Tabii ki bu *iş* akşamdan sabaha gerçekleşmedi. Çok faktörlü sofistike bir sürecin sonu olmakla birlikte anlaşılması kanımca oldukça kolaydır. Zaman içinde, akşamdan sabaha değil, ancak oldukça kısa bir sürede din unsuru devletin politik arenadaki en önemli manevra alanlarından biri olmuştur. Ve bu bağlamda ulaşılan yer “devletin dini” olgusunun ortaya çıkması olarak tanımlanabilir. “*Devlete mas olmuş haliyle din, laiklik olgusunun tümüyle yeni bir dinden başka bir şey olmadığını*” bize konumuz bağlamında bir kez daha göstermiştir. Egemen güç olarak devletin olduğu her yerde herhangi bir şekliyle din olgusu ortaya çıkmaktadır. Bizde anlaşıldığı anlamıyla laiklik ya da laikçi gericilik bu çıkış şekillerinden ya da yeni dinlerden yalnızca biridir. Dini bu haliyle kontrol altında tutmak isteyen devletin bu olguyu çok iyi değerlendirdiği Türkiye örneğinde de rahatlıkla izlenebilir.

Tartışma götürmeyen bir örnek olarak Terakkiperver Parti ele alınabilir. Resmî biyografi yazarımız “Komünist Kemalistlerden” Şevket Süreyya Aydemir’in sözleriyle, “*Anayasanın bütün normal hatta liberal yapısına rağmen şartlar, Türkiye’de çok partili rejim için henüz olgunlaşmış değildi*” dediği bir zamanda kurulan parti, dinciliği bahane edilerek kapatılır. Terakkiperver Partinin geleneksel politik sistem içinde olmak kaydıyla iktidar inisiyatifi olan, ancak “derin devletin” kontrolü dışında gelişen ilk ve son hareket olduğunu düşünüyorum. Süreç göz önüne alındığında Aydemir’in bu sözlerini şöyle okumakta olanaklı: “1924 Anayasası yürütme için yeterli değildi, bu nedenle anayasayı destekleyen kanunlara gereksinim vardı.” Yürütmenin gücü -burada şeflik kurumu- Takrir-i Sükun yasası ile desteklendi. Ve İnönü’nün dediği gibi “memleketin umumi hayatında” karışıklık ve kararsızlık yaratan tüm unsurları ortadan kaldırma hareketi çok yönlü olarak başlatıldı. Cılız “sol muhalefet basını” susturuldu, Şeyh Sait isyanı kanlı bir şekilde sona *erdi* ve ardından sürgünler başlatıldı. Bu saldırıdan TCF’nin etkilenmemesi olanaksızdı, çünkü doğrudan taraftı!

Ancak, saldırı önceleri dolaylıdır; bu ortam içinde TCF’nin “irticai faaliyette bulunduğu” söylencesi yayılır ve ardından parti kuruluşundan yedi ay sonra 3 Haziran 1925’te kapatılır. Partinin programının 6. maddesinde yer alan “dine saygı” ibaresi bu söylemin yayılması ve kapatılması için bir araç olarak kullanılabilmiştir. Anılan madde okunduğunda oldukça masum olduğu görülecektir; partinin suç unsuru olduğu ilan edilen program maddesi şöyledir: “*Fırka efkar ve itikadi diniyeye hürmetkardır.*” Bu, “devlet dini” oluşturma yaklaşımının çok sayıdaki örneğinden birisidir ve kuşkusuz sonucusu değildir. Din, ancak devletin belirlediği sınırlar içersinde hareket edebilecek ve doğası gereği devletin egemenlik ve zor araçlarından birini -kimi zamanlarda en kuvvetlisini- oluşturacaktır.

Devletin dini ya da devlet dini yaratıldıktan sonra bu alandaki muhalefetin gücü bu kanal üzerinden kırılmaya çalışılacaktır. Bu bağlamda “irtica” ancak o anki konjonktüre göre devletin din sınırlarının dışında kalanın adı olabilirken kimi zamanlarda da bir zaman önce reddedilen ya da bir zaman sonra reddedilebilecek olan irticai yaklaşım devletin birincil öneme sahip egemenlik aracı olabilecektir. Cumhuriyetin ilk yıllarında kurulan “diyanet işleri” bu egemenlik alanının manipülasyonunu sağlamakla yükümlü kılınırken dini merkezde konumlandırılan laik düzende böylece kurulmuş oluyordu! Bu bir şekilde yeniden bir din kurgulanmasının da adıdır. Bir devlet ideolojisi olma özelliğine sahip İslâm böylece otoriter bir devlet kurgusu içinde massedilmiş olacaktı. Bu süreçteki sıkıntıların ise “irtica” tehlikesi yaratılarak giderilmesi düşünülmüştü. Toplum ve kültürle bağdaşmayan dayatmalar, irtica söylencesi üzerinde egemenlik alanı yaratıyordu. Ve ilerleyen tarihlerde “irtica” tehlikesi sık sık ortaya çıkarılarak egemenliğin pekişmesi sağlandı.

Bu süreçte daha önce de söylediğim gibi kimi politik manevralara ve/veya kurumlara gereksinim duyuldu. Modernleşmeyi terk eden erk kendi siyasî amaçlarını gerçekleştirebilmek ve bu süreçte olup bitenlere meşruiyet kazandırmak için yarattığı yeni dine uygun kurumlaşmanın da önünü açmak zorundaydı. Ve bu *çabaların* sonucunda bugün sol bile laiklik tanımını “doğru biçimde” tartışamaz hale geldi, taraf olmakta çözümünü buldu. Bugün tartışma hâlâ “altın yıllar” esprisinin gölgesinde yapılmaktadır. Neler olduğunu kısaca anımsayalım: Burada dikkatlice irdelenmesi gereken unsur, laiklik retoriği ile irtica söyleminin hangi şartlar altında çakıştığı ya da çatıştığıdır. Bu *gözlem* retorik/söylem ile gerçek arasındaki farkın görülmesini sağlar. Resmî ideolojiye göre laiklik, çağdaşlaşma -Batılılaşma kastediliyordur.

Bugün yadsınmaz bir şekilde görülmektedir ki resmî ideolojinin çağdaşlaşmadan ve bu yolda batılılaşmadan anladığı kapitalizm ile entegrasyondur. Çağdaşlaşma süreci adı verilen şey ise bu uyum programının gereklerini yerine getirmektir. O günkü kapitalizm öyledir, istedikleri onlardır; bugünkü kapitalizm böyledir ve bu bağlamda AB bir Kemalizm programıdır! Resmî ideolojinin laikliği, ulus oluşturma, yaratma(!), sürecinde din unsurunun yeniden ele alınmasından başka bir şey değildir ve bu anlamda din-egemenlik ilişkisinin rekonstrüksiyonu olarak da ele alınabilir. Diğer taraftan yüzyılın ilk çeyreğinde üyesi olunmaya çalışılan “yeni dünya düzeninin” Türkiye’ye uygun gördüğü modelin bu olduğu da düşünülebilir.

Tartışılabilir, ancak birçok deneyin “yeni bir din” oluşumu için katkıları sağladığı görülmektedir. İbadet dilinin Türkçeleştirilmesi, ezanın Türkçeleştirilmesi, laiklikle değil doğrudan yeni bir din yaratma süreci

ile ilgili olabilir ancak. Laiklik tanımı içinde her fırsatta “din ile devlet işlerinin ayrılması” dile getirilirken diğer taraftan da Diyanet İşleri Başkanlığı kurumu ile zor unsurları içeren bir müdahale şeklinin benimsenmiş olması önemlidir. Padişahın kararlarının şeriata uygunluğu için onay veren bir kurum olan Şeyhülislâmlığın yerini -onay verilmediği zaman neler oluyordu ya da kaç Şeyhülislâm bu yolda feda edildi?- alan Diyanet İşleri Kurumu yapılanması ile onayı önceden veriyor ve egemenlerin kararlarına öncelenmiş bir meşruiyet kazandırıyor.

Daha önce de söz ettiğim gibi 1925’den kırklı yılların sonlarına varıncaya dek yaratma süreci birçok deneyin yaşanmasına şahit olundu. Yirmili yıllarda İmam Hatip Okulları açıldı, 1932’de kapatıldı, sonra tekrar açıldı. Aynı açıp-kapama olgusu İlahiyat Fakültesi deneyiminde de yaşandı. Bu kapatmalar modern/batılı tarzda bir din eğitimi (!) yaklaşımından vazgeçildiği anlamını taşııyordu. Dinsel ibadetin nasıl olacağına en ince ayrıntılara varıncaya dek müdahale eden planlar yapılırken eğitimde ulusal tarz aramalarına girildi ve bu arayışların sonucu olarak son yıllarda gittikçe artan şekilde değil, seksen yıllık cumhuriyet tarihinin hemen her döneminde din eğitiminin yoğunluğu konjonktüre ve iç siyasî koşulların gereklerine ve yoksullaştırma programlarının siyasî dayatmalarına göre arttırıldı ya da azaltıldı. Okullarda din eğitimine müdahale unsuru kemalizmin bir “oto balans ayarı” olarak görülebilir ve bu “balans ayarı”nın ilerilikle bir ilgisi yoktur, bunun “sol” ile ilgisi olduğunun sanılmasının ise aptallıktan başka bir açıklaması yoktur.

“Altın yıllar” olarak anılan bu süreçte “laiklik” maddesi hukukî bir form kazandı: Bu form oluşturma süreci de modernleşme ile otokrazi arasındaki çelişkiyi gösterir: Laiklik önce CHP’nin, partinin temel amaç ve program maddesi ilan edilir -altı oktan biri- dört sene sonra bir anayasa kuralına dönüştürülür. 1926’da İsviçre’den ithal edilen Medeni Kanun’un aktif uygulanması ancak bu süreç sonunda mümkün olabilecektir. Otuzlu yılların sonuna doğru tarikatlar tümünden yasaklanma yoluna gidilir, ancak bu yasağın da “tarikat” olgusu düşünüldüğünde söylemden ibaret olduğu görülecektir. Sorun, devletin örgütlenmesinin kontrol alanının test edilmesidir ve bu örgütlenmenin kapitalizmden başka şansı kalmadığı için bu kontrol alanının oluşturulması zorunludur. Tarikatlar *yasaklanmasına* rağmen, otuzlu yıllar boyunca varlığını sürdürmüştür ve tarihimizin en büyük Kemalistlerinden Kenan Evren zamanında da devletin yeniden asli unsuru haline dönüştürülmüştür. 28 Şubat’tan sonra da değişen bir şey yoktur.

Tüm bu süreçlerde bir zor unsuruna dönüşen laiklik vurgusunun, gericileşme sürecinde yapılanlara meşruiyet kazandırmaktan başka işlevi yoktur.

İki binli yıllarda “laiklik” adına olup bitenlerle otuzlu yıllarda olup bitenler arasında sonuçlar göz önüne alındığında nitelik açısından kesinlikle bir fark olmadığını iddia edebilecek durumdayız. Bugün eğer bir geri gidiş söz konusuysa bu “geri gidiş” tek partili yıllara geri dönüşten başka bir şey değildir. Emperyalizme, Batı kapitalizmine bağımlı hale gelmiş -tercihler bağımlılığı zorunlu kılıyordu, diğer taraftan başka bir tercih şansları olup olmadığı da sorgulanmalıdır- bir alt ekonominin mecburi bir yönelişinin ifadesi olan çok partililik oyunu devlet partisinin ya da merkezi umuminin yeniden organizasyonunu sağlarken diğer taraftan da din unsurunun açık siyasî alanda kendisini ifade etmesine onay vermektedir. *Siyaset bilimciler* buna “siyasette liberalleşme” adını veriyor.

Ancak bu liberalleşme de resmî ideolojinin koyduğu kurallara göre gerçekleşmekteydi ve 1946 yılına gelindiğinde din devlet ilişkisinde Osmanlıda test edilen kimi sorunlar giderilmiş ve bu ilişki sorunsuz bir şekilde yeniden yapılandırılmıştı. Artık “laiklik” vardı, özetle dine bağlı devlet olgusu ortadan kaldırılmıştı. Kuşkusuz etkili bir söylemdi ve söylemin etkililiği arka planın gizlenmesine aracılık ediyordu, arka planı ise -tıpkı madalyonun öbür yüzü gibi!- “devlete bağlı din” oluşturmaktaydı. Ve bu bağımlılık ilişkisinin niteliği niceliği artık her şeyi kontrol eden merkezi umuminin elinde-gözetimindeydi. İşte bu kontrol mekanizmalarının etkisi altında siyasette “liberalleşme” adı verilen bu dönemde Türk-İslâm ideolojilerinin yeniden gözden geçirilmesine başlandı ve “kültürel bir unsur olarak din” retoriği siyasette daha etkin bir biçimde kullanılmaya başlandı.

“Din düşmanlığı” ile “irtica tehlikesi” söylemi, kendisini sürekli olarak yeniden üretmek zorunda olan resmî ideoloji potasında kaynaştırıldı ve her durumda kullanıma hazır hale getirildi. “Laiklik dinsizlikle ilgili değildir” sloganı bu şartların, 1946’nın ürünüdür ve verimli-üretken bir slogandır! Bu ahval ve şerait altında 1947-48’de yeni din oluşturmanın ve oluşturulanın verdiği güvenle İmam Hatip okullarının ve Kuran kurslarının açılmasına, hac yolculuklarının devletçe desteklenmesine, ilkökul müfredatına din derslerinin konmasına, türbelerin ziyarete açılarak tarikatlara fiilî desteğin yasal hale getirilmesine, vesairelere izin verilir. Bu aynı zamanda “din içindeki hurafelerin ve dinle ilgisi olmayan ‘geriliklerin ve ilkeliklerin’ temizlenmesi” söyleminin de geliştirildiği tarihsel dönemi kapsar ki, bu da önceki sloganda olduğu gibi her konjonktürde kullanım kolaylığına sahip bir söylemi oluşturur. Bu söylemi oluştururken, her türden gericiliği kendi devlet anlayışı içinde mas ederken, din unsurunun kendi koyduğu sınırlar dışına çıkmasını engelleyecek hukukî düzenlemeleri de yapmaktan geri kalmaz. Yıl 1949-50. Artık liberalleşme için her şey hazırdır!

Bu süreci anımsamak bir başka anımsamayı beraberinde getiriyor. Son günlerde ulusalcı faşistler bir dönemin mimarını sıkça gündeme getirmeye başladı: Şemsettin Günaltay. 1946-50 yılları arasında bir süreliğine millî şefin başbakanlığını yapan bu zat, dinsel ideolojinin resmî ideolojiye mas edilmesi ve yeni bir din oluşturulması sürecinde önemli roller üstlendi. Böyle bir dönemde Günaltay’ın bir isim olarak ön plana çıkması rastlantı değildir. Günaltay klasik bir İttihatçı ve “modern” bir İslâmcıdır. Türk Tarih Kurumundaki “ulusalcılık” hezeyanının dinmesinin ardından uzun yıllar başkanlık yaparak İslâmcı ideolojik yaklaşımların ulusalcı yöne mas edilmesine katkılarda bulunmuştur. Bugün kendi halinde bir yazar olarak yaşasaydı köktendinci görüşleri nedeniyle zaman zaman mahkeme salonlarında gözükse bile bir siyasetçi olarak kendisinden yararlanılabilir ve göklere çıkarılabilirdi; teşbihte hata olmazmış, tıpkı bir zamanlar “Allah” adını ağızına almadığı gerekçesiyle övülen Ecevit’in büyük bir devlet dini merasimiyle *göklere çıkartıldığı* gibi. Diğer taraftan bugün Günaltay’ı göklere çıkaran ulusalcuların marşının yazarı Behçet Kemal Çağlar’ın, Günaltay’ı şeriatçı bulduğu için partideki görevlerinden istifa etmesi ise tarihsel bir ironidir! Diğer taraftan Günaltay hükümetinin zamanında “komünistlere” karşı atağa geçilmesi, sol düşünceye karşı yaptırımların kat be kat ağırlaştırılması ve yoğun tutuklamaların, işkence ve gözaltıların başlaması, bunun ardından sol düşüncenin “legal” alandan tümüyle silinmesi ne ironidir ne de bir rastlantı. Yalnızca basit ve anlaşılabilir bir derstir ve tarihimiz sol için trajedilerle yüklü tekrarlardan ibarettir. Neredeyse...

Bize özgü bir diğer ironiyi ise başta söz ettiğim gibi darbeleri içselleştirmiş bir sola sahip olmamız oluşturur. Darbeyi içselleştiren sol, kurtuluşunu darbelerden ya da cuntacıardan utan sol irtica-gericilik gibi kavramları onların tanımlarıyla kullanmaya mahkûmdur. Bu kavramlar kullanılırken resmî ideolojinin söylemi egemen olmaktadır. Bugün solun bir kısmı için irtica ya da gericiliğin anlamı 28 Şubat darbecilerinin söylediğinden farklı değildir. Bu içselleştirme ciddî ve tehlikeli boyutlardadır. Klasik bir örnek; 12 Eylül darbesinin nedenlerinden biride, tabii faşist cuntacıların söylediklerini dikkate alırsak, irticai kalkışmalardı, söylem bu şekildeydi. Bir Konya mitingi görüntüleri pişirilip pişirilip önümüze getirilmekteydi.

Oysa bugün bu darbenin kapitalizmin ve emperyalist projelerin bir aşaması olduğunu, açık bir sınıf saldırısı olduğunu biliyoruz. Yeni/postmodern darbeleri ya da eski/klasik darbeleri 12 Eylül’de oldukça net bir şekilde gördüğümüz bu unsurdan dışlayabilmemiz mümkün mü? “İrtica-gericilik” söylemini iktidarı boyunca kullanan, “laiklik elden gidiyor” diye feryat eden 12 Eylül faşistlerinin ülkeyi-sınıfı emperyalizme peşkeş çekerken, tarikatlara sermaye aktardıklarını, onları holding

haline getirdiklerini ya da devlet memuru maaşlarını Suudi sermayesi ile ödedikleri ya da Konya mitinginin ön sırasını oluşturanların devlet yönetimine getirildiklerini unutmamak mı? 28 Şubat'ın ya da ardıllarının onlardan farkı var mı?

Onlarda "irtica" ya da "laiklik" söylemini yüz seneden bu yana kullanıldığından farklı bir şekilde mi kullanıyorlar? Bu soruların net bir yanıtına gereksinimi var ve bu yanıtın netliği de ancak şu ya da benzer bir şekilde kurgulanmış sorunun yanıtının verilmesi ile mümkündür; irtica ya da laiklik sözlerini dillerine dolamış cuntacılarımız sermaye/sınıf ilişkilerinin neresinde duruyorlar?

İrtica söyleminin her kullanımından niçin solun zararlı çıktığını başka polemiklere bırakalım, ancak bu söylemin temel politik bir argümanı oluşturduğunu ve resmî ideolojinin pragmatizmine had safhada hizmet ettiğini unutmamalıyım. Kendi bilimsel gericilik kavramımıza sahip çıkalım, unuttuysak kavramı yeniden gözden geçirelim, Marksist klasikler hâlâ yeterince açıklayıcı ve yeterli. Sınıf ve sömürü ilişkilerini hiçbir şekilde göz ardı etmeksizin kendi gericilik-irtica kavramımızı tanımladığımızda yerimizin dinci gericiliğinde tarif edildiği şekliyle diğerinin de karşısında olduğu kendiliğinden ortaya çıkacaktır. Ve birkez daha tekrarda sakınca yok; bugünkü anlayışla laiklik, din kurumunun resmî ideolojinin/devletin denetiminde olmasından başka bir şey ifade etmemektedir. Din, devletin her zaman kullanageldiği ve kullanacağı temel argümanlardan birisidir ve bu türden durumlarda kendi tarif ettikleri şekliyle gericilerde kat be kat gerici konuma düşmekten kesinlikle gocunmazlar. Resmî ideolojinin pragmatizminde din kendi amaçları doğrultusunda kullanılabilir bir araçtır; aracın kullanım niteliği ve niceliği konjonktüre bağlıdır ve konjonktür şartlarını belirleyen sınıf ilişkileridir. Bu haliyle din piyasa ile birebir ilişkilidir ve sanıldığı aksine köktendinciler bu ilişkide resmî ideolojiye taraftır, resmî ideolojinin tarafındadır.

"Resmî tarih nasıl yazılır" diye sormuştuk denemeye başlarken ve bir denemenin yazana verdiği "düşünce akışı içinde savrulma hakkını" kullandık! Sorumuza yanıt veremese de, yanıt yoluna küçük bir giriş yapıldığı düşünülebilir.

13 Aralık 2006
(Devam Edecek)

Suha Bulut*

-İnceleme-

Anadolu Kurtuluş ve Kuvva-i Seyyare Komutanı Ethem'in Son "Haykırış" Tezleri!

Kendi tarifiyle yazarsak, "Anadolu Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti kurucularından" ve "Yeşil Ordu" diye tanınan "Birinci Seyyare Kumandanı" olan "Çerkes Ethem" in "*Gerçeklere Doğru Şiddetli Bir Haykırış*" başlıklı "Risale" si yayımlanmış bulunuyor.¹

Çerkes Ethem'in daha önce de "*Anılarım*" başlığı altında hatıratı yayımlanmıştı ki, o da küçük kitapçık (risale) boyutundaydı.²

"*Anılarım*", yine onun tanımıyla yazarsak "Anadolu Millîci Hareketi"nde savaşın strateji-taktiksel "tekno-politiki"ne belli açıklamalar ağırlıklı kaleme alınmıştır. Ancak burada Mustafa Kemal'e hep "Paşa", Mir-liva İsmet'e (İnönü) de hep "Bey" diyerek saygın lakaplar kullanan Ethem'in, bu muhataplarına karşı müdafaa pozisyonunda durarak, ölçülü (ılımlı) eleştiriden öteye gitmediğini görüyoruz.

"Haykırış"ta ise Hareket'in Kurtuluş sürecine ek olarak Kuruluş (Cumhuriyet-stabilizasyonu) sürecini de gelişim dinamiği içinde başka boyutlardan da değerlendirerek "Risale"de olmayan kimi bilgi boşluklarını dolduruyor. Ancak 1947'de yazdığı bu "Haykırış"ta Ethem, bütün zembereklerinden boşalmış olarak ve son geldiği noktadaki kendi burjuva liberalist adab-ı muaşeret kurallarını da bir kenara bırakmış olarak, başta Mustafa Kemal'e karşı "Deccal", "Neron", "Cambazbaşı" gibi lakaplar eşliğinde tam bir taarruz pozisyonuna geçmiştir. Oldukça aşırı bir politika-literatür dönüşümü söz konusu.

Olabilir ki, muhtemelen Mustafa Kemal'in sağlığında yazdığı "Anılarım"da -daha sonra "Haykırış"ta açığa vurduğu gibi- "Gazi"nin yabancılık devletler üzerinde diplomatik baskı ve parasal dağıtım "rüşvet" gibi etkenlerle, "Ethem" in dış ülkelerde seyahatinin bile neredeyse imkânsız kılındığı koşullarda, ağzını doludizgin açma özgürlüğünü(!) kullanamamıştı.

Çünkü Ethem "Haykırış"ta da belirtiyor ki, birakalım yurtdışında "bir hain" olan kendisini, yurtiçinde bulunan "İstiklâl Harbimiz" in Doğu Cephesi komutanı ve kahramanı olan Kâzım Karabekir Paşa bile anılarını yazdığı anda yayımı yasaklanmış ve kendisi de ağır baskı altında tutulmuştur "Atatürk Cumhuriyet" rejimince.

* Dergimiz'in 23. sayısında yazarımızın "Türklerin Küçük Asya Tarihi ve Kürtler" yazı başlığı, Kapakta "Türkiye'nin" olarak çıkmıştır. Bu dizgi hatasını düzeltir, yazarımızdan ve okurlarımızdan özür dileriz. (S.P.)

Tabii bu vesileyle yeri gelmişken belirtmeliyiz ki, gerek Mustafa Kemal'in Nutuk (Söylev) adlı eseri, gerek Kâzım Karabekir'in anılan eseri bir belge bolluğundan geçilmezken Ethem'inkilerde tek belge bile yazılı değildir. Bu iki eser, böylece M. Kemal ve K. Karabekir ne yazdıklarından bağımsız olarak değerlendirildiğinde, daha detaylı ve doyurucu durumda bulunuyor olabilir okuyucular için. Ama "çarpıcı reel boşluklar"ı kısa literatür ürününe rağmen yine de Ethem doldurmuştur diyorum, özellikle araştırmacılar için!

Aslında "Kurtuluş ve Kuruluş" sürecinin çeşitli boyutlarıyla analiz ve ötesinde kritik (eleştirel) tarihyazımını Türkiye'de birçok araştırmacı ve bilim insanı yapmıştır şimdikiye kadar. Marksist-sosyalist perspektiften bakanları da dahil etmeliyiz. Şüphesiz ki bunlara Kemalizme tepkisel-ezberle "antici" resmî Kürdist yazımını da eklemeliyiz.

Tek Adam/Ebedi Şefci tekeli damgayı da reddiye ile ciddî ve saygın kimi ürünler veriyor tarihyazıcılığımız. Ancak işte burada bile Ethem'in "Haykırış"ı, bu eserlerde işlenen kimi temaları değerlendirmeleri de sorgulamamız ve yeniden tartışmaya açmamız açısından önem taşıyan belge niteliğinde.

Ethem'in bu son yazımındaki geçen kimi savları da kendi içinde bulanık ve çelişkili olabilir. Ek olarak "Haykırış"ta metodolojik bir yazım da söz konusu değildir. Üstüne üstlük kimi cümle eksiklikleri okunamamalar-bozuklukları da söz konusu. Ama insaf. Neticede Türkçe bilen, ama sürgününü hemen hemen sürekli Ürdün'de Çerkes kolonisi içinde -Çerkesçe konuşulduğu şüphesiz bir kolonide- geçirdiği halde hâlâ Türkçeyi kaybetmemiş olan "Millî Mücadelemiz"in önemli bir siyasî-askerî şahsiyetinin yazımıdır söz konusu olan.

Ethemist "Haykırış"ı Sorgulama

Şimdi, özellikle Ethemist-"Haykırış"ta geçen iddia ve tezleri baz alarak madde madde işlemeye ve eleştirel irdelemesine geçebiliriz. Buradaki kimi yargılarımız ise kendi içinde bir son değil, yeni sorgu ve tartışmalara da açılım yapacak bir ilk bile kabul edilmelidir.

1

Önce Ethem'in bir ithamı var. "Haykırış" asıl bu "şok"la açılıyor diyebiliriz.

Mustafa Kemal Söylev'de şöyle başlıyordu: "Osmanlı Devleti'nin içinde bulunduğu topluluk, genel savaşta yenilmiş, Osmanlı Ordusu her yanda zedelenmiş, koşulları ağır bir ateşkes anlaşması imzalanmış."

Ethem ise "Haykırış"ta, 1914'te Suriye Cephesinde komutanken Nablus'ta bir İngiliz saldırısı karşısında Osmanlı Ordusunu meydana başsız bırakıp yüzlerce kilometre içeriye Halep'e kaçan ve Fırat'a kadar

tüm Arabistan'da kahredici yenilgiye birinci derecede sebep olan, burada da durmayıp Adana'ya kaçan ve kendisi gibi "bozguncu" diğer komutanlarla (Cevat Paşa, Miralay İsmet Bey) diğer cepheelerde ordunun durumu kötü değilken, teslimiyetçi Mondros Ateşkes antlaşmasına sebep olan diye ihanet içindeki Mustafa Kemal Paşa ithamını yapmaktadır.

Şunu hemen belirteyim. Ethem, "nizami askerîye" kökenli değil, deyim uygunsuz "çete askerîye" kökenlidir. Aşağıda bir madde vesilesiyle değinilecek, Ali İhsan ve Kazım Karabekir gibi "nizami paşa"lara askersel teknik yönden övgü düzüyor. Demek ki, Ethem'in Mustafa Kemal'e bu itham ve eleştirisi nizamiyeye antipatisinden kaynaklanan bir önyargı değildir.

Şok ithamı karşılamak ise Kemalist tarihyazıcılığa düşer, en başta.

Mustafa Kemal'in en büyük literatüral eseri Söylev, "19 Mayıs 1919-Samsun"la başladığı için bu soruya haliyle cevap veremez.

Kemalizmin dürüst ve eleştirel bir sahiplenmesi olan "Atatürk Milliyetçiliği"nde Baskın Oran, esas olarak Kurtuluş Savaşı'na odaklanmış olup anılan Arap Cephesi savaşlarına değinilen bir iki yerde askerî yönden değil politik yönden (Misak-ı Millî Sınırları) düşünce üretilmiştir.³

Eserinde kendisine baştan aşağı "Çerkes Ethem'in İhaneti"ne hasretmiş Zeki Sarıhan ise, tek bir yerde Mustafa Kemal'in 1911'de Trablusgarb'da İtalyanlar'a karşı gerillacı olarak çarpıştığını söyleyip Kurtuluş Savaşı dışına çıkar, ama 1918 Arap Cephesi bozgununa el sürmediğinden, bunda hangi "düzenli kuvvetler" komutanının neden olduğunu öğrenemeyiz.⁴

Kemalizm'in "aşkın düşünürü" Doğan Avcıoğlu ise, anılan Arap-Suriye Cephesi'nde Osmanlı askerinin açlık, hastalık, çıplaklık (elbise-ayakkabısızlık) yanında yerli halkların kalkışması nedeniyle savaştan kaçışı-isteksizliğini sıralar ama, sonunda Alman komutan Liman Von Sanders'in büyük muhalefetini dikkate almayan Mustafa Kemal'in, Osmanlı'nın mahvına yol açan bozgun-kaçışta asıl sorumluluğunu teslim etmektedir ki, Çerkes Ethem'in iddiaları doğrulanmaktadır.⁵

2

Ethemist "Haykırış"ta uğurda mücadele edilen dava "Anadolu'nun Kurtuluşu ve İlerlemesi", "Vatanın ve Millet'in İlerlemesi", "Milletin Esenliği, Mutluluğu ve Özgürlüğü" şeklinde hep tekrar tekrar vurgulanıyor.

3

Bu "aziz vatanımız" ise "Türkiye Anavatanı" diye açıkça belirtilmektedir. Ancak "Haykırış"-Risale, sonlarında Musul Eyaleti (yani bugünkü "Kuzey Irak") kabulüyle ve İskenderun (yani bugünkü "Hatay vilayeti") reddiyesiyle Türkiye Anavatanı tanımına "misak-ı millî" açıklığı getirmektedir.

4

Ethemist mücadele-hareket bakışı da hep şöyledir: “Anadolu Millî Hareketi”, “Anadolu vatansever Kuva-i Millîye Hareketi”, “Anadolu Özgürlük Savaşı (Hareketi)”.

Anlaşıyor ki Ethem de, Ali İhsan Paşa ve Kazım Karabekir Paşa'nın askerlik alanında gösterdikleri başarı ve kahramanlıklar vesilesiyle Millî Mücadele'nin coğrafya alanları olarak bahsettiği “Kars-Doğu sınırlarımız” ya da “Musul-Cezire”yi “Anadolu” olarak görüyor. Oysa özellikle Kürdist literatürde bu coğrafya alanı Anadolu olarak değil de Mezopotamya olarak tanımlanmaktadır.

5

Ethem kendi konumunu politik ağırlıklı olarak Anadolu Kuva-i Millîye Hareketi içinde ve askerî ağırlıklı olarak da Kuva-i Seyyare Hareketi içinde göstermektedir.

6

Kimi Marksist-sosyalist analizlerde Mustafa Kemal önderlikli hareket-komuta, Türk ulusal burjuvazisi temeli verilirken, Ethemist Kuva-i Seyyare ise, Ege-Anadolu yoksul-küçük köylülüğe dayalı halkçı ve devrimci-demokratik nüveli bir hareket olarak işlenmektedir hep.⁶

Ethem'in “Anılarım”da, “Haykırış”ta “Ankara”yı ve “Kuva-i Seyyare”yi böyle tanımlayan-gösteren hiçbir belirlemesi yoktur.

7

Buna karşılık, ikâme ettiği kavramlar şöyledir: “Ankara sahte kahramanları”, “Mustafa Kemal bozgunculuğu”, “Mustafa Kemal diktatörlüğü”, “Vatanımızda zalim yönetim”.

Yani, Millî Mücadele sırasında “Bozguncu”, Cumhuriyet-Kuruculuk sırasında “Keyfi dikta-zalim yönetim” diyor. Ethem'de hiç sınıfsal bakış bulunmuyor.

Ethem, görüldüğü gibi ifade ettiği bu “dikta yönetimi”ne bir burjuva sınıf diktası olduğu için karşı değildir.

8

“İlerlemeci ve aydınlanmacı” kimi üstyapısal reform hareketlerine (şapkanın kabulü, adını öyle koymasa da okullarda “laik eğitim” vb.) sırf millete tepeden, keyfî ve kısmen kanlı dayatıldığı için ve bu uğurda harcanan paraların da eğitim ve öğretim yerine gösteriş ve şamataya gidip heba olduğu için de bunlara karşı çıkmaktadır, Ethem. Bütün bu “şekli reformların” Türkiye'nin varlığını ortadan kaldırmak ve dünya haritasından silmek amacıyla da olan İslâm karşıtı Avrupa topluluğunu hoşnut etme çabaları diye iddia ediyor.

Hatta öyle ki, toplum ve yönetimle ilgili kimi değerlendirmelerinde İslâmı kıstas alarak fikir öne sürüyor. Ancak unutulmamalı. Birazdan değinilecek. 1920'lerde Ethem'in bolşevikliği spekülasyonu, emperyalizme-kapitalizme-militarizme karşıt “İslâmist-bolşevik” Yeşilordu ile bağlantısı ve bundan kaynaklı kalıtlar geldiği 1947 noktada bile hâlâ varlığını Ethem'de koruyor olabilir.

Geldiği nokta diyoruz zaman zaman. Evet, 1920'lerde üzerinde tutunmadığı köylü-halkçı-solcu dinamiğinden farklı olarak 1940'larda Ethem artık tipik bir burjuva liberal demokradıdır. Bugünkü Jakoben burjuva cumhuriyetçilerin kalemine doladıkları dille söylersek Altan kardeşlerin Numaralı Cumhuriyetçisidir, tipolojikman.

9

Evet, Ethem 1920 başında Bolşeviklerle bulaşıktır. Her ne kadar o zaman “Karagün dostu” Sovyetler ve Ekim Devrimi'nin Anadolu ve Kafkas halkları üzerinde büyük etkisiyle “Kurtuluş Savaşı”nın M. Kemal dahil hemen tüm ileri gelenlerinde, modanın da iteklemesiyle, bu bulaşıklık vardı. Ancak, Ethem'deki Kuvai-Seyyare ile birlikte çözümlenmesi gerekli Yeşilordu, muvazaalı da olsa resmi TKF ve “gizli” KP ile de bağıntılı THİF'deki konumu ve Kuva-i Seyyare yayın organı olup, Çerkes ve işçi-sol yataklarından Eskişehir merkezli yayımlanan “İslâm-bolşevik” *Seyyare-i Yeni Dünya Gazetesi* gibi ideolojik ve siyasî-örgütsel dayanaklarla da berkitilmiş bir bulaşıklıkır.⁷

Ethem gerek “Anılarım”da gerekse “Haykırış”ta âdeta bir Kuva-i Seyyare “destanı” da anlatıyor ama tüm bu sol dayanaklardan bahsetmiyor.

Zorunluluk dayatınca bahsettiği zaman da “bilmiyorum, okumadım, ben askerim, siyasetle ilişkili değilim, Kemal Paşa ile senin aranda bitarafım” şeklinde çelişkili, tutarsız, net olmayan tavır sergiliyor. Örnek olsun Halk Komünist Partisi (THİF) katib-i umumisi Nazım Bey'in Ankara BMM'ce Dâhiliye Vekili seçildiğinde Mustafa Kemal'in oyununa gelip bu “Bolşevik Vekil”i istifa ettirdiğinden “Anılarım”da kendini yukarıdaki tavırlarla savunma kaygısından -âdeta günah çıkarırcasına- lütfen bahsetmektedir.

Ancak tarafgir olmayalım. Aynı kararsız ve tutarsız “devrimci” tavırları “Ethem'le bağlaşıklık” olan (Anadolu ve Türkiye Birlik KP) Mustafa Suphi önderlikli TKP'de de görmekteyiz.

Örnek olsun, Bolşevik olan sabık Dâhiliye Nazırı Nazım, daha sonra kendisini istifaya mecbur bırakan Ethem'in yanına giderek ona, köylünün-halkın içinden gelen milis kuvvetlerinin başı olarak burjuvazi-feodal kalıt tabanlı olduğunu belirttiği Mustafa Kemal gibi paşalar yeri-ne “Kurtuluş Hareketi”nin önderliğini almasını hararetle ajite ediyor.⁸

Ama aynı Nazım, Ethem ezildikten sonra THİF de kolayca dağıtılınca yargılanmak üzere çıkarıldığı Ankara İstiklâl Mahkemesi'nde bu sefer "Kuva-i Seyyare komutanı"ni suçlayarak itham ediyor.⁹

Yine Türkiye komünist literatüründe Ethem'in TKP'yi ve Anadolu Solu'nu bastırma planı bağlamında -bu dalgada- işinin görüldüğünü okuyoruz, değil mi?¹⁰

İşte tam bu sıralarda, 26 Kanunusani 1921, Bakü'de yayımlanan Mustafa Suphi'nin Komünist *Yeni Dünya Gazetesi* "sırma ve apoletleri" askerler arasında kaldırdığı için Kazım Karabekir Paşaları övdüğü bu sayısında, "Çeteci Ethem Bey"i "Müdafaa-i Milliye Hareketi"ne "Hiyanet Eden" olarak afişe ediyor!

Gazete "Mustafa Suphi Yoldaş ile Ethemci Eskişehir *Seyyare-i Yeni Dünya Gazetesi* ilişkisini reddettikten sonra "Avrupa emperyalistlerinin baştan başa istimlâk ve istismar etmek istediği şark dünyasına ait umumi kurtuluş hareketlerinden" saydığı "Anadolu Hareketi Millîyesi" için "izrar" (korkutma) ve "işkal" (müskülât) nedeni olan "*Ethem ve hempaları*"nı tel'in ediyor.¹¹

Türk komünistlerinin Bakü'deki yayın organı "Şark Ordusu kumandanı"nın Bolşevikliği hülyalarına daladursun, o sırada Kazım Karabekir Paşa Ankara'nın Tiflis temsilcisine gönderdiği telgrafta "Şaki Ethem ve kardeşleri"nin komünist taraftarı olduklarını ve İngilizler hesabına hareket eden Mustafa Suphi (!) ile muhaberelelerinin (iletişimlerinin) bulunduğu suçlamasıyla "memleketin her tarafında" bunlara karşı "dehşetli nümayişler" tertibi düşünüyordu.¹²

Anadolu halk-köylü güçleri ve onların askerî-milis organizasyonunun yerine burjuvazi-paşalar önderliğini veya en azından başlaşıklığını Türk komünistlerinin kıvrak manevrayla, yeğlemeleri düşündürücü. Bu yanı, ilk komünistlerin dönemlerinde doğrudan duramadıkları açısından önemli bir yanı.

Ethem'in yanı açısından düşünmenin ötesinde, şimdi gülümsememek elde değil. Çünkü aynı küçültücü deyimi tam çeyrek yüzyıl sonra "Haykırış"ta "Büyük Kurtarıcı"ya kızgınlığından "ağzındaki bakla"ları doludizgin yağdıran Ethem de kullanacaktı: "*Mustafa Kemal ve hempaları*"!

Burada sorgulanabilir. Mustafa Suphiler katledildiğinde "Sosyalist anavatanı" yaşatmak için iç ve dış-politik çıkar adına bir dış-ülke (Türkiye) komünist hareketini feda edip, "M. Kemal ve burjuvazi kurtuluş paşalar erki" ile stratejik başlaşıklığı öne alan Sovyetlerin Leninist devrimci önderlikde ne derecede doğrudan duruyordu?

10

Ethem "Anılarım"a ek "Haykırış"ta "Millî Hareketimiz" için koruyucu olmuş "karagün dostları" Rus devrimi ve kurulan Sovyet Cumhuriyetleri'ne göndermeler yapıyor. Ancak Sovyet Rusya'sının da işçi-yoksul köylü sınıfsal temelli bir proleter cumhuriyet bakışından yoksundur haliyle.

Ethem "Anılarım"da Bolşevizm anlayışı, "Moskova devrim merkezi" söz konusu olduğunda "milletler hakkında özgürlük ve serbestliğe ait yüksek ve çekici prensipler", "Kuva-i Seyyare Bolşevik Taburu" söz konusu olduğunda karşıt-düşman ordu askerlerini savaş aleyhine-kendi hükümetleri aleyhine teşvik yeteneğidir. Her nekadar sabık Dâhiliye Nazırı Bolşevik Nazım, görüşmelerinde Ethem'e işin bu boyutunu söylemişti ama emekçi halk milis kuvvetler ile burjuvazi-feodal kalıt-paşalar sınıf güçler karşıtlığını da eklemişti.

Bununla beraber Ethem'in ufkundaki toplumsal-ulusal mefkure "zayıf milletler ve halklar", "bir tarafa itilmiş insanlık" şeklinde görülüyor. "Nehrin karşı kıyısındaki" güçler ise "Sömürgeci, gaddar, çıkarıcı, hilekâr" Büyük/Avrupa devletleridir. Bu karşıt gücün "vatanda" etekemiğe bürünmüş hali ise "İstanbul ve Anadolu'da sultancı-işgalci-bölücü güçler"dir.

Büyük Avrupa devletlerinden Fransa üzerine, Ethem'in kendi deyimiyile söylersek "Ermeni belâsı"! babında sanki bugünler Türkiyesini sezmiş gibi çarpıcı değerlendirmesi, "Haykırış"ta şöyle ifade edilmiş: "Örneğin hürriyet, adalet, eşitlik uğruna Büyük Fransız Devrimi'ni yapanların bugünkü Fransızların ataları olduğuna çok şahit ister."!

11

Sovyetik araştırmalara da referansla kimi Marksist-sosyalist yazımda, Mustafa Kemal'in çok geniş yetkilerle Samsun'a gönderilmiş olması bu sıralarda "Doğu, Orta ve Kuzey Anadolu'da" gelişen daha ziyade köylü tabanlı "düzen bozucu" kütleli halk hareketlerinin varlığıyla açıklanmıştır. Buralarda gayri-resmî asker toplayan yerel iktidar odakları Şûralar (Sovyetler) ortaya çıkmıştı. İşte bu yerel Bolşevik devrimci dalgayı askeri diktatörlük kurarak da olsa yok etmesi İstanbul-Padişah hükümetinin Mustafa Kemal'den beklentisini oluşturuyordu.¹³

Çerkes Ethem de "Haykırış"ta farklı ifadelerle benzer sonuçlar çıkarabileceğimiz iddialar ortaya atıyor. Anadolu Kuva-i Millîyesi ile Kuva-i Seyyare güçlerinin (ki köylü temelli yerel bolşevizan örgütlenmelerdi) birbirleriyle çatıştırılmaları çok haince ve düşmanca bir niyette işgalci galiplerin İstanbul'da yaptıkları bölücü plan neticesi Mustafa Kemal'in Anadolu'ya gönderildiğini ileri sürüyor. Böylece, Anadolu'da

millîci hareketin gittikçe geliştiğini gören işgalci yabancı devletlerin Sultan Vahidettin'in Mustafa Kemal'in ihtiraslı kişiliğinden Kuva-i Millîye Hareketi içine bozgunculuk sokmak için yararlandıklarını iddia ediyor.

Zaten diyor, Güney'de Fransızlar yenilmişler ve Klikeya'dan Suriye'ye çekilmişlerdi. Söke civarına asker çıkarmış olan İtalyanlar, yeni -sonradan- çıkan Yunanlılarla rekabetten savaşmıyorlardı. "Doğu illerinde" ise gerek Kazım Karabekir Paşa, gerekse Kafkasya'daki Sovyet Cumhuriyetleri millîci hareketimiz üzerinde koruyucu durumdaydılar. Ege'de ise Yunan ordusu artık zaten Anadolu Kuva-i Millîyesi'nin kahramanca savaşı sonucu çakılıp kalmış olup, çürümekteydiler.

Demeye getiriyor ki, Mustafa Kemal, "Kurtarıcı" çıkışı gereksizdi. Çünkü gelişmeler Kurtuluş arifesiydi. Onun misyonu köylü-halk güçleri ile millî burjuvazi düzenli ordu güçlerini karşı karşıya getirmek şeklinde millî hareketi bölmektir.

Ethem biraz ilerde bu "bölücülük ve bozgunculuk" yaptığı şeklinde Mustafa Kemal için ithamını tekrarlarken, eğer bu yapılmamış olsaydı Selanik'e kadar Batı Trakya'da Yunan'dan alınabilecekti şeklinde, Misak-ı Millî açısından daha büyük kazanımın heba olduğu mealinde yeni bir iddia daha ortaya atıyor.

İthamları çok ve şok sarsıcıdır. I. Dünya Savaşı sonunda Mustafa Kemal'in askersel eksisinden tüm "diyar-ı Arab" elden gitmiş idi! Kurtuluş Savaşı'ndaki politik-askersel eksisinden "diyar-ı Trakya" elden çıkıyor. Ama bu iddia ve ithamlar şüphesiz ispat edilmeyi de bekliyor. Bu yazı kapsamında ben bu tartışmaya girmiyorum.

12

Ethem "Haykırış"ta Çerkes halk kavramı ile Türkiye-vatanımız kavramını nasıl uyumlaştırdığına açıklık getiriyor.

Kurtuluş sırasında da Trakya, Ege, Marmara ve Eskişehir vb. gibi Anadolu'nun kimi yörelerinde Çerkes nüfusun toplulaştığını görüyoruz.

Bir yandan başta Balıkesir-Çanakkale arası geniş bir alana yayılmış Aznavur ve Düzce isyanları olmak üzere kimi Çerkes güçlerinin başını çektiği "korkunç" isyanları bastıran Çerkes Ethem, bu isyanlar hakkında "gerici ve bölücü" ifadelerini kullanmaktadır.

Yani Ethem'de Türkiye-anavatan'ın bölünmez birliğinden yana olduğu tutumu teorik-pratik netlikte ve sağlamlıktadır.

Zaten, Kuva-i Seyyare'nin asıl sürükleyici gücünü Çerkeslerin oluşturduğu da belirtilmektedir. Bunun yanında, bittabi Ethem kardeşler, Ege'de millî direnişi ilk örgütleyenler Albay Bekir Sami ile Ali Fuat Cebesoy, Rauf Orbay, Yusuf İzzet Paşalar ayrıca da Kurtuluş'ta yer

alan "Anadolu komünistler"inden Hakkı Behiç ve Şeyh Servet gibi kadrolar hep Çerkes idiler.¹⁴

"Haykırış"a ekli İngiliz-Fransız belgeleri arasında "Millî Mücadelede el koymaya çalışan "kökü dışarıda" Yunanlılar tarafından örgütlendiği söylenen Çerkes Liberal Birlik gibi politik ve Girit ve Çerkes Çeteler gibi askersel oluşumlar da bir realite olarak görülüyor.

Bu meyanda Ethem "Haykırış"ta Mustafa Kemal önderlikli Cumhuriyet'i "Ben Türk, Sen Kürt, O Çerkes, O Laz"; yani (halkın önemli bir bölümüne-SB) "gayri-Türk" olduğu için eksi ayrımcılık yaptığı iddiasıyla kınıyor. Sonra devamlı, "Türkiye-mozaiik çiçek bahçe" denklemini şöyle sonuçlandırıyor:

"Burası 'Türk Yurdu'dur... denilmesi (ile) resmen bölücülük yapmaktadır. Bu (şekilde) vatandaki kardeş milletleri ile toplumsal bütünlüğümüz içine soktukları kötülük tohumları ile Türkiye'yi dünya haritasından silmek isteyen bazı yabancı fırsatçılara hizmet etmektedirler."

Ne demek lâzım? ABD patentli "Büyük Ortadoğu Haritasal Proje"yi yarım yüzyıl öncesinden sezen ve çırpınan Kâhin Ethem mi? Tartışmayı sürdürüyoruz.

Çünkü söylediklerini detaylandırmayarak çok kısa formüle etmiş. Biz çözümlersek, şunu demek istediğini görebiliriz: Anadolu Millî Kurtuluşunu "Yedi düvel ve Yunan"a karşı Türk, Kürt, Çerkes vb. Osmanlı-Türkiye anasır-ı İslâm kuvvetleri yaptı. Ancak Cumhuriyet Kuruluşu'nun getirdiği "Türk Yurdu"nda tek taraflı etnik yontmacı inkâr, hem dost ve kardeş halkları birbirinden uzaklaştırarak bölücülük getirir, hem de "Türkiye'yi ortadan kaldırmak" isteyen "sömürgeci-gaddar-çıkarıcı devletler", özellikle "Avrupa" gibi emperyalist "Büyük Devletler" bu zaafı kaşır, koz olarak kullanır.

13

Bu tehlikeye karşı Ethem "Haykırış"ta, kulağımıza aşına bir kavramsal "cumhuriyet"i çözüm olarak öneriyor:

"Vatanımızda... maddî-manevî samimî ve masum düzenlemeleri içeren Gerçek *Demokrat Cumhuriyet* (abç) kurmak."

Evet, bu kavramı Küresel kapitalizmin "ekolojik-demokratik toplumluluğu ile "Demokratik Konfederalizmi" sarkacında devinen Kürdist Demokratik Cumhuriyet projesinden tanıyorduk. Liberal ve Liberter Türk Solu da, bu kavramı aynen kullanmasa da, ülküsü tastamam bu projedir. Bunu da biliyoruz.

Ethem, "maddî-manevî düzenlemeleri" ayrıntılı programlaştırarak projelendirmemiş. Keşke yapsaydı. Ama "Haykırış"ta bu konuda bir şeyler söylediğini, çeşitli maddelerdeki irdellemelerimizde görebiliyoruz sanırım.

Ethem, ayrıca “Ankara zorba diktatörlüğü”nce “insanlık ve vatan-severlik-dışı saldırılar”a uğradığını belirttiği Kürtler için “Asil Unsur”, “Yüce Millet” şeklinde pozitif ifadeler kullanıyor. Bundan sonra yüzyıllardır birlikte yaşadığımız Türk Milleti ve devletin mevcutluğunu tehlikeye atacaktır Sevr vb. “dış güçler”in politikalarına karşı uyarıcı ifadeler kullanıyor.

Kurtuluş’un öğelerinden olup Kuruluş’ta dışlandıklarını söylemek istediği “Asil Kürt unsurunun sokakta bile anadilleriyle konuşmalarının yasaklandığı” şeklinde Cumhuriyet için oldukça ağır ithamı var. Gerçi yarım yüzyılda köprülerin altından nice sular aktı ve günümüzün “seçmeli caydırıcı” da olsa nispi burjuva demokratik Türkiye’inde artık terazinin keferleri bu denli dengesiz değildir. İşte en son örnekler, Diyarbakır’da Kürt dili ve edebiyatı üzerine etkinlik günleri düzenleniyor, Belediyece. Yine Kent Sur İlçe Belediyesi yazışmalarda Kürtçeye geçme hamlesinde. Yani sokağı bırakalım “yerel resmîyete” girme hamlesinde, Kürtçe.

Şimdiye kadar Kürdizm ile bağlantılı Türkiye tarihyazıcılığının da irdelediği çok önemli bir konuda, şu son dönemde Atatürk’ün vefat ederken “vasiyetim” diye söylediği Musul konusunda (ki, Musul tasmam bugünkü “Bilad-ı Ekrad”ın Güney’i yani Güney Mezopotamya ya da “Resmî Türkiye” yazınında geçtiği haliyle “Kuzey Irak” Kürdistan’ı içermektedir), yani Misak-ı Millî’nin bir parçası olduğu kabul edilen Musul’un neden Lozan vb. süreçte İngiliz himayesi altındaki Irak’a terk edildiği konusunda farklı eğilimli orijin bir yeni sav getirmektedir, Ethem. Şimdiye kadar, Türkiye sınırları içindeki “Kürtlerimiz”i “Musul Eyaleti Kürtleri”nden kopartmak şeklindeki stratejinin “Kürt Sorunu”nun Kemalist Cumhuriyet’çe -tersinden de olsa- bir “çözüm formülü” olarak değerlendiriyordu, anılan tarihyazıcılığı.¹⁵

Ethem ise “Haykırış”ta iddia ediyor ki, bu kısmen doğru olmakla beraber, “Avrupa hükümetlerinin kurnaz diplomatları”nın Çerkes Ethem’in Türkiye’ye (askerî-politik/SB) giriş yapmak için Bağdat’ta beklemekte olduğu şeklindeki şantajı asıl rol oynamıştır Ankara’nın Musul’u terki konusunda! Bir sürpriz sav daha.

Ethem reddediyor gibi ama bu şantajın bir realiteye de dayandığının kısmî ipuçları var. “Haykırış”ta Atatürk rejiminin affetmediği ve içinde kendisinin de bulunduğu yasaklı siyasiler olan 150’liklerden bahsediyor. Şimdi, 1927-1946 yılları arasında Lübnan-Suriye ekseninde yo-

ğun olan Kürt Hoybun Cemiyeti ile ilgili bir çalışmaya bakıyoruz. Bu örgütün Ethem’in ismini vermese de, Suriye yörelerindeki 150’liklerle Türkiye’deki rejime karşı işbirliği ilişkisi belirtilmekte.¹⁶ Ayrıca çok önemli bir bilgiyi, “Çerkes Ethem ve Kardeşlerinin Yurtdışında Kurdukları Cemiyet: Türkiye Kurtuluş Fırkası Komitesi (Cenup Vilayetleri Yıldırım Komitesi)” adlı bir Toplumsal-Tarih Dergisi makalesinin başlığı bile gösteriyor.¹⁷ Bu cemiyette kimi Kürt unsurların varlığında belirlenmekte. Ayrıca buradaki Güney vilayetlerinin, Osmanlı’nın güneyi yani Suriye-Lübnan ve “Musul”u da içerdiğini anlayabiliriz.

Musul’a geri dönersek, Ethem eyaletin terkinde Mustafa Kemal’in yönetimini eleştirirken, İskenderun (Hatay-SB) vilayetinin Türkiye’ye ilhakında da, paradoksal biçimde aynı muhatabına eleştirisini kesintisiz sürdürüyor.

İkincisiyle ilgili gerekçesi ise, biraz daha farklı ilginçliktedir. İskenderun’un, Suriye’in denize açılan tek çıkış yeri olduğu için, Türkiye tarafından ilhakının iki kardeş ve komşu millet arasına bozgunculuk ve nefret tohumları ekeceğinden bahsediyor.

Eğer, “Ankara sahte kahramanları” İskenderun ve Antakya bölgesinde bir Türk yoğunluğu var iddiasıyla bunu yapıyorlarsa, diyor Ethem, buralardan daha çok Musul ve Kerkük Türk nüfus barındırıyor, diye ekliyor. “Musul’u niye terk ettiniz”i yineliyor. İlginç, “asil ve soylu ırk” dediği Kürtler’e Musul ve Kerkük’ü burada atıf yaparken nedense değinmiyor. Ayrıca, bir Türk yoğunluğu barındırsa da İskenderun ve Antakya’daki asıl “kardeş ve komşu millet” kim? Araplar olduğunu da zikretmemiş.

Bütün bunlardan çıkan sonuç, “Haykırış”ı içeren kitaba uzun bir “Ethem Biyografisi” girişi yazan Editör’ün Ethem için Enverizm-dışı şeklinde bir çekince koysa da, Kuva-i Seyyare komutanının “Çok milletli İslâm İttihadı” şeklinde Osmanlı-Türkiye vatanındaki Türk, Kürt, Arap, Çerkes vb. kardeş anasır” hercümerçliğinde demokrat-birlik cumhuriyeti projesini düşlemiş olabileceğidir.

* * *

Kurtuluş sırasında, hem “Anılarım”da hem “Haykırış”ta, azap/ıstırap verici hastalığı çeşitli sayfalara serpiştirilmiş sürengelikte görülmekte.

İlk başlarda Ege-Marmara güney eksenini tutarak Yunan işgalciye geçit vermeyen, bölücü-bozguncu, işbirlikçi-gerici “korkunç” isyanları Çanakkale’den Adapazarı’na, Ankara’dan Yozgat’a -Ankara BMM ve Paşalar idaresinin acizane çakılıp kalmış konumlarında- zaferlerle bastırılan, adına Kuva-i Millîye kahramanlık destanı-türküleri yazılmış olan,

“İsyan provokasyonu”nda bile gönülsüz olup savaşmayarak geri çekilerek kuvvetlerini tam seçim özgürlüğü içinde dağıtarak önemli askeri artık kuvvetin Mustafa Kemal önderlikli Cepheye geçmesinde bile etken olan, tedavisi için “geçit hakkı”na binaen teslim olan, ağır koşullardaki sürgününde bile hayatının sonuna dek Ortadoğu-Ürdün ekseninde kimi politik kombinezonlara girse de hep Türkiye-ana vatan ülküsü daim olan Ethem’i trajedisine rağmen “vatan haini” kabul etmek mümkün değildir.¹⁸

Ancak, daha önce bu konuda bir başka araştırmanın değerlendirilmesini revize ederek ifade edersek büyük çeteci-“asker” olan Ethem’i Kurtuluş’ta dayandığı köylü-halkçı dinamikli bir hareketi, yine Kurtuluş’ta büyük asker olmasının yanında usta bir politikacı da olan Mustafa Kemal Cephesi önünde sıfır politik duruşuyla heba ettiği ve sonrasında sürgünde de Dalton Kardeşler burjuva liberal demokratiğine yelken açtığından, Sol’a ve sınıfına “ihamet” şeklinde sosyalist kürsüden yargılayabiliriz, diyorum.

15-23 Kasım 2006-Manisa

Kaynakça:

- 1 Emrah Cilasun, Bâki İlk Selam, *Çerkes Ethem*, Belge Yay., İst. 2004
- 2 Çerkes Ethem, *Anılarım*, Berfin Yay., İst. 1993. Cemal Kutay, “Çerkes Ethem Dosyası”nda Kurtuluş Savaşı ile ilgili kimi unsurların, özellikle paşaların konu bakımından söyledikleri ile ek kimi belge ve fotoğrafları da ekleyerek sözkonusu “Anılarım”ın neredeyse tıpkıbasımını vermiştir (Boğaziçi Yay., İstanbul, 1990.).
- 3 Baskın Oran, *Atatürk Milliyetçiliği-Resmî İdeoloji Dışı Bir İnceleme*, Bilgi Yay., İst. 1993, s.169.
- 4 Zeki Sarıhan, *Çerkes Ethem’in İhaneti*, Kaynak Yay., İst. 1986, s.35
- 5 Doğan Avcıoğlu, *Millî Kurtuluş Tarihi-C. 3*, Tekin Yay., İst., 1986, s.962-967.
- 6 Örnek olsun, Sovyet tarihçi-araştırmacı Novıçev ve referansıylayalçın Küçük, *Türkiye Üzerine Tezler, C.2*, Tekin Yay., İst., 1984, s.707-711.
- 7 Mete Tuncay, *Türkiye’de Sol Akımlar (1908-1925)*, Bilgi Yay., İst., 1967; Cemal Şener, *Çerkes Ethem Olayı*, Okan Yay., İst., 1986.
- 8 C. Şener, *age.*, s.64-65.
- 9 M. Tuncay, *age.*, s.98.

- 10 Keza, Sovyetik yapıtlarda da bu saptama görülür. Bkz. A. M. Şamsutdinov, *Mondros’tan Lozan’a Türkiye’de Ulusal Kurtuluş Savaşı Tarihi*, Doğan Kitap, İst., 1999, s.175 vd. ; SSCB Bilimler Akademisi, *Ekim Devrimi Sonrası Türkiye Tarihi*, Bilim Yay., İst., 1978, s.60; TKP Genel Sekreteri İsmail Bilen yoldaş, işçi sınıfına-emekçi yığınlara karşı olan bu burjuvazinin (burada Kemalist burjuvazi demiyor-SB) önceden özel bir planla, kurtuluş savaşının en dar boğazda olduğu bir zamanda, savaş boylarının değişik kesimlerinden ordu birliklerini çekerek “gerillaların-halk çetelerinin” üzerine sürdüğünü belirirken “gerilla komutanı” Çerkes Ethem’i anmıyor. Tabii komünist hareketin de bu plan çerçevesinde dağıtıldığını ekliyor; İsmail Bilen, *Kısa Biyografi*, Anı, Tüstav Yay., İst., 2004, s.12-13.
- 11 Mete Tuncay, *Mustafa Suphi’nin Yeni Dünyası*, BDS Yay., s.273-275. “Ali Fuat Cebesoy’un anlattıklarına referansla “İlk Türk Komünist Partisi”nin Ethem’i safına almak için çok çalıştığını okuyoruz. (C. Kutay, *age.*, s.121 ve 137.) Bu ve devamındaki bilgilerden, anılan partinin Mustafa Suphi önderlikli “Birlik” TKP’si değil de THİF/Ankara KP’si olduğunu görebiliriz.
- 12 Yavuz Aslan, *Türkiye Komünist Fırkası’nın Kuruluşu ve Mustafa Suphi*, TTK Bas., Ankara, 1997, s.327.
- 13 Bkz.Noviçev’den geniş alıntılarla Y. Küçük, *age.*, s.709.
- 14 C. Şener, *age.*, s.119; Y. Küçük, *Sırlar*, YGS Yay., İst., 2002.
- 15 Örnek olsun, son olarak Tolga Ersoy da “Lozan-Bir Antiemperyalizm Masalı Nazil Yazıldı” (Sorun Yay., İstanbul. 2004) çalışmasında, Türkiye’nin Musul’dan kolay vazgeçmesini manidar bularak, Şeyh Sait isyanıyla anlaşma sürecinin çakışmasına dikkat çekiyor ve İngiltere’nin Türkiye’ye karşı Kürt kışkırtmasına gitmeyeceği teminatı kolaylığı açıklar, diye ekliyor. (s.126)
- 16 Rohat Alakom, *Hoybun Örgütü ve Ağrı Ayaklanması*, Avesta Yay., İst.,1998, s.36.
- 17 Oğuz Aytepe, *agm*, Toplumsal Tarih/54, s.46-47.
- 18 Son olarak, Osman Tiftikçi, *Osmanlı’dan Günümüze Ordunun Evrimi*, Sorun Yay., İst., 2006; adlı saygın bir çalışmada da maalesef bu tespit yapılmıştır.

Ali Özdoğu

Burjuvazinin Karaoğlanı ve Politikada Mistifikasyon

-Polemik-

Halkımız ne de güzel söylemiş “Kör ölür badem gözlü olur” diye... 5 Kasım 2006 günü ölen daha doğrusu bu tarihte ölümü uygun görülen burjuva politikacısı Bülent Ecevit 11 Kasım 2006 günü “Devlet Töreni” ile Anıt Kabir’deki ‘devlet büyükleri’ için ayrılan yere gömüldü. Ecevit’in beyin kanaması yüzünden GATA hastanesinde (emanete alındı) 5 ayı aşkın bir süre “bitkisel hayat” durumunda bırakılması çeşitli yorumlara neden oldu. Devlet tekelci kapitalizminin yüksek çıkarlarını koruyup-kollama işinde üstün yeteneklere sahip olan Ecevit’in resmî tarih anlayışına göre 30 Ağustos ya da 29 Ekim’de toprağa verilmesi bekleniyordu. Demek ki hesaplar tutturulamadı. 10 Kasım’da da iki devlet adamının ölümünü büyük törenlerle anmak uygun düşmeyecekti. Hazır “Siyasî İslâm” AKP’nin 2. Büyük Kongresinin yapılacağı tarih olan 11 Kasım günü Ecevit’e “Devlet Töreni” yapılması etkili ve de tepkili çevrelerce uygun görülmüştü.

5 Kasım-11 Kasım günleri arasında “kamuoyu” bu beklenen ölüm karşısında tek yanlı yönlendirmelerle “eyleme” hazırlandı. Ecevit hakkında övücü yayınlar yapıldı. Neler söylenmedi ki...

“İslâmî” geleneklere göre “ölünün ardından kem söz söylenmez” idi. Halkımız da bu geleneğe uyararak Ecevit için yapılagelen tek yanlı yüceltmelere inandı. Nasıl inanmasın ki? Biz, yazının sonunda yer alan Brech’in şiirindeki duyguları taşıyoruz.

İşçi sınıfı ve emekçi halkların sosyal kurtuluşunu gündemine alarak iktidara yürüyen bir **PARTİ**’miz ya da projemiz olmadığına göre, kitlelere doğru bilinç verilemedi. Vermeye çalışanların da “özel iyi niyeti” tüm burjuva hesaplarını bozmaya yetmedi.

Devletlularca uygun görülüp altyapısı hazırlanan törende sahte ve sunî gündeme uygun olarak sözde laikler ile sözde dindarların uzlaşır çelişkileri gündeme taşındı. “Laik-şeriat” eksenli zıtlaşmalarda Ecevit’in cenazesini polis mi, askerler mi taşıyacaktı? Protokoldeki sırayı politikacıardan “Siyasî İslâm”ın has partisi AKP mi, yoksa “Ordu-Asker Partisi”mi belirleyecekti? Sözde laikler, en azından Uğur Mumcu’nun cenazesindeki gibi 500 bin kişiyi alanlara getirip, şeriat ve “bölücülük” karşıtı Atatürkçülük’ün kitlesel şahlanışını mı örgütleyecekti?

Sağlı “sol”lu burjuva basını, radyo ve Tv.’ler Ecevit’i öve öve bitiremedi ve cenaze törenine 50 bin kişiyi zar zor getirebildiler. AKP’de

“akıllılık” ederek “Ordu-Asker Partisi”nin eyleme çağırdığı kitlelere “ters” gelebilecek bir tutuma girmemeye özen göstererek uzlaşmayı tercih etti. “Laik-şeriat” eksenli sahte gündemin yanında yer alan “milliyetçi sol”larla “liberal, postmodern” sollarımız(!) da sözde laiklerin cennahındaki yerini almakta gecikmedi.

Ecevit’in cenaze töreninden “siyasî yarar” umanların en belirgin sloganı ve mesajı: “Türkiye-Çankaya Laiktir Laik Kalacak!” olmuştur. Devlet erkânı, asker-sivil bürokrasisi ile bu törene damgasını vurmuştur. Ecevit’in solculuğuna ve emperyalizme karşı oluşuna(!) gösterilen örneklerin içi boştu. “Kıbrıs Fatihî” Kıbrıs’ı işgali, “Bağımsızlık önderi” NATO’cu ve IMF’ci, Haşhaş üretiminde “ülke çıkarı”nı kollayan ABD’nin tepkisi karşısında tükürdüğünü yalayan bir politikacıydı. Yurtseverlik ve benzeri konularda hakkında gösterilen kanıtlar sahteydi.

Ecevit, devlet yönetimindeyken öteki burjuva partilerinin önderleri gibi devrimcilerin keyfi ve fiilî infazlarına, hukuk ihlallerine, hak gasplarına, yolsuzluk, rüşvet, yağma ve sömürüye imza atmış biriydi. Komünizm düşmanıydı. O’nun “dürüst politikacı” olarak birilerince lanse edilişi, aslında pragmatist, ırkçı ve şoven politikasının özünü oluşturuyordu.

Devletluların Ecevit hakkındaki yorumlarının benzerini EMEP, ÖDP, vb., “sol” örgütler; *Gündem*, *Birgün* ve *Evrinsel* gibi gazeteler yoluyla yaptıkları yorum ve haberler de resmî ideolojilerin ekseninde olmuştur.

TC Devletinin kurulduğu günden bu yana sistemin çıkarlarını koruyup kollayan bütün politikacılarla başbakanlar Devrimci ve Komünist ismini duyduklarında “titreyip kendine dönmüş” ve ellerine bizim insanların kanı bulaşmıştır.

İşçi sınıfı ve emekçi halk hareketlerinde, yığınsal taleplerde, düşünce, ifade ve örgütlenme özgürlüklerimizin kullanılmasında Ecevit’in de öteki başbakanlarında “vukuatı” üst üste konunca göklere çıkıyor...

Ecevit’in sağlı “sol”lu burjuva parti başkanlarından belirgin farkı, solcu geçinerek işçi sınıfı ve emekçileri aldatmasıdır. Bu aldatma işinde cenahımızın kusurunu (kusur ne demek, suçunu) asla zikretmeden geçemiyoruz. Devrimci ve Marksist Solumuz, “ortanın solu”, “demokratik sol” ve benzeri bir literatürü burjuva partilerine kullandırdığı için eleştirilmiştir. Bu eleştirilerin haklılık oranı da yüksektir.

Devrimci ve Marksist Solumuz açık ve öteki alanlarda kurumsal örgütlülükler geleneğini yaratamadığı için burjuva partileri ve onların ikiyüzlü ve riyakâr sözcüleri, dudakları dahi titremeden “sol” söylemleri kullanabilmıştır.

Yürüyüş Dergisi bu konuda şunları dile getiriyor; “Ecevit’in ardından dökülecek bir damla gözyaşımız yok. Duyacağımız ve duyduğumuz tek üzüntü, halkımıza karşı işlediği suçların hesabını vermeden ölmüş olmasıdır. Oysa Kahramanmaraş Katliamı’ndan sıkıyönetim uygulamalarına, şovenist politikalarından Tahkim yasalarına, Ulucanlar Katliamı’na, 19-22 Aralık Hapishaneler Operasyonu’ndan, F Tipi hapishanelerindeki tecrit zulmünü başlatmasına kadar, sanık sandalyesinde oturması gereken ne çok suç işlemiştir halkımıza karşı. “Ölüye saygı” adına bunlardan söz etmeyip Ecevit’in şairliğinden ve kedileri ve Rahşan’ı ne kadar çok sevdiğinden mi söz edelim biz de? Türkiye halklarına karşı bunca suç işleyenlerin suç dosyaları, ölseler de kapatılmaz. Bu dosyaları kapatmak, gerçeğe saygısızlık, tarihe saygısızlıktır.” (*Yürüyüş*, Sayı:78, 12 Kasım 2006, s.2)

Yürüyüş Dergisi’nin öne çıkardığı polemiklerde (polemik ne kelâm açığa vurulmuşta) konuyu ayakları üzerine oturtacak sınıfsal politik açığa vurma görevimizi de ihmal etmemek zorundayız. Eli devrimci insan kanına bulaşan sağlıklı “sol”lu burjuva partilerinin sözcülerini, başbakanları ve gizli cinayet şebekelerinde kullanılan katilleri bir türlü yargılama imkânını ve fırsatını yakalayamamıştık. Bu konuda yalnızca “ajitasyon” değeri olan söylemlerimizle “idare-î maslahatçı”lık yapılmıştı. Bulduğumuz coğrafyada cenahımız tarafından yargılanacak o kadar kimse vardı ki... Bu tarihsel ve sınıfsal görevi yerine getirebilecek kurumsal güvencelerimizi bir türlü işbaşı yaptıramamıştık. Günümüzde ise, tarihsel ve sosyal haklılıklarımızla kapitalist anarşiyi silkeleyip ona sınıfsal bir ders verebilecek örgütsel güvencelerimizden oldukça uzaktayız.

Ecevit yalnızca devrimci gençlik temeline dayalı örgütlerimizin “çanına ot tıkamamıştı.” Devlet tekelci kapitalizmine nihai olarak kesin darbeyi vurmaya aday proletaryanın haklı talep ve ihtiyaçları için her davranışında sınıflar mücadelesini burjuvazinin lehine sağlayacak yol ve yöntemleri denemiştir.

Sözüm ona “sol” söylemleriyle “sosyal uyanış” içindeki işçi sınıfı ve emekçi halklarımızın gözüne âdeta “perde” çekmeyi becermiştir. 1962-1970 döneminde ilerici konumdaki İ.TİP’in sol söylemine kulak kabartan işçi ve emekçilerin bu partiye meylenmesi karşısında, kırk yılın faşist ve faşizan yöntemleriyle CHP’yi yöneten İsmet İnönü Paşanın da “solcu” damarı kabarmış ve O’na şu sözleri söyletmiştir; “biz zaten kırk yıldır ortanın solundayız.” Küçükburjuva ve burjuva solculuğunun revaçta olduğu bir dönemde Ecevit’de kimi sosyalist literatürden aşırıldığı “toprak işleyen, su kullananın” vb, romantik söylemleriyle popülist (halk dalkavukluğu) bir politikayı öne çıkarmıştır. Bu politikaları açığa vuracak bir İSP ya da TKP’imiz de gizlilik ve yeraltından bir türlü işçi

sınıfı ve emekçilerle buluşmayı beceremediği için burjuva partilerinin “sol” söylemleri kitlelerin afyonlanmasında işe de yaramıştır.

Burjuva politikacısı Ecevit, 1961 Anayasasına zorunlu olarak konulan ve Anayasanın oylamasını takip eden 6 ay içinde yasalaştırılması öngörülen toplu sözleşme ve grev kanunlarının çıkmasını 1963 yılına kadar saksaklamış, 274 ve 275 sayılı “meşhur” yasalarla son derece kısıtlı bir toplu sözleşme ve grev kanunlarının çıkmasını sağlamıştır. Bu yasal düzenlemelerine işçi sınıfını açığa mahkûm edecek bir de “lokavt hakkı”nı burjuvazinin yararına ve kısıtlı “grev hakkı”nın yanına ekleyivermiştir!

Ancak, 31 Aralık 1961 Saraçhane Mitingi (200 binlik), ardından Kavel, Paşabahçe, vb. fiilî-doğrudan grevlerimizle burjuvazinin çıkarlarını tahkim eden yasal düzenlemeler delinmiştir. İşçi sınıfı ve emekçilerin “doğrudan demokrasi” ve “doğrudan grev” haklarını başarı ile kullandıkları görüldükten sonra anılan yasal düzenlemeler, Ecevit’in Çalışma Bakanlığı döneminde yapılabilmıştır. “24 Temmuz İşçi Bayramı” işçi sınıfının değil, burjuvazinin bayramı olmuştur. Burjuvazinin kısıtlı grev ve toplu sözleşme yasaları; 274 ve 275 sayılı yasaları geriye doğru değiştirme eylemine karşı, işçi sınıfı 15/16 Haziran Direnişi ile cevap vermiş, işçi düşmanı politikalar delinerek geri tepmiştir.

Mavi gömlek ve işçi kasketi ile Ecevit biçimsel bir halkçılık projesiyle ham hayaller kurmuş, bu hayalci projelerle (Köy-Kent, vb, gibi) bir türlü “realize” edilemeden devlet tekelci kapitalizminin gündemindeki mezarda emeklilik yasası gibi uygulamaları hayata geçiren hakiki bir Ecevit tipolojisi ortaya çıkmıştır.

Yalnızca geri kalmış ya da bırakılmış sosyoekonomik formasyonlarda değil, sanayi devrimini, aydınlanma çağını yaşamış gelişmiş kapitalist ülkelerde dahi geniş halk kitleleri çok rahatlıkla afyonlanabilmiştir. Bunun en özgün örneği 1919’da yenilgiye uğratılan Alman Kasım Devrimi sürecinde görülmüştür. Liebknecht, Thalman, Rosa gibi tarihsel devrimci kadroların öncülüğündeki Alman Sosyaldemokrat Partisi, çok büyük orandaki kitle desteğine rağmen, bu yenilgiden sonra Nazi Hitler ve partisinin etkisiyle yıllarca fiilî katliam, kıyım, vb. yöntemlerle baskı altında işlevsizleştirilmiş, kitleler afyonlanabilmiştir.

SSCB deneyiminde de görüldü. 73 yıllık bir “sosyalist uygulama”dan sonra dahi kitlelerin afyonlanmasında uygulanan yöntemler, ne yazık ve ne hazindir ki gerçekleşme “şansı”nı yakalayabilmiştir.

Türkiye gibi “emperyalizmin zayıf halkası”nın bir türlü kırılmadığı bir sosyoekonomik formasyonda kitleler haydi haydi afyonlanabilmiştir.

Ecevit bu süreçte “sotada tutulan” biriydi. Uluslarötesi tekelci sermayenin çıkarlarını koruyup kollamaya zorunlu bir devlet memuruydu.

Sağlı “sol”lu burjuva partilerinin, satılık ve kiralık kalemlerin ve kimi tarikat ve mezheplerin liderlerinin büyük ilanlarla öve öve bitiremediği Ecevit tipolojisi, sistemin yaşadığı siyasal-ekonomik krizi gidermeye yetmemiştir. NATO’cu, PENTAGON’cu, IMF’ci, ABD’ci, AB’ci binbir kuşatmaların kol gezdiği Yakınoğu’daki işçi sınıfı ve emekçi halkların talep ve ihtiyaçları bir türlü karşılanmayacak ve yerine getirilmeyecektir.

Geniş emekçi halk kitlelerinin binbir türlü idealizasyon ve mistifikasyonlarla nasıl da aldatıldığının tarihsel örneklerini asla unutmamalıyım. Ecevit tipolojisi, resmî tarih anlayışının ve resmî ideolojilerin nasıl işbaşı yaptığının ve tutarlı bir karşı koyuşla nasıl tuzla buz olacağını da işaretini vermiştir. Sistem şoven ve sosyalşoven söylemlere trenin makasını açmıştır. Bir yanda “milliyetçi sol” ve “liberal-postmodern sol” akımlar, diğer yanda “Siyasî İslâm” kökenli kara gerici, ırkçı, faşist, vb. akımlar, Komünizm ve Kürt düşmanlığı politikalarıyla “barış içinde bir arada yaşama”nın keyfini çıkarmaktadır! Sistem içi uzlaşır çelişki ve çatışmalarının arasına “kama” sokarak, “politikada ben de varım” diyebilecek **PAR-Tİ**’miz işbaşı yapana kadar, burjuva ve küçükburjuva solculuğu tekelci sermayenin stepnesi olmaya devam edecek ve yeteri bilgi ve bilinç taşımayan kitlelerce anılan politikalar daha çok raiting yapacaktır.

Burjuvazinin sağlı “sol”lu partilerine, şu ya da bu biçimde terini ve kanını veren insanlarımızın yapmaya devam ettiği “tercih”ler, sosyalizmin nimetlerini gördüğünde daha kolay bir geçişle **PARTİ**’siyle buluşacaktır. Sağlı “sol”lu binbir idealizasyon ve mistifikasyonlarla afyonlanan insanlarımızın sosyal kurtuluşunu düşünen örgütlerimizin ve de hepimizin bu süreçten ders ve sonuçlar çıkarması gerekiyor.

Sırrı Öztürk’ün “*İşçi Sınıfı-Sendikalar ve 15/16 HAZİRAN*” (Sorun Yayınları, s. 523-524, 2. Baskı, 2001.) isimli kapsamlı çalışmasında ise, tüm burjuva partilerinin “sol” literatürü sıkılmadan kullanmaları/kullanabilmeleri sınıfsal bakış açısıyla şöyle nitelenmektedir:

“Ortanın Solu”, Karaođlan, Kasket, Mavi Gömlek İmajı, vs.

“Bay Bülent Ecevit, kasketi ve mavi gömleği ile günümüzde TC devletinin Başbakanıdır. O zaman CHP’nin “Ortanın Solu” söylemini seçişi, İsmet İnönü’ye karşı Bülent Ecevit’in CHP’nin başına getirilişi, ülkedeki sosyal muhalefetin burjuva partilerini dahi etkileyişi, Ecevit’in kasket giymeye, mavi gömlek kullanmaya başlaması ve emekçilerin katında ‘kurtarıcı’ bir imaja uygun düşen “Karaođlan” yakıştırmaları ve TBMM’ye 211 milletvekili ile seçilmesi, muhalefetteyken verilen söz ve vaatlerin gerçekleşme şansının dahi bulunmayışı, CHP-MSP koalisyonunun kitlelerin talep ve ihtiyaçlarına cevap veremeyişi, Ecevit ve yaratılan umut imajının kitleler nezdinde hızla kaybolmasını getirdi. Ne

ekonomik ve sosyal konularda ve ne de toplumun demokratikleşmesi konusunda hiçbir iyileşmeyi sağlayamayan Ecevit iktidarı, “Umudumuz Karaođlan” söylemiyle ifadesini bulan taleplerle ters orantılı bir grafik çizgisi sergileyerek gizlemeye çalıştığı gerici, tutucu, şoven ve milliyetçi kimliğini açığa vurdu.

1961 Anayasasının bir gereği olan iş yasalarını düzenleyen kanunların Ecevit’in Çalışma Bakanı olduğu bir dönemde çıkması, (bu zorunlu rastlantı), 24 Temmuz 1963’ün “İşçi Bayramı” olarak kabulünü de getirmişti. 1 Mayıs’ı ise, utanmazca “Bahar ve Çiçek Bayramı” olarak işçi sınıfına yutturulmak istiyordu...

Ecevit, şimdilerde de kasket ve mavi gömlek imajından bazı yararları umuyor! Yeni partisi DSP’nin “Karaođlan” imajı artık hiçbir işe yaramıyor. Bir zamanlar DISK’in büyük desteğini yanına almayı beceren Ecevit, 1970’lerde sendikacıların taleplerine “uyumlu” bir profil sergiliyorken, bu kez, kamu emekçilerinin grevli ve toplu iş sözleşmeli sendikal haklarının yasalaşması sürecinde tekelci sermayenin çıkarlarını gözetir bir pozisyona girmiş, grevsiz, toplu iş sözleşmesiz uyduruk ve sahte bir yasanın meclisten çıkmasını dayatmıştır. Bu gerici yasal düzenlemeye karşı çıkan kamu emekçilerinin temsilcisi olan bürokratik anlayışlar sokağı kullanmayı denemiş; fakat 15/16 Haziran’daki gibi sistemi geri adım atmaya zorlayamamıştır. Özellikle tabandaki KESK üyesi birimler yapılan eylemleriyle büyük bir direngenlik göstermiş; fakat arkalarında ne sendikal ve ne de siyasal bir iradenin kurmaylığı olmadığı için etkili olmamıştır. Burjuvazinin kamu emekçilerine “bu yasayla yetineceksiniz, yoksa işinizden olursunuz!” yolundaki baskı ve tehditleri, öte yandan sokağı gereği gibi kullanamayan sendikaların reformist ve uzlaşmacı tutumu, hak alma yolunda daha ileri bir kazanım getirememiştir.

Ecevit, DISK’in şimdiki yöneticilerinden en demagog, en patron ve en iflah olmaz sosyalizm düşmanı kimilerini de partisine transfer etmeyi başarmıştır.

Ecevit ahiri ömründe Türkiye’yi ‘rehin’ alan emperyalizmin ve uluslarötesi tekelci sermayenin çıkarlarına göre yöneten bir başbakanıdır. Türkiye; Bilderberg örgütünün, emperyalistlerin, Trilateral Commission’un “yeni” kuramlar denediği bir Yakın Doğu ülkesidir. Gerici ve sömürgeci anlayışların borç batağında emme basma tulumbası misali işletilen avantajlar ve yağmalar cennetidir.

İşçi dostu ve ulusalcı geçinen Ecevit, işçi sınıfının sendikasızlaşması ve politika dışında tutulması için görevlidir; bu da emperyalist “globalleşme çağı”nın bir gereğidir.”

* * *

Ecevit’in ölümü olayına tutunarak politika yapanlar, “Siyasî İslâm” AKP’nin yeniden sandıktan çıkışını engellemeye yetmeyecektir. “Laik-

şeriat" sunî ve sahte gündemini sosyal sınıf ve sosyolojik emekçi halkların talep ve çıkarları yörüngesinde tersyüz etmeden yapılan politikalar, sistemin "bekası"na hizmet edecektir.

Sol parselasyon işinde kirli roller alanları "politik açığa vurma" yöntemiyle izole edebildiğimizde sistem ile boy ölçüşecek örgütsel ve kurumsal disiplinli araçlarımızın işi de o ölçüde kolaylaşacaktır.

İşçi sınıfını politika dışında tutmak isteyen, toplumu politikasızlaş-tıran, Komünizm ve Kürt düşmanlığına endeksli politikaları açığa vurmak Devrimci ve Marksist Kadroların elindedir.

II. Tüm Türkiye Komünistleri Kongresi (II.TTKK) yönteminin vücut bulması, toplumu dönüştürüp iktidar olmayı projelendiren kadroların işidir. Bu anlamlı ve ileri adımın atılması şartına bağlı olarak politik taktiklerimiz de yerli yerine oturtulmuş olacaktır. İSP ya da TKP gibi örgütsel güvencelerimizden yoksun "birlik" arayışlarının hiç bir kıymet-i harbiyesi de yoktur ve de olmamıştır.

14 Kasım 2006

MADEM İYİSİN

Anladık iyisin,
Ama neye yarıyor iyiliğin.

Seni kimse satın alamaz,
Eve düşen yıldırım da
Satın alınmaz
Anladık dediğin dedik,
Ama dediğin ne?
Doğrusun, söylersin düşündüğünü,
Ama düşündüğün ne?
Yüreklisin,
Kime karşı?
Akıllısın,
Yararı kime?
Gözetmezsin kendi çıkarını,
Peki gözettiğin kimin ki?
Dostluğuna diyecek yok ya,
Dostların kimler?

(1898-1956)

Şimdi bizi iyi dinle:
Düşmanımızsın sen bizim
Dikeceğiz seni bir duvarın dibine
Ama madem bir sürü iyi yönün var
Dikeceğiz seni iyi bir duvarın dibine
İyi tüfeklerden çıkan
İyi kurşunlarla vuracağız seni
Sonra da gömeceğiz
İyi bir kürekle
İyi bir toprağa.

[http://www.siirdostu.com/mo-
dules.php?name=Your_Acco-
unt&op=userinfo&username](http://www.siirdostu.com/mo-dules.php?name=Your_Account&op=userinfo&username)

= Bertolt Brecht

Çeviren: A. Kadir

77

Hıdır Diren Hangi "Kurucu Meclis" ?

-Polemik-

Kendisini "sol" cenahta ifade edenler, "seçim hesaplaşması" gün-deme damgasını vurdukça açık faaliyet alanlarında hemen örgüt kurup parti çağrışımı yapıyor. Sosyalizm-komünizm uvertürlerinden sonra "kardeşlik" temasıyla siyasete soyunanlardan birinin "Kurucu Meclis" "öneri"sini açığa vurmak istiyoruz:

"İşçi Kardeşliği" gazetesi Kasım 2006, 22. sayısında manşetten şu öneriyi dile getiriyor: "12 Eylül düzenini silip atacak yeni bir anayasa için, IMF'ye AB'ye peşkeş çekilen ulusal egemenliği geri kazanmak için Halkların Kardeşliğini savunmak için, Demokrasiyi yeniden kurmak için Kurucu Meclis!"

"İşçi Kardeşliği Partisi"(İKP) daha kurulmazdan önce bu türden bir örgüt kurup parti çağrışımı yapmanın sosyalist sol cenaha bir yarar getirmeyeceğini lisanı münasiple taraftarlarına sözlü ve yazılı uyarı ve eleştirilerimizle birlikte iletmıştik. (**S.P.** Sayı: 18, 'Parti Kurma Atakları' s.18-26, 2005.) Bu yüzden kimi kesimlerden ağır eleştiri de almıştik: "Komünistlerin Birliği gibi bir davayı dillendirirken bu türden burjuva solları niçin ciddiye alıp gündeme taşıyorsunuz? **II.TTKK**'nın sorumluluklarını yerine getirin. İşinize bakın!.." Bu eleştirilerde bir haklılık vardı. Elbette işimize bakmalıydık. Bakıyorduk da. Fakat kendi gündemimizi uygularken, diğer yandan burjuva ve küçükburjuva solculuğunu politik açığa vurmak gibi bir ödevimizin olduğunu da unutmamak gerektiğini düşünüyorduk.

"Politik açığa vurma" elbette örgütlü bir mücadele ile bir anlam kazanır. Bunun da bilincindeydik. **II.TTKK**'nın kozasını birlikte örerken, bu süreci sulandırmaya aday "solcu" girişimleri de izole etmek durumundayız.

"İşçilerin Kardeşliği Partisi"nin kuruluş uvertürleri yapılırken, artık polemik yerine mizahı öne çıkarmayı uygun görmüştük. Ne demiştik? 'Yüzük kardeşliği', derken 'yüzüklerin efendisi' uyuşturucusuna gön-derme yaparak 'işçi kardeşliği' söylemine takılmış ve de ciddiye dahi almamıştik. Onların hak ettiği de bu kadardı.

İKP gibi onlarca örgüt büyük ataklar yaparak açık faaliyet alanına girmek için olağanüstü atraksiyonlar yapıyordu. Bu siyasî atraksiyonla-rı yapanların geçmişteki "sol vukatlarını" da biliyorduk. Âdeta girmedikleri örgüt bırakmamışlardı arkalarında. En nihayetinde troçkizmin

78

Türkiye parselasyonunda ancak tutunabilecekleri bir örgütlenmede uzlaşıp “işçi kardeşliği” söyleminde buluşmayı uygun bulmuşlardı. Onlara göre “işçilerin sağ ya da sol diye saflaşması” doğru olamazdı. “Sınıf Kardeşliği” diyemiyor, “işçi kardeşliğini” dile getiriyorlardı.

Yukarıda anılan gazete manşetindeki “Kurucu Meclis!” önerisi de sosyalizmden ne anladıklarını ele veriyor. Devlet tekelci kapitalizmi diktatörlüğünün hükmünü sürdürdüğü bir ülkede bu gidişle “Millî Birlik Komitesi”nin işbaşı yapmasını da önerecekler galiba!..

Yerli troçkistlerimiz; ki, aralarında insan ve kültürel birikim olarak son derece ‘sevimli’ dostlarımız da vardır. Fakat ideolojik, teorik ve örgütsel konularda onları Marksizm-Leninizm ve Proletarya Enternasyonalizmi temelinde bir tartışmaya bir türlü getiremiyoruz. Hep kaçak güreşmeyi seviyorlar. Diyaloglarında “entrizmi” deniyorlar. Bunu da beceremiyorlar. Entrizmi düşmana karşı kullanamayanlar, bu yöntemi Devrimci ve Marksist Kadrolara karşı kullanmayı deniyorlar. Sovyetler Birliği ile Stalin düşmanlığına endeksli temel politikalarıyla kendilerini tekrar edip duruyorlar.

Sözde sosyalizmden haberi olanlar, pratikte Troçki’yi birer tercüme bürosu yetenekleriyle tekrarlayıp duruyorlar. “Devrimci Marksizm” diye kendilerini tarif ediyorlar. Pek çok lisan bilmelerine rağmen Türkçeyi hiç bilmiyorlar. Bilselerdi “Devrimci Marksizm” diye bir “literatürü” kullanmazlardı. Çünkü Marksizm zaten devrimcidir. Sanki devrimci olmayan bir Marksizm varmış gibi, bu söylemlerinde ısrar ediyorlar. Marksizm’in yorumu ve pratikte-yeniden üretimi konusunda hiçbir çabaları yok. Politikaları sosyal-pratikte mayalanmayınca birbirleriyle didişiyorlar. Devrimci ve Marksist Kadrolarla olan “doku uyumsuzluğu” yüzünden “Komünistlerin Birliği” davasından uzak durmayı tercih ediyorlar. Bölünüp parçalanıyorlar. Her bölünüp parçalanan birim yeni bir ‘troçkist hizip’ oluveriyor.

Her hizibin başında bir “seçkin aydın” lider olarak bulunuyor. Türkiye’nin aydın takımının ne derece “seçkin aydın” olduğu da ayrı bir tartışma konusudur. Bilgi birikimleri, bilinçleri ile uzmanlıkları tartışma konusudur. Troçkiye lafzen benzemeye çalışanlar olduğu gibi sakalı ve tel çerçeveli gözlüğü ile de benzemeye de dikkat ederler. Troçki’nin evrensel “ihtilâlcî” kimliğini bir türlü sollayıp aşamazlar. Lafta ihtilâlcî ve enternasyonalist, eylemlerinde “teori-politika” diyerek birilerine göz kırparlar.

Gerek uluslararası gerek ulusal alan veya ölçekte **PARTİ** ve **DEVİRİM** gibi bir “vukuatları” hiçbir zaman söz konusu dahi olmamıştır. Güçlü veya kalabalık olan sol cenaha meyleden bir özelliğe sahiptirler. Türkiye sosyalist solu da İ.TİP’e, Dev-Genç’e, Harici Büro’nun “TKP”sine ve PKK’ye ilkesiz tutunarak, “tâbi” insan kimliği ile ve de

faıdacı yaklaşımlarla politika(!) yapmayı çok sevmiştir. Yerli troçkistlerimiz de İşçi-Kitle çıkışlarına (özellikle de Zonguldak Yeraltı Maden İşçileri’nin tarihsel yürüyüşünde) hiçbir kitle çalışması yapmadan eklemelenmeyi çok arzu ederler. Oportünist sendikacıların parti kurmasını dahi önerebilirler! Marksist ve entelektüel birikimlerin yeteri ölçülerde gelişemediği sosyoekonomik formasyonlarda, Sovyetler Birliği ile Stalin düşmanlığına endeksli ve bu “argümanı” bir türlü aşamayan kimlikleriyle politikada “idare-i maslahat” eder dururlar.

İKP’li yerli troçkistlerimiz ise “Kurucu Meclisi!” istiyorlar. Kuyruklu Yıldızı yeniden keşfedercesine, devlet tekelci kapitalizminden demokrasi lûtfetmesini bekliyorlar. Üretim, mülkiyet ve paylaşım ilişkilerini kapitalist efendilerin tayin ve tespit ettiği bir demokrasi! “Ulusal egemenliği” (ne demekse) “geri kazanmak için” (sanki eskiden kazanılmıştı da...) ve de “halkların kardeşliğini savunmak için” (TC’nin bileşiminde halklar bir türlü kardeş olmadı ki) “demokrasiyi yeniden kurmak için” (burjuvazinin hiç bir zaman demokrasiye bir ihtiyacı olmadı ki... Demokrasi eskiden de yoktu, şimdi de yoktur... Kapitalizm yıkılmadan da bir türlü olmayacaktır.) ille de “Kurucu Meclisi!” PKK’nin de böyle bir talebi var...

Türkiye’nin hâkim gerici sınıfları, işçi sınıfı ve emekçi halkların sosyal uyanışını biraz daha perdelemek için sosyal sınıf ve sosyolojik emekçi halk gerçekliğinin üstünü örterek “laik-şeriat” eksenli son derece “şık” bir projeyi gündemde tutuyor. Sözde laiklerle sözde dindarlar temelde NATO’cu ve amerikancıdır. Uluslarötesi tekelci sermayenin yerli ortaklarının çıkarları doğrultusunda mutabakat halindedirler. Sen de kalkmış “kardeşlik” gibi masonik ve mistik bir söylemle işçiler adına örgüt kuruyorsun. Sınıflar mücadelesinin keskinleştiği, burjuva diktatörlüğünün dikâlasının uygulandığı bir ülkede “Kurucu Meclis” kurup demokrasicilik oynayacaksın?!

Siyasal-ekonomik krizlerin kapıda olduğu, sabun köpüğü ekonominin, borsa ve bankaların yarım saatte el değiştirdiği-tökezlediği bir memlekette, burjuvaziye geri adım attırarak ve O’nu tavize zorlayacak bir **PARTİ**imiz yok ise, sınıflar mücadelesinde sosyal muhalefet dinamiklerini harekete geçirecek yönetecek ve yönlendirecek Devrimci ve Marksist Kadrolar birleşik ve güçlü, aynı zamanda mücadelenin bütün biçimlerine göre örgütlenmiş ve donanımlı kurumsal disiplinli **PARTİ** güvencelerimiz henüz daha ete kemiğe bürünmemiş ise, “tutarlı bir demokrasi mücadelesi” ile “tutarlı bir iktidar mücadelesini” atbaşı götürebilecek proje ve programlarımız sosyal-pratikteki örgütlerimizle zaafardan zaafalara uğratılmış ise, senin “Kurucu Meclis” ham hayalin kaç yazar? “Kardeşlik” gibi uhrevi söylemlerle nasıl “legaliteyi istismar” edeceksin?

Burjuvazi'nin Terörü-Sol'un Gündemi

• **MLKP "Operasyonu" ve HÖC "Baskınları"**

14. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 20 Eylül'deki verdiği izinle, İstanbul İl Emniyet Müdürlüğü Güvenlik ve Mali Şube ekipleri, Özgür Radyo, Atılım gazetesi, Sanat ve Hayat Dergisi, DİSK'e bağlı Limter-İş ve Tekstil-Sen sendikaları, Ezilenlerin Sosyalist Platformu, Bilim Eğitim ve Kültür Sanat Vakfı, 1 Mayıs Mahallesi Güzelleştirme Derneği, Gülsuyu Mahallesi Derneği, Sosyalist Gençlik Derneği ve Emekçi Kadınlar Derneği'ne (EKD) eşzamanlı baskın yaptı. Bu baskın sonucu 17'si gazeteci toplam 88 kişi (sendikacı, devrimci) gözaltına alındı ve bunların bir çoğu tutuklandı. Bu "operasyon"un ardından yapılan protesto eylemlerinde de gözaltına alınanlardan tutuklananlar oldu.

Bu baskının ardından 2 ay sonra, (7 Aralık) saat 13.00'de başlayan eş zamanlı polis baskınlarının İstanbul 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nin verdiği arama kararıyla İstanbul Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı terörle mücadele ve istihbarat şubeleri, Haklar ve Özgürlükler Federasyonu ve ona bağlı dernekler, Tutuklu ve Hükümlü Aileleri İle Dayanışma Derneği (TAYAD), Yürüyüş Dergisi, Ozan Yayıncılık'ın aralarında olduğu 18 kuruma eş zamanlı olarak operasyon düzenledi. Yapılan baskınlarda 16 kişi gözaltına alındı. 15 Devrimci tutuklandı.

Demokratik kurumlardan ve baskınlara yönelik protesto eylemlerinden gözaltına alınanların bir bölümü ertesi günü bırakılırken, 32 kişi 11 Aralık'ta savcılığa çıkarıldı; bunlardan 15 kişi "örgüt üyesi olmak, örgüt propagandası yapmak, tehdit, müessir fiil ve çalışma hürriyetini engellemek" iddiasıyla tutuklandılar. (**Kaynak:** *Atılım Gazetesi ve Yürüş Dergisi*)

Sol cenaha yapılan bu bilinçli, fiilî infaz ve tutuklamalar sonucu yukarıda sayılan yasal basın ve kitle örgütlenmelerine maddî ve fiilî zararlar verilerek faaliyetleri engellenmek istenmiştir. Sistemin bu türden uygulayageldiği baskı ve terör, siyasal-ekonomik kriz dönemi daha da boyutlandığında Devrimci ve Marksist Kadrolara nelerin yapılacağını kestirmek güç değildir. Burjuvazinin baskı, terör ve zor'a başvurma dışında bir seçeneği kalmamıştır.

Irak'taki iç savaş'a TC Devleti'nin altemperyalist çıkarları düşünceler, kendi emekçi halklarının zararına taraf olma eğilimleri sergilemesi, Güney Doğu'da PKK'nin tek taraflı ateşkes ilan etmesiyle Kürt Halkı'nın "Barış" taleplerini yükseltmesi uluslararası arenada TC Devletine "Demokratik Çözüm" konusunda yapılan baskıları arttırırken bu gerçeğin kamuoyuna da yansımaları olmuştur. Ayrıca işsizlik ve ekonomik kriz sarmalları sürekli ülke gündemini meşgul ederken, sistemin

sömürgeci arasında cumhurbaşkanlığı seçimlerine endekslenmiş "laik-irtica" gibi suni bir kutuplaşma yaratılarak işçi sınıfına, emekçilere ve ezilen-sömürülen halkların asıl gündeminden onları yanıltarak sosyal uyanışları ve bilinçlenmeleri engellenmek isteniyor. Bu kurmacanın en büyük aktörü de burjuva medyadır. Burjuva gerici iktidarın arasındaki bu türden çelişki ve çatışkılar işçi sınıfı ve emekçi halk katmanları arasından taraftar bulmamakla birlikte milletvekili seçimleri sürecinde kitlelerin hoşnutsuzlukları artmıştır. Ayrıca burjuvazi, seçim hesaplaşmasında kimlerle ittifak yapacağını bu iki örgüt şahsında yaptığı operasyonlarla Devrimci ve Marksist Sol'u tehdit ederek göstermiştir.

Bu politik ortamda asgari de olsa muhalefet odaklarını hareketlendirilecek nüveler kapitalist-emperyalist sistemin yerli ortakları ve egemen gerici güçler tarafından "sistemin bekası", açısından ezilmek istenmektedir. Sistem son derece çürümüştür. Bu durum burjuvazi ve onun polis devleti açısından bir kural olmuştur. Onların istihbarat örgütleri, özel hareket birimleri ve gizli cinayet şebekeleri, Devrimci ve Marksist hareketimizi belli bir seviyenin üzerine çıkarmamak için yoğun bir savaş vermekte ve bu çabalarında da her geçen gün uzmanlaşmaktadırlar. Hatta CIA'nın temel stratejilerinden biri olan grup, çevre ve örgütün diğeri aleyhine gelişmesini engelleme projelerini bile gündeme getirmektedirler.

Ancak bu iki yapı bu zokayı yutmamış ve dayanışma konusunda birbirlerine mümkün olan bütün desteği göstermişlerdir. Bu tip dayanışmaların sadece olağanüstü zamanlarda değil; sınıflar savaşımının tüm zaman ve boyutlarında da gelişerek bir kurumlaşma aşamasına gelmesini temenni ediyoruz. Ayrıca bu iki "operasyon"un 19-22 Aralık Katliamı eylemliliklerini olumsuz yönde etkilememesi de sevindiricidir. Bu olgu da ESP ve HÖC nazarında diğer örgütlerin de dayanışması etkilidir.

Avukat Behiç Aşçı'nın Ölüm Orucu eylemi, Devrimci ve Marksist Kadrolar ve çevreler tarafından sahiplenilmiş, böylelikle aydın kesimlerde de görece bir kamuoyu oluşturulmuştur. Ayrıca İslâmî kesimlerin de konuya karşı ilgileri sağlanmıştır. Ancak F Tipi Hücreler konusunda TC Devletine geri adım atılması işçi sınıfının, çeşitli toplumsal kesimlerin de dahil olduğu kitlesel mitinglerin sonucu olabilir. F Tipi Hücrelerin parçalanması ise, işçi sınıfı hareketi ve sosyalist hareketi birleştirip bütünleştirme yeteneğine sahip birleşik, ciddi, güvenilir ve donanımlı İSP'nin ya da KP'nin işbaşı yapmasıyla ancak gerçekleşebilir.

• **19 Aralık Katliamı**

19 Aralık 2000 tarihinde tekeli kapitalist-emperyalist sistemin yerli ortaklarının projesi, militarist polis devletinin memuru olan "adelet" bakanı Hikmet Sami Türk'ün yürütücülüğünde Devrimci tutsaklara karşı düzenlemiş olduğu en büyük katliamlardan biri gerçekleştirilmiştir. Bu katliama Hikmet Sami Türk "Hayata Dönüş" adını vermişti. Ancak bu adlandırma tıpkı sonucu daha önceden bilinen diğerleri gibi bir

yalandı. "Irak'a özgürlük ve demokrasi getirilmesi" adına hareket eden ABD, Irak'a daha çok ölüm ve yoksulluk getirmişti. "Özelleştirme verimlilik artışıdır" diye propaganda edilmişti; ama kitleler sermayenin arazi talanı ve pazar uğruna işsizliğe ve açlığa mahkûm edilmişti. 19-22 Aralık Katliamının sonuçlarını bir kez daha hatırlatıp sıralamak bile sistemin ideolojik-sınıfsal karakteri ile örtüşen ve ayrıca uygulanan vahşeti kanıtlamak açısından yeterlidir.

"Hayata Dönüş"(!) Operasyonu'nda yaşamını yitiren tutukluların listesi ise şöyle:

1. Ahmet İbili. Ateşli silah yaralanması ve yüzeysel yanıklar. Ümraniye.
2. Ali Ateş. Ateşli silah yaralanması. Bayrampaşa.
3. Ali İhsan Özkan. Bursa.
4. Alp Ata Akçayüz. Ateşli silah yaralanması. Ümraniye
5. Aşur Korkmaz. Ateşli silah yaralanması. Bayrampaşa.
6. Berrin Bıçkılar. Yanık ve ölüm orucu sonucu ölüm. Uşak.
7. Cengiz Çalıkoparan. Ateşli silah yaralanması. Bayrampaşa.
8. Ercan Polat. Karın alt kısmında ateşli silah yarası. Ümraniye.
9. Fahri Sarı. Kurşunla ölüm. Çanakkale.
10. Fırat Tavuk. Yanma sonucu ölüm. Bayrampaşa.
11. Fidan Kalşen. Kurşun ve yanma sonucu ölüm. Çanakkale.
12. Gülser Tuzcu. Yanma sonucu ölüm. Bayrampaşa.
13. İlker Babacan. Çanakkale.
14. İrfan Ortakçı. Çankırı.
15. Murat Ördemir. Bursa.
16. Mustafa Yılmaz. Ateşli silah yaralanması. Bayrampaşa.
17. Nilüfer Alcan. Yüzü ve elleri 1. derecede yanık, duman zehirlenmesi. Bayrampaşa.
19. Özlem Ercan. Yanma sonucu ölüm. Bayrampaşa.
20. Seyhan Doğan. Yanma sonucu ölüm. Bayrampaşa.
21. Sultan Sarı. Çanakkale.
22. Şefinur Tezgel. Yanma sonucu ölüm. Bayrampaşa
23. Ünsal Gedik. Kafasında ekimoz var. Karbonmonoksit zehirlenmesi olabilir. Ümraniye.
24. Yasemin Cancı. Uşak.
25. Yazgülü Güder Öztürk. Yanma sonucu ölüm. Bayrampaşa.
26. Halil Önder. Ceyhan.
27. Hasan Güngörmez. Ölüm Oruçcusu. Sincan.
28. Rıza Poyraz. Ateşli silah yaralanması, künt kafa travması. Ümraniye.
29. Kimliği Belirsiz. Ateşli silah yaralanması ve yüzeysel yanıklar sonucu tanınmaz durumda. Ümraniye.
30. Kimliği Belirsiz. Ateşli silah yaralanması ve yüzeysel yanıklar sonucu tanınmaz durumda. Ümraniye.

"Hayata Dönüş"(!) Operasyonu'nun 2000-2001 Bilançosu:

Operasyon Düzenlenen Cezaevi Sayısı	: 20
Öldürülen Tutuklu ve Hükümlü Sayısı	: 30
Hastaneye kaldırılan yaralı Tutuklu-Hükümlü	: 237

Yaşamını Yitiren Asker	: 2
Yaralanan Asker sayısı	: 6
Edirne F Tipi Cezaevine Sevk Edilenler	: 348
Kocaeli F Tipi Cezaevine Sevk Edilenler	: 340
Sincan F Tipi Cezaevine Sevk Edilenler	: 341
Kartal F Tipi Cezaevine Sevk Edilenler	: 67
Bakırköy Kadın ve Çocuk Tutukevine Sevkler	: 45
Açlık grevi süren cezaevi	: 41
Operasyon öncesi ölüm orucunda olanlar	: 259
Operasyondan sonra ölüm orucunu sürdürenler	: 357
Açlık Grevini Sürdürenler	: 1656
Operasyonu Protesto sırasında Gözaltına Alınanlar	: 2145
Operasyonu Protesto Edenlerden Tutuklananlar	: 58
Copla tecavüz iddiası	: 8
Operasyon sonra basılan kültür merkezi, dernek, parti binası	: 18
Mühürlenilen dernek sayısı	: 2

(Kaynak: http://www.hyd.org.tr/tr/rapor.asp?rapor_id=10#)

Av. Behiç Aşçı'nın hukuk insanı kimliğiyle Ölüm Orucuna başlaması ve eyleminin hayati açıdan 123. ölümle sonuçlanacak kritik evreye varması ile tüm ilerici aydın cemahta uzun zamandır suskunlaşan F Tipi duyarlılığı tekrardan canlandırılmış ve kitleler nezdinde görece bir kamuoyu yaratılmıştır. Bu olumlu gelişmenin itkisiyle Sol cemahta bir hareketlenme görülüyor. Ancak bu hareketlenme fiilî bir eylemliğin yarattığı halenin ötesinde tüm Devrimci ve Marksist birey, grup, çevre ve örgütleri kapsayan ve dar grup çıkarlarını aşan bir kurumlaşmaya götürülmelidir. *Dergi* ve telif *Kitap*'larımızda bu hayati ve can alıcı konu sistemli ve sürekli biçimde işlenmektedir. Özellikle HÖC'e, *Ekmek ve Adalet Dergisinde* Sayı:123'le başlayan "Devrimci Bir Merkeze İhtiyacımız Var" başlıklı yazı dizisini hatırlatmak istiyoruz. (**SORUN Polemik**, Sayı:13, Hakan Mertoğlu, 'Devrimci Bir Merkeze İhtiyacımız Var' Eleştirinin Eleştirisi.)

19-22 Aralık Katliamı cenahımızda 11-19 Aralık tarihleri arasında çeşitli eylemliliklerle ve çeşitli örgütlerin katılımıyla anıldı. *Kolektifimiz* de kendi hacmince Sol cenahımıza karşı burjuvazinin baskı ve terörüne kayıtsız kalmamış, bununla birlikte sınıfsal uyarı yapma ve dayanışmadan da asla geri durmamıştır.

• Barış İçin Ankara Yürüyüşü

(**Meclis'i Barışa Açın ! X Meclis Kürtler'e Kapalı!**)

Koma Komalên Kurdistan'ın (KKK) tek taraflı ilan ettiği ateşkese destek vermek amacıyla DTP'li seçilmişler 'Barış Yürüyüşü' başlattı. Diyarbakır'dan Ankara'ya yola çıkan yaklaşık bin DTP'li seçilmişin konvoyu, Urfa, Antep ve Adana'da binlerce kişi tarafından coşkuyla karşılandı. Yol boyunca kurulan arama noktalarında polis bin bir türlü zorluk çıkarmasına rağmen, DTP'liler barışçı tavırlarını korudu.

“21. yüzyılda hiçbir sorunun çözümünün dilinin şiddet olmaması gerektiğine” dikkat çeken Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanı Osman Baydemir, “sorunların ancak diyalog ve tartışmayla çözülebileceğini belirtti. Başta ‘Kürt Sorunu’ olmak üzere, tüm sorunların çözüm yerinin Meclis olduğunu” ifade eden Baydemir, “Bu yüzyılda Türkiye’de ‘Kürt Sorunu’nun çözüm dili askerî operasyonlar olmamalıdır. Parla-
menter rejim işletilirse bütün sorunların çözüm adresi olduğuna inandığımız için Ankara’ya gidiyoruz” dedi. Baydemir, şöyle konuştu: “Ne Hakkarili bir gencin, ne Tokatlı, ne de Edirneli bir gencimizin artık yaşamını yitirmemesi için Ankara’ya gidiyoruz.”

DTP’li seçilmişlerin başlattığı ‘Barış Yürüyüşü’ sonucunda Ankara’da Meclis Başkanı Bülent Arınç’la görüşülmesi kararlaştırıldı. Ancak Meclis Başkanı, 3 günlük yürüyüş sonrası Diyarbakır’dan Ankara’ya gelen seçilmiş Kürt temsilcilerine randevu vermedi. Arınç’ın tavrını “barışa karşı geliştirilen bir tutum” olarak niteleyen temsilciler, Abdi İpekçi Barış Parkı’nda 10 dakikalık oturma eylemi yaparak Arınç’ı protesto etti. (Kaynak: *Ülkede Özgür Gündem Gazetesi*)

Kürt Ulusal Hareketinin liderliği uzun zamandır taleplerini sistem içi, sistemle uzlaşan bir pozisyona getirmelerine rağmen, egemen Türk burjuvazisi bu hak taleplerini tanımama konusunda dirençli çıkmıştır. Kapitalist-emperyalizmin hiyerarşisinde alt-emperyal bir konumda bulunan militarist polis devleti TC, bu konumunu yukarılara emperyalist ağabeylerinin yanına yükseltmeden Güney Doğusundaki sorunlarını barışçıl yoldan “çözme” (en azından DTP’nin programatüğünde olanları) imkânlarına kavuşamaz. Bu doğrultuda ağabeyleri olan kapitalist-emperyalist tekelci güç odakları da TC Devletini ve onun efendileri olan yerli burjuvaziyi yoğun bölgesel ve uluslararası rekabet nedeniyle kendi kulübüne davet etmeyeceğine göre, Kürt Halkının taleplerinin gerçek çözümünü sıkça tekrarladığımız; sosyalist hareket ile işçi sınıfı hareketini buluşturup birleştirme yeteneğine sahip İSP ya da KP’nin politik arenada tüm meşruiyetiyle var olmasına, yani Devrimci ve Marksist cenahımızın anlamlı ve ileri bir adım atması şartına bağlıdır. Ulusallık-Sınıfsallık dinamikleri bu şarta bağlı olarak ancak iki adım sıçrama yapabilecektir. Ulusallık-Sınıfsallık dinamiklerini, işçi sınıfı ve emekçi halkların sosyal kurtuluşu mücadelesine (aradaki makası şoven ve sosyalşoven yöntemlerle açmadan) götürmeye aday Kurumsal Disiplinli **PARTİ**’ye olan ihtiyaç her geçen gün kendini hissettirmektedir. Bu ihtiyaç işçi sınıfı ve emekçi halkların da özlemi olarak belirlemek; kitlelerin beklentileri de bunu işaretlemektedir.

• **Maraş Katliamı**

Maraş Katliamı 19-26 Aralık 1978’de devlet destekli organize faşist gerici güçler tarafından gerçekleştirildi. Katliamın hazırlık süreci 8 ay öncesine kadar gitmektedir. Bu süre zarfında solcu, Kürt ve Alevi

ailelerin evleri tespit edilmiş, onların din karşıtı ve vatan haini olduğunu çeşitli medya araçlarından propaganda edilmiştir. Katliamın, fiili ve bilinçli infazların fitili bundan sonraki provokasyonlarda da olduğu gibi kara gerici faşizmin kuklası ülkücüler tarafından Ökkeş Kenger isimli kişi eliyle ateşlenmiştir.

Aleviler’in yoğun olarak bulunduğu mahallelere saldıran faşistler, “Aleviler ve komünistler diğer mahallelerde Müslüman kardeşlerimizi, kadınlarımızı katlediyorlar, camileri ateşe veriyorlar” şeklindeki propagandalarla toplanarak önlerine çıkanları dövmeye, ev ve işyerlerini tahrip etmeye başlamışlardı. DİSK, TÖB-DER, POL-DER, CHP, TİKP, Tekstil Sendikası ve Sağlık Müdürlüğü binaları yıkılıp yakılır. Katliamı gerçekleştirenler, kadınlara tecavüz ederler, hamile kadınların karınlarını deşerler, kundaktaki çocukları boğazlarlar, kurşun sikar, öldürdükleri kadınlara tecavüz ederler, kadınların memelerini keserler. Çocukları gözlerinden şişerler, insanları baltalarla saldırıp öldürürler.

Polisin ve askerlerin bir haftadır başlayan ve son günlerde yoğunlaşan hazırlıklara yeterince önlem almamaları veya genel geçer önlemler olarak hareket etmesi saldırganların kentte istedikleri gibi hareket ederek Maraş’ı ele geçirmelerine neden olur. Bir çok mahallede, sokakta, evde, polisler hiçbir şeye karışmazken, askerler son anda saldırıya uğrayanları kurtarmaya çalışırlar. Sonuçta, resmî açıklamalara göre 111 kişi ölmüş, yüzlerce kişi yaralanmış ve yüzlerce ev, işyeri yıkılmış ve yıkılmıştır.

Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi Gerekçeli Kararında katliamı planlayıp, uygulayanlar olarak MHP, Ülkücü Gençlik Derneği, MİSK gibi yasal parti ve örgütlerle ETKO, Kontrgerilla gibi illegal örgütlerin adı geçer. Bu kurumların “vukuatı” sanık ifadelerinde, tanık beyanlarında ve güvenlik görevlilerinin raporlarıyla, basında çıkan haberlerde yer alır.

Raporun *Gündem* gazetesinin eline geçen bölümünde adı geçen isimler şöyle: Ülkücü Gençlik Derneği Maraş şubesi ikinci başkanı Mustafa Kanlıdere, Ökkeş Kenger ve üçüncü başkan Mustafa Tecirli, Başkan Mehmet Leblebici, Polis memuru Hasan Aydın, Emniyet Müdür Yardımcısı Hüsnü Işıklı, Emniyet Müdürü Kamuran Korkmaz, Hüseyin Yıldız, Ünal Ağaoğlu, Haluk Kırcı, Mustafa Özmen, Mustafa Dülger, Remzi Çayır, Mustafa Demir, Bünyamin Adanalı, Ahmet Ercüment Gedikli, Mustafa Korkmaz ve İsmail Ufuk ile Mehmet Gürses, Hayri Kuşçu, Çelik-İş Sendikası yetkililerinden Tuncay Terekli, Alaattin Eryaman, Malatya Özel Doğu Kliniği Doktoru Muhittin Turgut.

Maraş Katliamı sırasında Kahramanmaraş Emniyet Müdürü görevinde Abdülkadir Aksu bulunmakta idi. Bu arada İçişleri Bakanı İrfan Özaydınlı istifa etti ve yerine Hasan Fehmi Güneş getirildi.

Maraş katliamının ardından oluşturulan hukuk sürecinde, Adana, Kahramanmaraş, Gaziantep, Adıyaman, Hatay illeri Sıkıyönetim Aske-

ri Komutanlığı 1. Nolu Askeri Mahkemesi'nin gerekçeli kararı şöyledir: 804 kişi hakkında dava açılır. Bu sanıklardan 29'u ölüm cezasına, 7'si müebbet hapse; 7'si 15-24 yıl arasında, 29'u 10-15 yıl, 259'u da 5-10 yıl arasında, 26'sı ise 1-5 yıl arasında hapis cezası almışlardır. 379 kişi davadan beraat ederken 68 kişi firarda olduğu, veya dava sırasında ölmüş olduğu için davadan düşerler. Öte yandan ölüm ve müebbet hapis cezaları dışındakilere 1/6 oranında cezai indirim uygulanmış ve cezaları azaltılmıştır. Ardından mahkemenin kararı Yargıtayca bozulmuştur. Yeni yargılama sonucunda da idam cezaları uygulanmamıştır. Kanlı Maraş dosyası böylelikle sessizce kapatılmış oldu. Ceza alanların cezaları da; 1991 yılında çıkarılan Terörle Mücadele Kanunu nedeniyle, ertelenerek serbest bırakıldılar. Bu kişilerden bazıları daha sonra milletvekili olarak TBMM çatısı altında yer aldılar.

Olaylardan sonra Maraş'ta yaşanan yoğun göç nedeni ile sol görüşlü Kürt ve Alevi yurttaşların yüzde 80'inin Maraş'ı terk ettiği tahmin edilmektedir.

Uluslararası tekellerin faşist güçleri bu türden fiilî infaz ve katliamlarını, işçi sınıfı hareketi ile sosyalist hareketin birleşmesi için her türlü buluşma zemininin olgunlaştığı durumlarda gündeme getirmiştir. Bu yolla kitlelere gözdağı verilerek başlarına gelecek akıbet düzenin sömürgeci tarafından hatırlatılmış; bu fiilî infaz ve katliam yoluyla da ilerici güçler, sosyalist, devrimci ve komünistler tasfiye edilerek kitlelerden kopartılmıştır. Bu tip katliamlar kapitalist-emperyalist sistemin coğrafyamızdaki uzantılarının "sistemin bekası" uğruna hangi yollara başvurabileceğinin göstergesidir. Devlet tekelleri kapitalizmi, özelleştirdiğimiz faşist baskı ve terörünü siyasal-ekonomik kriz boyutlandıkça daha da arttıracaktır. Hele sosyalizmin asıl sahibi işçi sınıfı ve emekçi halkların sosyal kurtuluşu için atılacak anlamlı ve ileri adımlar karşısında sistem zora ve kaba güce başvurmadan geri durmayacaktır.

Bu noktada işçi sınıfı hareketi ile sosyalist hareketin kendiliğinden oluşu sonucunda hem kitleler hem de Devrimci ve Marksist Kadrolar büyük bedeller ödemektedir. Bu nedenle bu türden süreçlere hazırlıklı olabilmenin, hareketimizi ve kitleri bu katliamlardan kurtarabilmenin yolu örgütsel güvencelerimizi daha üst bir evrede, "Komünistlerin Birliği" projeleriyle tutarlı bir devrimci oturum, kurultay, konferans, kongre süreçlerinin sonucunda süzülerek hayata geçirilmesidir.

Sistemin baskı ve terörü, ancak birleşik, güçlü, güvenilir ve donanımlı bir proleter devrimci örgütlenmeyle geri adım atmaya zorlanabilir. **II. TTKK** yönelişimiz bunun için hayati ve can alıcı bir projedir. Saldırıya uğrayan her birimi kendi başına bırakmadan devrimci hareketi merkezi bir disipline getirmek durumundayız.

SORUN Polemik

Nevzat Oğuz Kültürel Çürümeye Karşı Sanatçının Sorumluluğu - 1*

-Panel Konuşması-

"Aydınlar tabakası, küçükburjuva bir gruptur. Başka bir deyişle, bu grup sermaye sahibi değildir, işgücünü satar. Fakat işgücü kime satılır? Hem de iyi fiyata? Öyle ki, yaşam devam ettirilebilir. Açık ki, işgücünü ancak mülk sahipleri satın alabilir. Bunların içinde bazıları, devlet hizmetine girmişlerdi ve devletin nasıl bir devlet olduğunu herkes biliyordu; bazıları ise zenginlerin hizmetindeydi. Bunu başaramayanlar, bunu yapmak istemeyenler, çok az sayıda istisna hariç, yoksul kalıyordu."

Anotoli Lunaçarski
(Devrim ve Sanat, s.30)

Bilindiği gibi kapitalizmin doğasında kâr hırsı, eşitsizlik, adaletsiz gelir dağılımı vb. niteliklerin sonucunda çok yönlü çürümeye ve çürütme vardır. Ancak kapitalizm, bu özelliklerini gizleyerek çürümeye ve çürütmenin neden ve sonuçlarının sistem dışında aranmasını hedefler. Emperyalizmin işbirlikçisi ve ortağı tekellerin sermayenin çok yönlü terörüne maruz kalan birey, işçi sınıfı ve emekçi halklar kitle iletişim araçlarıyla yönlendirici kültür yanılması altında tutulur; yoğun bir "medya" bombardmanı ile işçi sınıfı ve emekçi halk(lar)a "tek boyutlu bir dünya"nın ezici kuşatıcılığı dayatılıp yaşanan gerçekliğin ötesinde "başka bir geleceğin" olmadığı/olmayacağı düşüncesi yerleştirilmek istenir.

Yönlendirici kültürel yanılmanın dayandırıldığı en önemli güçlerden bir tanesi de bilgi tekelleridir. "Bilgi Çağı"nda, toplumsal bilgi eşit olarak dağıtılmaz. Emperyalist-kapitalist egemen ideolojiye kalırsak böyle bir eşitlik (diğer alanlarda olduğu gibi bu alanda da) mümkün değildir zaten. Çünkü; bilgi tekeline sahip olanlar "bilgi çağı"nın da sahibidirler. Sermaye, bilgiyi üretene dolaylı/dolaysız yol ve yöntemlerle ya satın alır ya da etkisizleştirmeye çalışır. Bu durum açıkça bir egemenlik ilişkisini oluşturarak "bilgi" ve "iktidar"ın döngüsel olarak birbirini üretmesini sağlar.

Tekellerin sermaye, gerek üretim araçlarının mülkiyeti üzerinden gerekse de bilgi üzerindeki hegomonik ilişkisiyle, verili gerçekliği toplumsal rızayı üretmek ve kalıcılığını sağlamak için kullanır. Yaşanmış, yaşanan ve yaşanması muhtemel olan gerçeği, dilediği şekilde manipüle etme, yok sayma ve yayma şansına sahiptir. Basılı ve görsel yayın faaliyetleri, mevcut cehennemî durumun, imajlarla sahte cennet olarak pazarlamasından başka bir şey değildir. Yaygınlaştırılan ideoloji, gele-

ceğin güzel bir hayâl olmaktan öteye gidemeyeceği, aslolanın bu gününü/anı yaşamak olduğudur; ilerici insanlık ailesinin günümüze dek biriktiregeldiği değerlerin ışığında sosyalizm kavgasının gereksizliği ve bu uğurda yaşamını feda etmenin saçmalığıdır. Toplumsal fayda ve amaç diye bir şey yoktur. Efsane'nin, dinin, boş inancın akıldışılığıyla kuşatılan işçi sınıfı ve emekçi halklara dayatılan; bireyin anlık tatmininin önemidir. Artık, para tek tanrıdır ya da tanrı ölmüştür, yaşasın paratanrı(!)

Yukarıda söylediklerimiz sanat ve sanatçı için de geçerlidir; ki bilinen ve sıkça tekrarlanan bir gerçeği vurgulamak gerekirse, sanat da kapitalist toplumlarda bir "mal-meta" niteliği taşır. "Tecim konusu" ve "nesnesi"dir. Dolayısıyla sanatçının kendisi de tıpkı yapıtı gibi (bazen yapıtıdan bağımsız bir şekilde) üretim sürecinden tüketim sürecine kadar "piyasa kuralları"na bağlıdır.

Sanatçı Üzerinden Kültürel Çürümeye Örnekler

İlhan Berk: Emperyalizmin kültür-sanat laboratuvarlarında Sovyetler Birliği'ne ve sosyalist gerçekçiliğe (sosyalist realizm) karşı üretilen usdışı gerçeküstücülüğün Türkiye şiirindeki öncülerindendir. İçinde bulunduğu "İkinci Yeni" şiir hareketinin diğer öncülerinin de karşı çıktığı şu sözleri hem kendisinin hem de "İkinci Yeni"cilerin sanat-estetik, etik ve politik bütünlük içinde hangi tarafta olduğunu belgelemektedir: "Ben soyutu insan unsurunun büyük bir gelişimi diye kabul ediyorum. (...) Çağımızın soyuta bağlılığı soyutun duyurma gücünü, somutun anlam ve söz gücünden daha üstün bulmasındadır. (...) Sözdenden kaçmak, ayrıntılardan kaçmakla ilgilidir. Ozan, soyuta bu yoldan varır. (...) Çünkü soyut hiçbir şeyi usa getirmeyen, hiçbir anıya yer vermeyen bir çabadır." (Asım Bezirci, *İkinci Yeni Olayı*, Su Yay., s.21, 1986.). "İkinci Yeni, betim, anlam, demaç, düşün gibi ilkelere karşıdır. Düşünceyi silmek, anlamı elinden geldiğince yok etmek ister. İlkelerinden biri de rastlantıdır. Amacı güzellik yaratmaktır. Güzelliği ise anlama bağlı değildir. Şiir aslında bir şey söylemez. Kapalı bir şiirdir İkinci Yeni. Siyasa ile ilgisi yoktur. O günkü toplumcu şiire karşı bir şiirdir (A.g.e., s.230.). "Korkuncu, cinneti denemek istiyorum. Kilitlenmiş deliliği bırakmalı diyorum. Usun ettiklerine bir son vermeli (...). Bréton, 'şiir usun bozgunu olmalıdır' diyor. Hiçbir şey, yapmak istediğim şeyi bu denli anlatamaz". "Artık ancak şaşırtıcı olan, usa karşı olan güzeldir. Gerçeküstücülerin ileri sürdüğü bu yöntem, günümüzde daha da başka biçimler alacaktır(A.g.e., s.30-31). İ. Berk'in "şiir sever"lere yönelik sözleri günümüzde de sıkça rasladığımız "fildişi kuleleri" anlamamıza yardımcı olacaktır: "Okuyucuya gelince, kimdir okuyucu bilmem hiç düşündünüz mü? Böyle bir şey yoktur aslında. Niçin mi? Bir koşuk

düzyazıdır aradığı çünkü". "Bu gün bana kimin için yazıyorsun? diye sorarsanız: Robert Graves gibi ben de: Ozanlar için derim (...). Anlaşılacak, sevmek için ozan büyük çoğunluğa inemez". "Anlamak, şiir üstüne söz etmek onun hakkı değildir. Çünkü şiirden anlamak hekimlik, mimarlık gibi bir bilgi işidir. Zaten benim şiirimi seven bir iki kişiyi geçmez. Şair yalnızdır". Ece Ayhan bu konuda daha da ileriye gider. Okur için "orospu çocukları", "leş kargası", "akbaba" nitelemesi yapar: "Ben bütünüyle bunların yaşayışlarına, dünya görüşlerine, beğenilerine, seçmelerine, tarih anlayışlarına, herşeylerine karşıyım. Hiçbir bağıntı kurmak niyetinde değilim kendileriyle. Okur akbabaydı, akbabadır hâlâ" (s.35-36). Şair Arife Kalender'in konuk olduğu bir "cafe bar"da (ayrıca bu "cafe bar" bir "şiir dergisi"de çıkarmaktadır) söyledikleri oldukça anlamlıdır (en az "konuk" olduğu "mekân" kadar): "Bugün hepimizin yazdığı şiir birbirine benzemektedir. Alın benim şiirimi altına Hüseyin'in (Hüseyin Alemdar) imzasını atın ya da tam tersini yapın. İmzalı ya da imzasız fark etmez yazılan şiir birbirinin tekrarı gibi."

Günümüzde yazılan şiirin "sayıklama"lardan ibaret olduğunu; mistisizme, bireyciliğe, bilinemezçiliğe saplanıp kaldığı ve birbirine benzediğini saptayan, şairin ütopyasızlığından yakınarak, toplumun sorunlarından uzaklaşarak "fildişi kuleleri"ni yaratılmasını eleştiren, postmodernizmin karşısında olduğunu söyleyen A. Kalender, Veysel Çolak, Ayten Mutlu vb. şair yazarların haklı olduklarına inanmakla beraber samimi olduklarına da inanmak istiyorum. Postmodernizmin ne olup ne olmadığını bildiklerini sanmıyorum. Kaldı ki, bu deyim sanki ideolojik bir kavrammış gibi ele almaları, burjuvazi tarafından finanse edilen antimarksist Frankfurt Okulu'nun Marksizmden dönme revizyonist-postmodernist Max Horkheimer, Teodor Adorno, Marcuse, Jurnes Habernas, Lyotard, Jameson, Anderson, vb., yazar ve düşünürlerden tezlerini güçlendirmek için alıntılar yapmaları ve her fırsatta İkinci Yenicilerin "şiirimizin kilometre taşı" olduğunu söylemeleri postmodernizm karşıtlığında ne kadar samimi olduklarını kuşkulu duruma sokmaktadır. (Bkz. Ayten Mutlu, *Değişim, Acı ve Şiir, öteki-siz*, Sayı:14-15, s.8, 2002), (Veysel Çolak, Eski Dergisinin hemen bütün sayıları). "Şiir" ve "Şair" bir çıkmazdaysa eğer, bunun nedenlerinde biri, tam da "öldü" denilen bir zamanda 12 Eylül 1980 faşist cuntasının "Sol"dan devşirdiği "dük"lerin kârhaneleri aracılığıyla gerçeküstücü İkinci Yeni hareketinin postmodernist burjuva ve küçükburjuva "sol" şair ve yazarlar tarafından içselleştirilerek diriltilmeye çalışılmasıdır. Baylar, bayanlar! Çabanız boşuna. Diyalektiğe karşı kürek çekmeyin. Ölen bir daha dirilmez!

Arif Damar: Arif Barikat müstear adıyla ilk şiirlerini sosyalist gerçekçi bir yöntemi izleyerek yazdı. Kendisiyle yapılan bir söyleşide de-

diği gibi 1959'dan sonra sosyalist gerçekçiliği terk ederek sürrealist (gerçeküstücü) oldu. Bu akımın en devrimci sanat/şiir akımı olduğunu iddia etti! Uzun zamandır nasyonal sosyalist (milliyetçi sol) bir burjuva gazetesinde ayın şiiri/şairini seçmektedir. Ya ayın şiirini seçtiği şairlerin kulis çalışmalarıyla ya da burjuvaziye verdiği tavizlerin diyeti olarak sekseninden sonra belli başlı edebiyat dükkânlarında kapak ve dosya konusu yapılarak meşhur edildi.

Hilmi Yavuz: 12 Eylül 1980 öncesinin “sosyalist” şairlerinden. O dönemde yazdığı “Doğu Şiirleri” yer yer kapalı bir üslup taşısa da genel anlamda en olumlu eserlerinden biridir. Cunta'nın işbaşı yapmasıyla birlikte cenah değiştirdi. Şimdinin “Zaman”e şeyhliğine soyunarak burjuvazinin de sınırsız desteğiyle çevresinde bir “Edebiyat Tarikatı” yarattı. Son vukuatlarından biri Seçici Kurul üyesi olduğu Necatigil Şiir Ödülü'nü oğluna verdirmesi. Halen burjuva gazetelerin ek olarak verdiği kitap tanıtım dergilerinde reklâm yazarlığı yapmakta.

Enis Batur: “Sol”dan devşirilen bir şair-yazar daha. Tekelci sermayenin bir bankasında yıllarca “kültür” yayın işletme müdürlüğü yaptı. Görevinden alındığında yayıncılığını yaptığı “Aşk Köpeklik” diyebilen yine “sol”dan devşirme Ahmet Ümit gibilerinin derin üzüntülerini dile getiren “geçmiş olsun” babında cılız desteğini gördü.

Posası tam çıkmamış olmalı ki tıpkı H. Yavuz gibi kitap tanıtım/reklâm yazarlığının yanısıra burjuvazinin satın alma organizasyonlarından biri olan Ödül Dağıtım Kurumları'nda Seçici Kurul üyeliği görevini sürdürmekte.

İsmet Özel: Her devrin adamı. Fazla söze ne gerek. Zaman kaybı.

Yılmaz Yeşildağ: Halen “toplumcu gerçekçi” olduğunu söyleyen bu zatın İsmet Özel'in 60'lı yıllarda kitaplaştırdığı şiirlerinden emek hırsızlığı yaptığı şair-yazar Hasan Hüseyin Yalvaç tarafından kanıtlandı. Ayrıca Yeşildağ “Etik-Us” yayınevinin sahibi. İnsanın “hangi yüzle” diye sorası geliyor.

Atilla İlhan: Kendisinin Marksist-Kemalist-Galiyevci çizgide olduğunu her fırsatta dile getirdi. Bilindiği gibi burjuvazi ülkemizde iktidara geldiğinden beri kemalizm diye uydurma bir ideoloji yaratmaya çalışmıştır. O, bu çabanın en hamaratlarından biriydi. Marksist Felsefe ve onun örgütsel ifadesi olan Leninizm konusunda azıcık da olsa bilgi ve bilinci olanlar, yaratılmaya çalışılanın özünde ve çıkış noktasında halkların inkâr, imha ve asimilasyonu olduğunu görebilir. Kemalizm eşittir faşizmdir. Onu Marksizm ile harmanlamaya cüret etmek, lahana turşusuyla ülser perhizi yapmaya benzer. Kaldı ki, Mustafa Suphilerin TKP'sini kanlı bir katliamla tasfiye eden de İttihat ve Terakki Partisi'nin devamcısı olan başını M.Kemal'in çektiği burjuvazidir. “Kemalizm”ın

“sol”a sızdırılması operasyonu Şevket Süreyya Aydemir, Vedat Nedim Tör, Şefik Hüsnü vb.lerinden günümüze kadar devam etmiştir. A. İlhan'ın şiirine gelirsek, Zeki Müren'in şiirdeki karşılığıdır diyebiliriz. Paçalarından akan toplumsal soslarla zenginleştirilen keskin bir arabesk kokusu. En tipik yavrukurdu Nevzat Çelik'tir: Şafak Türküsünü hatırlayalım. Burjuvazi A. İlhan'ın doğal yoldan ölümüyle en has unsurlarından birini yitirmiştir. Başlı sağ olsun!

Cezmi Ersöz: “Sol”dan devşirme, sahte muhalif. Tek başına çağrılı olduğu söyleşi-dinletilerde kitlenin niteliğine göre şerbet dağıtıcısı. Yazdığı her aşk şiirini yaşadığı yorgan altı hikayeleriyle sunmakta usta. Korsanın karşısındadır. Fakat kapitalist üretim, dağıtım ve tanıtım/reklâm mantığına pek dokunmaz. Devşirme olduğunun fark edilmemesi için kimi hayatî öneme sahip eylem ve etkinliklerde yer alması bizi pek şaşırtmamalı. Amacı “okur” ve “dinleyici” portföyünü genişletmektir. Yeri gelmişken belirtmekte yarar var; okur, dinleyici, izleyici vb. kavramlar, kapitalist dolaşım kanallarının ürünüdür.

Sunay Akın: Kız Kulesi'nden “Şiir Cumhuriyeti” çıkaracağını sanan ve bu “Cumhuriyetin” ilk “Cumhurbaşkanı” olmayı hayal eden bir meczup şair ya da Sabancı Polis Evi'nde dinleti-seminer sunarak burjuva medyasında kendine yer bulabileceğini bilecek kadar akıllı/uslu bir devşirme.

Ataol Behramoğlu: “Gerek slogancılık, gerek bu kavrama özdeş olarak kullanılan dogmatiklik, şematiklik, suçlamalarının içtenliğine inanmadığımı belirtiyim öncelikle. Bu suçlamaları yapan yazarlar somut örnek vermiyorlar, ya da veremiyorlar. Toplumcu edebiyatı genel olarak suçluyorlar. (...) Devrimci olmak, toplumcu olmak, açık seçik bir bildiri getirmek neredeyse suç ilân edilecek. İlle de karışık yazacaksın, boğuntulu, çelişkili şeylerden söz edeceksin” (Politika, 06 Kasım 1976, aktaran: Asım Bezirci, Sosyalizme Doğru, Evrensel Kültür Kitaplığı.). “Bu günün Türkiye'sinde biçimci kapalı bir sanat anlayışının artık egemenliğini kaybetmesi gerekir. Bizler açık seçik, toplumcu bir sanat anlayışının temsilcileri olarak, birlikte, kıyasıya bir kavgaya girişmeye karar verdik.” (Aktaran: A. Bezirci, İkinci Yeni Olayı, Su Yay., 2. Bs., s. 211, 1986.)

Yukarıdaki her iki alıntı da A. Behramoğlu'nun 12 Eylül öncesinde söyleyip yazdıklarıdır. Bir de anti-komünist saflara kayan Adam Sanat Dergisi'nin (Temmuz 2002 Sayı:198) ‘Edebiyatın Topluma Dönük Yüzü’ adlı altında ‘Sosyalist Gerçekçiliği’ konu alan dosyasına verdiği yanıtlara bakalım:

“Yazdıklarımın ‘toplum’ca anlaşılması için özel çabam hiç olmadı. Bugün de yok” (...) “Yine de eksikliğini duyduğum bir şey var: Memle-

ketimden İnsan Manzaraları çapında, toplumla, ülkesiyle, insanla ilgili bir destan yazamamış olmak...” (Aktaran: İsmail Hardal, “Sosyalist Gerçekçilik” Estetik-Sanat Politika II, **SORUN Polemik**, Sayı: 7, Yaz 2003, s.120) Ancak A. Behramoğlu'nun bu kadar da hayıflanmasına hiç gerek yok. Sahibi eski(miş) “sol”culardan olan Beyoğlu'ndaki bir cafe-barda, her hafta salı günleri beraberindeki “kanka”ları, N. Çelik, Sezai Sarıoğlu vb. şairlerle “alkol duvarı”nı aştıklarında “Onuncu Yıl” Marşı'nı nasıl destansı, handiyse efsane olabilecek bir yorumla icra ettiklerini ele-güne dosta-düşmana kanıtlamışlardır. Döne döne sapıtmanın bu kadarına da pes doğrusu!..

Orhan Pamuk: ABD-Pentagon destekli bir vakfın yaratıcı yazarlık seminerlerinin kursiyeri olan Pamuk, son olarak Nobel'le ihya edildi. O'nun Nobel almasına itirazım yok. Ancak beni neden aldığı ilgilendirir. Pamuk'un Esmer Dergisi'nin 23. sayısında Muhsin Kızılkaya'nın sorularına verdiği yanıtlar sanırım bir ipucu verebilir. “Cevdet Bey ve Oğulları” kitabında “Marx'ı okudum aradığımı bulamadım, beni ilgilendirmiyor” diye yazan Pamuk, bir soruya verdiği yanıtta bakın ne diyor: “Ben o kitabı yazdığımda bütün arkadaşlarım bütün çevrem herkes Marx'ı okuyordu ve birşeyler buluyordu. Böyle bir ortamda insanların, çevrenin, cemaatin böyle olduğu bir yerde içimden “Marx'ı okudum, bir şey bulamadım” diyen bir kahraman yaratmak geldi. O kahraman üstelik seviyeli, bana yakın bir kahramandır...” Aynı söyleşinin bir başka yerinde: “Gerçek kişiler cenneti arzularlar, biz bu dünyada zafer ve başarı bekleriz. Bu yüzden de aklımızın ve ruhumuzun köşesi telefonlara, medyaya, sağdan soldan ‘çok iyi yazmışsın’ diyen insanlara açıktır.”(...) “İlham mistik bir şeydir. Dışarıdan gelir, bunu kabul edelim biraz...” Orhan Pamuk anti-Marksist ve postmodernist duruşuyla burjuvazi tarafından verilen ve daha da verilecek olan bütün ödülleri almayı hakkettiğini kanıtlamıştır. Fakat ilginç olan şu ki “sol”cu olduğunu sandığımız Habib Bektaş, Evrensel Gazetesi'ndeki köşesinde Türk şovenistlerine inat, ulusal duygularını kabartan bu “Türk Büyüğü”nü bütün samimiyetiyle kutladı. Ne diyelim? Darısı Habib Bektaş'ın başına demekten başka!

Yukarıda verilen örnekler ile Edebiyatçılar Kooperatifi'nin kurucularının “sanat bütün siyasanın üstündedir” söylemi burjuvazinin yaratmaya çalıştığı sanat ve sanatçı tipine bariz bir örnektir. Örnekleri çoğaltmak mümkündür. Ama sanırım zaman daraldığından dolayı bu kadar yeter.

Son olarak şunu ifade etmek istiyorum: Söze “sanat, sınıflar savaşımının bir yansımasıdır” diye başlayanlarla, “sanat bütün siyasanın üstündedir” diyenler hep bir ağızdan sahipleri burjuvazinin kayığında O'nun kültür(süzlüğü)nün borazanlığını yapmaktadır. Hayır! Sanat, sı-

nıflar savaşımının ne yansıması ne de bütün siyasanın üstünde değil bizzat kendisidir. Sanatçı da ya sömüren sınıfın ya da işçi sınıfı ve emekçi halkların yanında estetik, etik ve politik bir bütünlüğü içeren taraflıyla bu savaşımın bir parçasıdır. Bunun ortası yoktur. Sanat eylemi, salt estetik alana sıkıştırılmaz. Sanat eylemcisinin işi, kendine ağız açık ayran delisi gibi hayran olmak için yapıtlar ortaya koyarak estetikçilik oynamak değildir. Eskimiş ideolojik durumu yeniden kurmak, köhneliklere, çürümüşlüklere etkin bir rol yüklemek, sınıflar dışında evrensel sanat vaazları vermek hiç değildir. Sanatsal çalışmanın diyalektiğinin yerine peygamberliğin ve papazlığın metafiziği konulamaz.

Sanatsal eylem dünkü devrimci kazanımlarla yetinemez. Sanat, umutsuz, ufuksuz bir çılgılık değil, yeniyi yaratmaya soyunan herkesin kolektif olarak yürüttüğü mücadele ve emek sürecidir.

Sanatın pratik kuruluşu, işleyişi bir genelevi andıran sanat sanayisinin “genel beğeni”sine atılmış bir tokattır.

Sanat Cephesi, sanat edebiyat dünyasının tarihine kayıtlar, notlar düşecek, Sanat-Edebiyat Dünyası'nın ‘hafızası’nın oluşumuna katkıda bulunacaktır. ‘Ben yaptım oldu’ aymazlığına karşı koyacak, sanatın, sanatçının serüvenini izlemeyi sürdürecektir.

Sanat Cephesi tarihsel hesaplaşma dönemlerine, taraflı kimliği ve duruşuyla çetele-malzeme taşıyacaktır.

Not: Dayanışma Evleri gönüllülerinin Umut Aydın'ın Sanata Bakış başlıklı yayınlanmamış yazısını bu panelde yararlanmam için vermesi büyük bir inceliklerdir. Kendilerine teşekkür ederim.

* 4 Kasım 2006 tarihinde 25. TÜYAP İstanbul Kitap Fuarında, *Sanat Cephesi*'nin katkıları doğrultusunda *Kolektifimizin* düzenlemiş olduğu ‘Kültürel Çürümeye Karşı Sanatçının Sorumluluğu’ isimli Panel-Söyleşi’imizde yazımızın yaptığı konuşma metnidir.

DÜKKÂN SANATÇILARINA

Ay doğarken mor kibirli akşamlarınıza
Morfinli caddelere varamadan
Vurmalısınız kederli ışığını
Yorgun sokaklarında şehrin
Eksilen dostluklarını zızdığınızı
KARŞI kaldırım(lar)dan
Doktor adımlarıyla geçip gitmelisiniz
okunmuş sığınaklarınıza
çürümenin tenhasında göz köze geldiğiniz
bir sokak satıcısının
rengârenk inada
batırılmış hayatı
size hiçbir şey anlatmamalı
ve hatırlatmamalı
çılgın zamanlarınızı
Haydi? Tıkayın kulaklarınızı "pop çağı"nın
cırtlak ilahlarıyla
Dumayın dilencilerin dipsiz çılgınlıklarını
Kapatın gözlerinizi "cop çağı"nın
Gökçeşil* senfonisiyle
Görmeyin sakın
gün çatlağı çılgınlığının
maviye vurgun çocuklarını
Haydi! Unutun
Sövgüsünü patronun
Köklerinden "kop çağı"nın
sinsi kara aleviyle
geçip gidin
okunmuş sığınaklarınıza
gidin
ve
sızlayan yataklarınızda
korkuya çapaklı aşklar büyütterek
"TEK BAŞINA KURTULUŞ"un
uslu düşlerini kurun
...!
Ay doğarken mor kibirli akşamlarınıza...

Nevzat Oğuz

* Gökçeşil: Bolu/Mengen ağızıyla kertenkeleye verilen isim.

İsmail Hardal

-Panel Konuşması-

Kültürel Çürümeye Karşı Sanatçının Sorumluluğu - 2*

Günümüz kapitalist-emperyalizmin kültürü bir çöküş-dekadans kültürüdür. Bu kültürün başlıca özellikleri, çürümeye, bireyciliğe, yabancılaşma ve duyarsızlaşmaya, insanın bio-seksüel yanını kışkırtmaya, çılgınlık düzeyinde tüketmeye dayanması; ilerici insanlık ailesini tarih boyunca ürettiği temel değerleri; küçümseyici, kimliksizliği ve kişisizliği sürekli üretirken belirsizlikçi ve hiççi, bireyleri ve toplumu terörize edici, korkutucu, sindirici... nitelikte olmasıdır.

Kapitalist-emperyal kültürün en büyük besleyeni sömürü ve asimilasyondur. Sömürü ve asimilasyonun kaynağında ise, kapitalist özel mülkiyet ve bu ilişkilerin yarattığı ilişkiler ağı-sistemi yatmaktadır.

Günümüz özel mülkiyetine dayalı sınıflı bir toplum olan kapitalist toplum önce insanı atomize etmiştir. Atomize olan insanın her yanını da paralyze ederek insanı paramparça-darmadağınık etmiştir. Toplumsal bir varlık olan insanı insanlığından çıkararak hayvani derecede bireycileştirmiş, insanın kültürel/toplumsal evriminin gelişimini durdurur hâle getirmiştir.

Emperyalist kapitalizmin kendini sürdürebilmesi için kültürel/sanatsal/estetik alanlarda da kendisini yeniden üretmesi gerekmektedir. Onlara göre, Nasıl ki bir meta, dolaşım/tüketim sürecine sokularak değer (emek gücünün metaya kattığı kullanım değeri, değişim değeri, artı-değer) yaratılıyorsa, kültürel/sanatsal/estetik ürünler de dolaşım/tüketim sürecine sokularak değer yaratır hâle getirilmelidir.

Emperyalist kapitalizm günümüzde kültürel/sanatsal/estetik alanını önemli bir pazar haline dönüştürmüştü; bu alanda kapitalist ilişkileri egemen kılmıştır.

Emperyalist kapitalizmin yoz ve kozmopolit kültür ve sanatına karşı alternatif olması gereken ilerici/devrimci/sosyalist kültür ve sanat, günümüzde içinde bulunduğu durum gereği alternatif olamamakta, tekil-onurlu duruşlar ise yetersiz kalmaktadır. İlerici/devrimci/sosyalist sanat ve sanatçılar örgütsüzdür. Hem sanatçıların hem de sanatın örgütlenmesi gerekmektedir. Burada da görev ve sorumluluk kendisine bu misyonu yükleyen sanatçılara düşmektedir.

Oysa kültürel çürümeye karşı ilerici/devrimci/sosyalist sanatçıların sorumlulukları vardır. Sanatçılar önce ürünleri ile bu çürümeye karşı

koymalıdır. Yukarıda sözünü ettiğimiz çürümeyi (gerçekliği) imgesel/estetik süreçlerden geçirip sanatsal gerçeğe dönüştürmeli ve çürümeye karşı gerçekliği dönüştürmelidir. Sonra bu sanatsal gerçekliği/gerçeği-ürünlerini okuyucu-kitleleriyle buluşturmalıdır. Sanatçının bireysel olarak bu alanda yapabilecekleri oldukça sınırlıdır. Sanatçı ya kendi olanakları ile eserinin kitlelere ulaşmasını sağlayacak; ya ilerici yayınevleriyle kolektif olarak üreterek eserinin kitlelere ulaşmasını sağlayacak; ya da emperyalist kapitalizmin basın yayın tekellerinin kapısını çalacaktır. Bu kapı çalmalar oldukça tehlikeleri de beraberinde getirecektir.

İzninizle burada yeri gelmişken Marx'ın yapmış olduğu bir belirlemeyi sizlerle paylaşmak istiyorum:

“Yazar, işini hiçbir zaman araç olarak görmez. Eserleri kendi içlerinde amaçtırlar; yazar için ve başkaları için eserler araç olmaktan o derece uzaktırlar ki, yazar onların varoluşu uğruna kendi varoluşunu feda edebilir. Yazarlığını maddi bir araç olarak kullanan yazar, kendi iç köleliğinin cezası olarak dış köleliği yani sansürü de hak etmiş olmaktadır; daha doğrusu, sansürün varoluşu onun cezasıdır. Basın özgürlüğünün ilk koşulu, bir iş olmamasındadır.”

Marx'ın yukarıda yaptığı uyarı gerçeği, imgesel/estetik süreçlerden geçirerek sanatsal gerçeği oluşturma süreci içerisinde; sanatsal ürün ortaya konulurken, eser araç olarak görülemez. Burada eserin üretimi sırasında, sanatsal gerçeği oluşturma amaçtır.

Emperyalist kapitalizm gerçeğin, sanatsal gerçeğe dönüştürülmesini istememekte; gerçeğin karartılması için sanatı bir araç olarak kullanmaktadır. Hatta bu gerçeği karartma aracı alanını öylesine kapitalist piyasanın tatlı kâr aracı haline getirmektedir ki çürümenin sürekliliği sağlanabilsin.

Sanatı bir geçim aracı; bir rant aracı; bir kâr aracı haline getiren emperyalist kapitalizmin kurumlarıyla, bu anlayışa sahip sanatçılar bulduğunda, bu alan geçmişte çeşitli vesilelerle solla ilişkili sanatçılar için de cazip hâle gelmiştir. Emperyalist kapitalizmin basın tekellerinin pazarladığı yazarlara baktığımızda, bu yazarların geçmişlerini pazarlamada oldukça becerikli olduklarını söyleyebiliriz. Kuşkusuz en becerikli olanları, en yüksek transfer ücreti ve telif ücreti alanlarıdır. Transfer ücreti ve telif ücreti arttıkça, çeklerdeki rakamlar büyümekte. Çeklerdeki rakamlar büyüdükçe gerçeği karartmak için sansür ve otosansür de o oranda artmaktadır. Sanat alanına yeni girmiş genç sanatçılar için de bu alan çok çekici hale getirilmektedir.

Ayrıca, bu coğrafyanın ilerici-sol kültürünün yetiştirdiği kimi değerleri de çalmak için yoğun çabalara giren kapitalist-emperyalizmin ya-

yın/kültür/sanat tekellerine ve sanat anlayışlarına karşı bizim sanatçılarımızın güçlerini ve sanatlarını bir cephede birleştirmeleri, dayanışmada bulunmaları, birlikte-kolektif olarak duruş sergilemeleri, deneylerini, deneyimlerini birbirine aktarmalarını yaşam ve mücadele artık dayatmaktadır.

İlerici, demokrat, yurtsever, devrimci, sosyalist, Marksist sanatçıların **Sanat Cephesi**nde buluşmaları, bu oluşuma kan vermeleri gerekmektedir.

Sanatın Birleştirici gücünden de yararlanarak güçlendirilecek olan **Sanat Cephesi** ilerici, demokrat, yurtsever, devrimci, sosyalist, Marksist sanatçıların Birliğini-örgütlenmesini sağladığında, ilerici/devrimci /sosyalist sanatın örgütlenmesi de sağlanacaktır. Böylece sanat ile sınıfın buluşma, bütünleşme zemini yaratılacaktır.

Sanat Cephesi, ilerici/devrimci/sosyalist sanat ile sınıfın buluşma, bütünleşme zeminine hizmet ettiği oranda işlevsel olacaktır.

Oldukça mütevazı bir adımla sanat alanına müdahale eden **Sanat Cephesi**, tarihsel olarak da büyük bir sorumluluğun altına girmektedir.

Sanatsal üretimin “görece özerk” alanının özgürlüğü ile **Cephesel Kolektif** duruşların özgürleştirdiği alanlar genişletildikçe, sınıfla sanatın buluşma zemini de genişleyecektir.

Sanatsal üretimdeki “görece özgürlüğü” titizlikle koruyacak olan, eserin üretimindeki ekonomik bağımsızlığa da titizlikle dikkat edecek olan **Sanat Cephesi**, eserin kitleye ulaştırılmasını da örgütleyecektir.

Sanat Cephesinin yolu açık olsun!

* 4 Kasım 2006 tarihinde 25. TÜYAP İstanbul Kitap Fuarında, *Sanat Cephesi*'nin katkıları doğrultusunda *Kolektifimizin* düzenlemiş olduğu 'Kültürel Çürümeye Karşı Sanatçının Sorumluluğu' isimli Panel-Söyleşi'mizde yazarımızın yaptığı konuşma metnidir.

Turgay Ulu

F Tipi “Yaşamak”tan Bir Kesit*

-Mektup-

(...) Sanat Cephesi'nin beni komiteye almak istediğini yazmışsın. Münasip görmüşlerse, itirazım olmaz. Ancak, bir faydam olur mu bilmem. Sonuçta hapisteyim. Ayrıca ben kendimi sanatçı olarak görmüyorum. Sanat işi zor bir iş. Zorluğunun nedeni de, sanatsal uğraşın halkın yaşam alanının dışına çıkartılmış olmasıdır. Sanatsal üretkenliğe eğilim ve potansiyel taşıyan insanlarımızın yeteneklerini açığa çıkartıp geliştirecek ortam ve araçlar olmadığı için, çoğusu farkına varılmadan körelip gidiyor. Enver Gökçe gibi ısrarla halktan kopmayan sanatçılarımız da vefasızlığın kurbanı olmaktan kurtulamıyorlar. Tersinden bir akıntı oluşturmak zor, ama imkânsız değil tabi. Sınıf mücadelesinin bütünlüklü alanıyla bağlantılı bir sorun bu.

Yargı süreciyle ilgili bir değişiklik yok. Savunmasını henüz yapmamış olan bir arkadaş var. Heyet, onu bekliyor. O da savunmayı yapınca, muhtemelen kararını verecek. Bu arada, Uluslararası Af Örgütü bizim dosyayı incelemiş. Benim dosyayı “delilsiz ve hukuksuz yargılamaya” örnek dosya olarak seçmiş. Sanırım bir kampanya yapmışlar. Değişik ülkelerden yüzlerce mektup geldi. Ancak bunlar Türkçe olmadığı gerekçesiyle, tarafıma verilmedi. Noter huzurunda, mektupların Türkçeye tercüme edilmesi gerekiyormuş. Onun parasını da benim ödemem gerekiyormuş. Ben de mektupları ziyaretçime verdirttim. Benzer mektuplardan Adalet Bakanlığı'na da göndermişler sanırım. Bu kampanyanın bir fonksiyonu olacağını sanmam. Bir ihtimal olarak, belki heyet, okuma zahmetine katlanmadığı dava dosyasını daha ciddi inceleyebilir.

İyi saatte olsunlar, bizim aileyi çok seviyorlar. En küçük biraderin evine uğramışlar. Konu komşu iyi tepki göstermiş. Kendileri teşhir olmuş. Yeğenime, küçük yaşta şubenin penceresinden atma sendromu yaşattılar. İnşaatta çalışmaya gitmişti. Geri gelmek zorunda kaldı. O sendromun etkisiyle, zaman zaman bayılıyormuş. Özgürlük uğraşı belsiz olmuyor. Ezelden beri bu işin kuralı bu.

Burada değişen bir durum yok. Bir arkadaşla karşılıklı felsefe tartışması yapıyorduk. O, mektuplarında çeşitli felsefe kitaplarından alıntılar veya bazı bölümler gönderiyordu. Daha önce elime ulaşıyordu, herhangi bir sorun çıkmamıştı. Fakat son gelen otuz sayfalık mektubu tarafıma vermediler. “Mektup olmadığı ve bir eserden fotokopiye, yayınevi ve yazar adı, adresi olmadığı” gerekçesiyle bana verilmedi. Di-

siplin Kurulu'ndan böyle bir karar tebliğ ettiler. Artık ben de İnfaz Hakimliği'ne itirazda bulunacağım. Bakalım ne sonuç çıkacak.

Buralar epey soğuk. Kaloriferler hem az yanıyor. Hem de alanı ısıtmakta oldukça yetersiz. Otururken dizlerimize battaniye çekmek zorunda kalıyoruz. Buranın havası Karadeniz iklimine daha yakın. Geçen kar düştüğünde, buralara İstanbul'dan daha fazla kar düşmüştü.

Sizler TÜYAP'a gidip dönmüşsünüzdür şimdi. Biz de televizyondan izledik. Bu yıl, beklenen ilgiyi görmemiş TÜYAP. Yayıncılar böyle söylüyorlardı.

Barış'a gönderdiğiniz dergi ve kitaplar eline geçmiş. Haftada bir gün iç yazışma yapıyoruz. Uygulama yeni başladı sayılır. Haftada bir gün, bu cezaevinde bulunan başka bir tutukluya mektup yazabiliyorsun.

Ben de uğraşıyorum işte. Öyle ciddi bir rahatsızlığım yoktur. F Tipinde çoğu arkadaşta; unutkanlık, dikkat kaybı, sağırlık, kaygı vb. türünden rahatsızlıklar var. Şimdilik bende bunlar yok. Pek revire filan çıkmıyorum...

Tüm arkadaşlara devrimci selamlarımı iletiyorum. Birbirlerinize iyi bakın. Görüşebilmek umuduyla.

2 Nolu F Tipi Cezaevi-Kandıra

15 Kasım 2006

ÇÜRÜYEN

Çürüdü
Zamanda yıllar
Geçitte yollar
Çürüdü
Saatte kordon
Güzelde gerdan
Çürüdü
Testide su
Çiçekte koku
Çürüdü

Askıda etim
Zulamda resmin
Çürüdü
Bilekte zincir
Betonda demir
Fakat
Parlıyor hâlâ
Kehribar gözlerin
Bükülmeyen iradem

Turgay Ulu

10 Ekim 2006

* Hukukî ve cezaî hiçbir maddî gerekçeye dayanmadan, birer siyasî mahkeme olan DGM vb.'lerince hukukun keyfi uygulamasıyla 11 yıldır tutuklu bulunan *Dergimiz* yazarlarından Turgay Ulu'nun, bu mektubunu F Tiplerindeki yaşamı bir ölçüde da olsa yansıttığı için iznini alarak ve özel kısımlarını çıkararak yayınlamayı uygun bulduk. (S.P.)

Dergi' mize Yöneltilen Eleştiriler Üzerine

Eleştiri: 15/16 Haziran'ı haklı gerekçelerinizle anlatırken çubuğu biraz fazla büküyorsunuz. Bu kendiliğinden eylem, siyasî iktidarı hedeflemeyen, düzen içi ekonomik, demokratik amaçlar için örgütlenen bir eylemdir. Yani siyasî eylem değildir. Sendikal hakların geri götürülmesine karşı yapılmış ve o an başarılı olmuş bir eylemdir. 15/16 Haziran siyasî bir hareket değildi. Dönemin siyasî hareketleri, I. TİP, THKO, THKP-C, TİİKP, TKP(ML), vb.'dir. 15/16 Haziran için "Türkiye işçi sınıfı tarihinde -henüz daha aşılamayan- en büyük siyasî harekettir." diyorsunuz. (S.P. Sayı: 22, s. 12) Bu söylemle 70'li yılların siyasî örgütlenmelerini küçümsemek, dikkate almamak doğru değil.(...)

Cevap: 15/16 Haziran Hareketi nedir ne değildir gibi soruların cevaplarını sınıf ve tarih bilincimizi tartarak oldukça fazla yerde işledik. Belgelidir. Bundaki amacımız: Sosyalizmin asıl sahibi işçi sınıfını kendi davasına sahiplenecek düzeye getirmek içindir. Adını andığınız örgütler, elbette birer örgüttürler. Bu örgütlerin programları, strateji ve taktikleri 35 yıldır yeterince denenip sınanmıştır. Sosyal-pratik neyin doğru, neyin eğri olduğunu bütün gerçekliği ile ortaya koymuştur. Denenen, sosyal-pratikte yanlılığı yüzlerce kere test edilen programları ve örgütleri yeniden harekete geçirmek bilimsel öğretiyeye, akla ve mantığa aykırıdır. Teorik, ideolojik çalışmalarımızla, ayrıca polemiklerimizle Bilimsel Sosyalizm-Komünizm davasına aykırı duruşları teşhis, tedavi, tecrit ve teşhir ederken birey, grup, çevre ve örgütlerimizi düşündürmek istiyoruz. İşçi sınıfı temeline dayalı olmayan örgütsel duruşlar yerine **PARTİ**'yi (İSP veya TKP) bilince taşımak istiyoruz. Bu görevimizi dillendirirken 15/16 Haziran'ın verdiği dersleri, bu süreçten çıkardığımız sonuçları **KADRO** olmayı hakedenlerle tartışmak istiyoruz. Hareketi nesnel ve bilimsel açıdan değerlendiriyoruz.

"Kendiliğindenlik" yakıştırmasını yeterince bilince taşıdık. Diyalektiği doğru okuyanlarla yeniden gereksiz bir tartışmanın yolunu döşeyemeyiz. (Bkz: **SORUN Polemik**, S:14, Hakan Mertoğlu, "Hareketimizin Hastalıkları/ Kendiliğindencilik Hastalığı.")

Dileyen bu konudaki bilgilerini gözden geçirebilir.

"15/16 Haziran Hareketi, Türkiye işçi sınıfı tarihinde -henüz daha aşılamayan- en büyük siyasî harekettir." saptaması, yalnızca bizim

değil, bütün bilim insanlarımızın ortak ve doğru bir saptamasıdır. 15/16 Haziran Hareketi'nin "düzeniçi ekonomik" talepleri yoktur. Hareketin örgütlenişi, talepleri hâkim gerici sınıfların işçi düşmanı politikalarına karşıdır. Bu karşı koyuşun adı da doğallıkla siyasîdir. Hareketin örgütlenişi, organik ilişkili örgütlülüğü ve taleplerinin amacına ulaşmasında ve yeni nitelikler kazanabilmesinde en büyük etkenin **PARTİ** olduğu dersini çıkaran Kadrolar, elbette ve doğallıkla bir daha "fenersiz yakalanmamak" için çıkardıkları **PARTİ** dersinin ne demek olduğunu bilinçlerinde tartmışlardır. Andığınız "yapı"lar birer örgüttür. Örgüt başka **PARTİ** ise başkadır. Yine andığınız örgütsel duruşları asla küçümsemiyoruz. Eleştirel katkılarımızla bu türden örgütler yerine hayatı ve mücadeleyi kucaklamaya aday **PARTİ**'nin oluşturulmasının mücadelesini veriyoruz. Bulduğumuz coğrafyada yapılmamış olanı, gerçekleştirmesi çok çetin olanı gündemimize koymuş olmamızın haklı gerekçeleri vardır. Bu konularda yazdıklarımızı ayrıntılı inceleyebilirsiniz. Eleştirel katkı sosyal-pratikte aşınmış ve aşılımış programların yerine siyasal-sosyal devrime giden yolda ihtiyaç duyulan bir yöntemdir. **PARTİ**'nin oluşturulması yolundaki çabalar bu ihtiyacın bir gereğidir. Elbette yazılanlar eleştirel katkıya açık ve muhtaçtır. Kelam-ı kadim değildir. 15/16 Haziran Hareketi'ni kavramak Marksizm-Leninizm ve Proletarya Enternasyonalizminin ne demek olduğunu kavramaktır. Haziran'ın Kadroları iyi ki deneyimlerini aktarmışlardır.

Andığınız örgütler ve günümüzdeki uzantıları "Bağımsız Sınıf Tavrı"nın ne demek olduğunu büyük kırım ve kıyımlardan sonra mutlaka anlamak durumundadır.

Eleştiri: Dergi'nizde "Küçükburjuva" diye diye örgütlerimizi ve ona kanını-canını feda eden insanlarımızı kötülüyorsunuz. Küçümsediğiniz örgütlerin birini dahi örgütlemediniz. Alanlarda da yoksunuz. Fakat **II. TTKK** gibi asla gerçekleşmeyecek bir "öneri"yi gündeme taşıyorsunuz. O beğenmediğiniz "küçükburjuvazi" ise tarih yazıyor (...)

Cevap: Küçükburjuvazi, Burjuva-Proletarya sınıflarının dışında tükenen, yokolan ve geleceği olmayan bir katmandır. Küçükburjuvazi, ya burjuvazinin safına katılır, ya da proletaryanınkine. "İki arada bir derede" duran kır ve kent küçükburjuvazisini bir gerçeklik olarak değerlendirenler bu olguyu ne küçümseyebilir ne de abartabilir. Küçükburjuvazi neyse odur. Küçükburjuvazinin sınıfsal karakteri Proleter Devrimci harekete zarar verdiği için özenle ele alınmaktadır. Küçükburjuvazinin "öncü örgüt", "önder örgüt", "kitesini arayan örgüt", vb.'lerinin teori-pratiği yeteri kadar sınanmadı mı? İşçi sınıfı hareketi ile

sosyalist hareketi buluşturup bütünleştirme yeteneği olmayan ve böylelikle Devrimci ve Marksist bir **PARTİ** olduğunu sosyal-pratikte gösteremeyen örgütlerle bizlerin bir alıp vereceği yoktur. Onlara benzemeyen, onlarla asla mukayese dahi edilemeyecek olan **PARTİ**mizi arıyoruz. Böylelerine benzeyen bir örgütü kurmamızı isteyenler çoğunlukta. Bu türden bir hatayı işlediğimizde mesele de kalmayacaktır! Öyle mi? Bin kere hayır! **PARTİ**, “bir masa, bir iki sandalye, tabela, tüzük ve program değildir.” Örgüt ile **PARTİ**nin farklı şeyler olduğunu hayat hepimize büyük acı ve kayıplarla öğretmedi mi?

II.TTKKnın oluşumu Devrimci ve Marksist Kadroların hem onuru-nu kurtaracaktır, hem de tarihsel-sosyal haklılığımızı ideolojik-sınıfsal temellerine oturtacaktır.

Küçükburjuvazinin tarih yazdığını hiç bir kitap yazmamaktadır. Küçükburjuvazi siyasal-sosyal devrimde ya nötrale edilir, ya da Proleter Devrime kazanılmaya çalışılır.

Siyasal-sosyal devrim, örgüt ve **PARTİ** konularındaki bilgilerinizi derinleşerek dönüştürebilirsiniz. Kitaplarımızla *Dergi*’miz bu açıdan size yardımcı olabilecek malzemelerle doludur.

Eleştiri: *Telif çalışmalarınızda ve Dergi’nizde bir zamanlar birlikte çalıştığınız kişilerle bir ara galiba ortak bazı işler yapmışsınız, sonra da yollarınız ayrılmış. Bunlar hakkında çok ağır ithamlar var. MB90 etkinliği hakkındaki yazınız da çok ağır kaçıyor. Mihri Belli’yi daha uygun bir üslup ile eleştirebiliriniz. Dergi’niz ile diyaloga girmek istiyoruz fakat bizim de başımıza bir iş gelir mi diye çekiniyoruz. Daha esnek bir yayın politikası izleyemez misiniz?*

Cevap: Devrimci ve Marksist Kadrolar hayat ve mücadelenin gereklerine göre birbirleriyle diyaloga girmek durumundadır. Aranılan diyaloglar bilinen ilkelere, kurallara, yöntemlere bağlıdır. Diyaloglarda Proleter Devrimcilere yaraşır Marksist normlar işletiliyorsa bu ilişkiler son derece yararlı ve sevindiricidir. Yok eğer “Devrimci Oturum” disiplinlerine uyulmuyorsa ve bu oturumların sonuçlarına katlanılmıyorsa (taraf- lar açısından sıkıcı) diyalog ve ilişkilerin de bir anlamı kalmıyor demektir. *Kolektifimiz*, Devrimci ve Marksist bildiğimiz veya bu türden bir çağ- rışım yapan herkes ile (birey, grup, çevre ve örgüt) diyaloglardan ya- nadır. Devrimci ve Marksist çağrışım yapıp arkasını getiremeyenlerle bu iddialarının sınıandığı yerlerden biri de “birlikte neleri yapabiliriz” so- rusuna verilen cevaplarda aranır. Yarın birlikte olmayı özlediğimiz in- sanlarımızla, kurumlarımızla anılan ortak işler için daima taşın altına elini koyan *Kolektifimiz* olmuştur. Bu yolda büyük bir mesai harcanmış-

tır. Maddî, manevî ve moral bedeller ödenmiştir. Elimizdeki araçlar cömertçe birlikte kullanmaya sunmuştur. Sınıflı toplumlarda diyer- gâmlık, paylaşmak ve bölüşmek ve de bu türden duruşlarımızla ço- ğalmak düşüncesi daima sömürülmüştür. Kolektif üretim, dağıtım ve paylaşım ilişkilerimizi bu günlerde yapamıyorsak, geleceğin sınıfsız, sömürsüz toplumunu yaratırken nasıl yapacağız?

“Bir zamanlar birlikte iş yaptıktan sonra ayrıştığımız” konusuna ge- lince: *Kolektifimiz* çalışanları, yalnızca “bir zamanlarda” değil, bütün süreçlerde Devrimci ve Marksist Kadrolarla ortak işler yapılmasını bi- lince taşımış, elimizdeki araçları cömertçe kolektif kullanıma sunmuş- tur. Böyleleriyle parti, örgüt ve yayın kurulu gibi bir disiplin işleyişi için- de bulunmadık. Yalnızca böylelerini deneyip sınadık. Çerçevesi birlikte çizilmiş işler için “İştisari Toplantı”lar düzenledik. Tartıştık. Projelerimi- zin hangi manaya geldiğini sözlü ve yazılı biçimde taraflara ilettik.

Bu diyaloglarda ne ilkesel bir duruş, ne bir yol haritasının hazır- lanması mümkün olabilmiştir. *Kolektifimiz* çalışanlarının da, bizlerle di- yalog arayanların da (geçmişte ve günümüzde) ne yaptığı, hangi iş üzerinde çalıştığı herkesçe bilinmektedir. **BİRLİK** için sınanmaya de- ğer bir proje ve kurumsallaşma olmadığı için “yol ayrığı” da söz konusu edilemez.

Birlikte ortak işler yapmak için adım atanlar kendilerine güvenin bir ifadesi olarak bu ilişkiyi ilkelere bağlamayı düşünür. Güvenceye alın- mış ilkeler üretilemiyorsa diyalog ve siyasî ilişkinin bir anlamı da yok- tur. *Kolektifimiz*, Devrimci ve Marksist olan birey, grup, çevre ve örgüt- lere hiç bir zaman zarar veren bir pozisyona girmemiştir. Bunu hiç kimse iddia edemez. Devrimci diyalog ve ilişkilere zarar verenleri de uyarmak, eleştirmek ve gerektiğinde tecrit ve teşhir etmek boynumu- zun borcudur.

Burjuva ve küçükburjuva solculuğuna verdiğimiz, yarın daha da vereceğimiz zararlar bahsi ise, bu konunun dışında kalır.

Mihri Belli’nin 90. yaş günü düzenleyenlerin etkinliği olan ‘MB90’ ifadesi bizim literatürümüz değildir. O’nu öne çıkaranların adlandırma- sıdır. Mihri Belli eleştirisi, Devrimci ve Marksist hareketimizin geçmiş- teki ideolojik, teorik ve örgütsel ilişkilerimizden geleceği kazanmaya aday kurumsallaşmalar için birer kopuşun (henüz tamamlanamayan bir kopuşun) ifadesidir. Hayat ve mücadelede doğrulanmayan kimi tez- lardan ayrışarak Marksizmi pratikte-yeniden üretmeye aday bütün giri- şimleri sahiplenmek durumundayız. “Üslup uygunluğu”na indirgenen konulara takıldığımızda ÖZ’ü gözden kaçırmamak zorundayız. Üslup- biçim-içerik ve öz bir bütündür. Eleştirilerimizde burjuva sosyal neza-

keti(!) yerine Devrimci ve Marksist Kadrolara yakışır bir üslup tercihi-mizdir.

*Dergî*imiz ile diyalog arayan herkes, özellikle de “Komünistlerin Birliği” sorunsalına kafa yoranlar öncelikli olarak kendilerine güvenmek durumundadır. Komünist olmanın gereği de budur. **II. Tüm Türkiye Komünistleri Kongresi (II.TTKK)** yöntemi önerimiz Kadroların eleştirel katkısına açık ve muhtaç bir öneridir. **II.TTKK**’nın vücut bulması yalnızca *Dergî*imizin değil, bu yolda emek güçlerini buluşturup bütünleştirmek isteyen tüm Proleter Devrimci Kadroların görevidir.

Bu çerçevede aranan ilkesel arkadaşlıklar temiz tutulmak durumundadır. Spekülasyonu tercih edenler, burjuvazinin içimizdeki uzantıları ya da ünlü deyimle; “Beşinci Kolu”dur. Siyasî arkadaşlıkları anlamlı kılan ortak hareketin birlikte saptanan ilkeleridir. Bu ilişkileri temiz tutan ve daha da geliştirilmesini arzulayan herkes “başımıza bir iş gelir mi?” diye bir kaygı taşıyamaz. Çünkü ilişki ve diyalogları bizler tek başımıza belirlemiyoruz. Kolektif iradenin gerekleri uzantısında aynı potada yeni bir halitaya birlikte dökülmeyi öncelikli olarak bizler düşünürüz. Elbette yalnızca düşünmüyoruz. Bu yolda anılan-anılmayan işler de yapıyoruz.

Devrimci esneklik konusunda ise; Devrimci ve Marksist Kadrolar, işçi sınıfı ve emekçi halkların ileri unsurlarının kazanılmasında elbette devrimci esneklik gözetmek zorundadır. Fakat hayatları boyunca kırk türlü boyaya girip-çıkışmış, bu süreçten olumlu hiçbir ders çıkarmamış ve üniversite okumuş yarım-aydınların bitmez tükenmez tartışmalarına karşı “esnemek” doğru değildir. Marksizm-Leninizm ve Proletarya Enternasyonalizmi davasına katkı getirmeye aday herkese devrimci esneklikle yaklaştığımızı dost-düşman herkes bilmektedir.

“Komünistlerin Birliği” sorunsalına ilkesel yaklaşarak taş üstüne taş koyan herkesin elini sıkırız. Kolektif hareket etmenin tüm gereklerini yerine getiririz. Sağ ve sol teslimiyetçi oportünizmi ise anladığı dilde açığa vurmaktan geri de durmayız.

Devrimci esneklik, taviz ve taktik gibi konuları ayrıntılı biçimde ve somut örnekleriyle tartışabiliriz.

SORUN Polemik

Sırrı Öztürk Dersim... Dersim... - 3

-Gezi Notları-

Mıkıko Köyü İlkokulu ve Öğretmen Evi Harabelerinin Düşündürdükleri

Mıkıko Köyü’nün tarihi, coğrafyası, Kızılbaz geleneği, inançları, kültürü ile Koç Uşağı Aşireti’nin öyküsünü sorumluluk duyan canlarımız elbette bizim şu kısacık gezimizdeki gözlem ve saptamalarımızdan daha önemli çalışmalara imzalarını atmışlardır. Onların eserlerini gezimizden sonra ayrıntılı okumak ve incelemek fırsatını bulabilmişim.

Mıkıko Köyü’nün incelenmeye değer ve çok fazla tahrip edilmemiş biricik binası İlkokul ile Öğretmen Evi’dir. Dağ, yayla, çeşitli vadi ve derelerin hâkim bir mevkiinde yapılan ilkokulun bulunduğu tepe ve önündeki düzlük demek ki zamanında okulun bahçesiydi. Köyün çocukları teneffüslerde bu bahçede koşuşmuştu. Şimdi ise adam boyunu aşan vahşi otların, deve dikenlerinin özgürce boy verdiği bir alana dönüşmüştü. Kuruyan otlarla deve dikenlerinin kozaları sürekli esen rüzgârın etkisiyle savruluyor, eşsiz güzellikte bir manzarayı oluşturuyordu. Tahrip edilen okulun bazı enkazları da bahçeye atılmıştı. Yer yer kazılmış derin çukurların insan eliyle mi yoksa tahrip gücü yüksek silahlarla mı yapıldığını ayırdetmek oldukça zordu.

İlkokulun taş duvarları olduğu gibi duruyor. Pencereleler yakılmış. Yer yer yanık parçaları ise, hâlâ duruyor. Betonarme tavanın demirleri paslanıp çürümüş, çimentosu ise, kum misali unufak olmuş durumda. İç sıvalar oldukça sağlam. Okulun sınıfları, öğretmen odası, koridorları ve yüznumaralarının yerleri belli oluyor. Okul enkazı âdeta bir çöplüğü andırıyor. Bu çöplükte neler yok ki...

İlkokulun enkazını yakından görmek istediğimizde arkadaşlarımız beni uyarıyor. “Girme arkadaş, mayın veya bubi tuzağı olabilir. Sakın girme!” diyerek anlatmaya çalıştığım manzarayı saptamak isteyişimize karşı çıkmışlardı. Bir zamanlar gerillaya, bazen de güvenlik güçlerine mekânlık yapmış olan okul enkazında mayın veya bubi tuzağı olamayacağını askerlik (ki, çok uzun bir askerlik dönemi yaşamıştık. 1958’de Irak’taki ihtilâl ile “Bağdat Paktı” ve CENTO’nun bozulmasıyla NATO’nun emriyle bölgeye gönderilen 5 ayrı zırhlı tugayın, öncü tank keşif takımı komutanı olarak öne sürülmüş bir yedeksubayı idim. Askerlik bilgilerime güveniyordum) deneyimlerimle, birazda sezgilerimle görmeye çalışıyordum. Bana bu türden bir uyarıyı yapanlar da haklı olabirdi. Fakat “İç Savaş”ın sıcak dönemi geride kalmıştı. Şimdi ise, başka bir süreç yaşanıyor. Gerilla ile “karşı gerilla” güçleri daha çok “taktiksel” faaliyetlere yönelmişti.

Devlet Mikiko Köyü'nü 1938'den bu yana bir biçimde "hâletmişti." Uçak ve helikopterler vasıtasıyla havadan hem denetimini sürdürüyor, hem de bölge halkına korku salıvermeyi uygun buluyordu. Arada bir de karadan arazi taraması yapıyordu.

İlkokulda barındığı da anlaşılan gerillalar hakkında bazı bilgi ve yorumlar da almıştık. Gördüklerimizle bu bilgi ve yorumları harmanlayarak neleri yazmalıyım diye bir değerlendirme yapıyorum. Sol cenahımızda bilimsel bilgi edinme, bilinçlenme, sorgulama ve Marksizmi özümleme süreci üzerine oldukça fazla bir mesai harcamıştık. Hele Marksizmi pratikte-yeniden üretme bahsinde pek çok "vukuatımız" vardı. Sorunlarımızı sorumlulukla, olması gereken yerde tartışmak zorundaydık. Tartışmaları olması gereken yerlere taşımak ve sonuçlarına da katlanmalıydık. Sol cenahımızın bir arayış ve yöneliş içinde olduğunun bazı ilginç işaretlerini de alıyorduk. Bunlar arasında hâlâ "kendi amentüsünü okuyan ve kendine müslüman" bir konumda olanlar da vardı.

Gündeme sıcaklığı ile taşımaya çalıştığımız sorunlarımız mutlaka çözüme kavuşturulacaktı. Sol'umuz ayrışacak ve bir "çıkış hattı"na kavuşacaktı. Bunun için de Devrimci ve Marksist Kadroların yetkinleşmiş sorumluluğu öne çıkıyordu.

İlkokulun iç duvarlarında Türkçe ve Kürtçe yazılan sloganlardan bunları hangi gerilla biriminin yazmış olduğunu anlayabiliyorduk. Duvar yazıcılığındaki yeteneklerini demek ki dağlara kadar taşımış oluyordular. Bu sloganları gezi notlarımızda tekrarlamayacağız. Çünkü anılan örgütlerin organlarında da büyük oranda yer alıyorlar bu sloganlar. Devrimci mücadelede slogan elbette önemliydi. Örgütlü biçimlerde yapılagelen ajitasyonlarda sloganın da önemli bir yeri vardı/olacaktı. Gördüğümüz/okuduğumuz sloganlarda daha öncekilerden farklı birşey göremedik.

Kır faaliyetini seçen örgütlerin ideolojik-teorik-örgütsel konumunu bu sloganlar açıklıkla ortaya koyuyordu. Özel ve öznel bir yoruma gerek duyulmayacak kadar da netti. Sloganların hemen hemen tamamı Che Guevera'nın sözlerinden oluşuyordu.

"Türk Solu-Kürt Solu" biçiminde ayrışan ve bir türlü "Türkiye Solu" olamayan örgütsel duruşlar, ne hazin ve ne acıdır ki, hâlâ söze "Che Guevera" diye başlamayı uygun buluyordu! Stalin, Troçki, Mao, Che Guevera, günümüzde de Lula, Morales, Chavez diye söze başlayıp da devrimci politika yaptığını sanan onlarca örgüte sahibiz!..

Anılan-anılmayan örgütlerimizin ideolojik-teorik gıdası demek ki ve de hâlâ dışardan ithal ediliyordu. Bu yolda Türkiye sosyal-pratiği henüz bir ihracata soyunamamıştı!..

İdeolojik-teorik ithalat işleriyle iştiğal eden Sol'umuzu yerli iç deneyim birikim ve devrimci geleneklerimizi temel alan bir konuma bir türlü getirememiştik. Sol'un politikasızlığı, işçi sınıfını politika dışında tutmaya çalışan burjuva ideolojisi ve revizyonizmin eseri ya da başarısı değildi/sayılamazdı. Bu politikasızlık, Sol'umuzu bu durumda bırakmak işinde büyük rol ve sorumluluk alanların "üstün yetenekleri"nde de aranacaktır. "Devrim ithalatı", "Devrim simyacılığı" işinde içimizdeki eloğulları bayağı becerikliydiler!..

Yüzde yüz bağımsız ve yüzde yüz işçi sınıfından ve emekçi halklarımızın sosyal kurtuluşundan yana olan Devrimci ve Marksist cenahımız demek ki, anılan engelleri bir türlü aşamıyordu. "Politik açığa vurma" yöntemine başvurularımızda demek ki, utanacağımız ve arınacağımız çok vukuatımız vardı!..

Denenip sınanmış, doğruluğu sosyal-pratikte yüzlerce kez kanıtlanmış doğrularımız dururken çok büyük bir idealizasyon ile mistifikasyonlarla, ithalat yöntemleriyle "devrimci olduğumuzu" ileri sürebiliyorduk!..

Doğrusu Che Guevera'dan eklektik biçimde alınıp uyarlanan sloganların dağlarımıza kadar getirilişi ve tekrarlanışına çok üzülmüştük. Ayağımızı bastığımız toprakların tarihini, coğrafyasını, insanını, dilini, dinini, inanç ve kültür, gelenek ve göreneklerini, örf ve adetlerini, mitolojisini, masal ve öykülerini, müzik ve folklorunu, sosyal mücadelelerdeki yerli iç deneyimlerini yeterince bilmiyorduk!.. Bilebilseydik Türkiye'deki devrimci birikim ve deneyimlerimizden yararlananlar da çıkacaktı.

Devrimci politikada ayağını bastığı toprakları ve insanını tanımadan ve kapitalist Batı'dan eklektik biçimde alınıp taklit edilmek istenen formülasyon ve reçetelerle iki adım ilerleyememiştik.

Çok büyük kayıp, kırım ve kıyımlardan sonra tarihsel, sosyal-siyasal devrimlerin ne olduğunu da doğru dürüst öğrenememiştik. Dramatik ve trajik sonuçlarla karşılaştığımızda da bu sürecin muhasebesini dahi yapamamıştık. Tarihsel altüstlüklerden geleceği kazanmak için çok yönlü dersler ve sonuçlar da çıkarılamamıştı!..

Che Guevera'nın destansı mücadelesini burjuva Tv.'leri ve basını da çeşitli çağrışımlarla öne çıkarıyor. O'nun tişörtlerini, rozetlerini âdetta eşantiyon misali dağıtıp üretenler de var. Latin-Amerika deneyiminde rol ve sorumluluk alanların Devrimci ve Marksist bakış açısıyla sorgulanması esastır. Devrimci, onurlu ve adanmış yaşantılara ebedî saygı duyulması ayrıdır. Onların deneyimlerini sosyoekonomik yapı, yer, zaman, mekân, vb. faktörleri hesaba katmadan, tek yanlı yüceltmelemlerle Türkiye'ye taşımak işi ise, daha farklı birşeydir.

Türkiye, Sovyetler Birliği, Çin, Vietnam ya da Latin-Amerika değildir. O ülkelerdeki siyasal-sosyal devrim mücadeleleri ve onların başarı ya da başarısızlıklarının günümüzün Devrimci ve Marksist Kadrolarına öğrettiği dersler vardır/olmalıdır.

Türkiye'nin orijinal sınıf ilişki ve çelişkileri, sosyoekonomik yapısı, ideolojik-teorik-örgütsel sorunlarımızı tartışıp tezlerimizi senteze kavuşturmanın mücadelesini verirken, eklektik alıntı kolaylığından, anlamsız taklitlerden kesinlikle kaçınmak zorundayız. İşçi sınıfı ile emekçi halkların sosyal kurtuluşuna bilinç ve kararlılıkla inanıp/güvenen kadrolar ayağını sağlamca yere basmak zorundadır. Politikadaki tutarlılık ve içtenliğimizin sınandığı yer burasıdır.

Mıkıko Köyü'nün İlkokulu ve Öğretmen Evi'nin harabelerini gezerken bunları düşünmeden edemedik.

Bu gözlemlerimizde gerilla ve "karşı gerilla"nın burada bırakmış olduğu çöplüklerde gözümüze çarpanlar da ayrı bir konuydu. Gerilla ve Askerler de eşyalarını iyi kullanmamıştı. Postallar, bot ayakkabılar, meşin kemerler, palaskalar, kütüklükler, mataralar, elbise artıkları, yakılan ateşlerin kalıntısı, sigara izmaritleri, konserve kutuları çok perişan bir manzara arz ediyordu.

Faşizme karşı "Partizan Savaşı" veren tarihsel örnekleri, çeşitli kitap, resim, film, vb.'lerinden oldukça ayrıntılı incelemiştik. Partizanların şahsi ve örgütsel malzemelerini düşmana bırakmayıp imha ettiğini ya da gömdüğünü biliyor/öğreniyorduk. Dersim kırsal örneğinde ise, gözümüze çarpan bu görüntüler gerek gerilla ve gerekse ona karşı savaş hâlindekilerin konumları hakkında bazı ipuçları veriyordu.

Elbette Proleter Devrimci Kadrolarla henüz onların ideolojik-teorik-örgütsel donanımlarının hangi anlama geldiğinin ayırıcılığı olmayan "avantürye"lerin değiştiğimiz konular hakkındaki bakış ve değerlendirmeleri farklıydı. Böylesinin cenahından "Türkiye feodal değil, kapitalist bir ülkedir." diyenler de çıkıyordu. Bu arkadaşlar fiziksel baskılara ve çok yönlü kuşatmalara hedef de oluyorlardı. Aralarından tutarlı bir İşçi-Kitle ve Köylü-Kitle çalışmasının önemini kavrayanlar da çıkıyordu. Ulusallık ve Sınıfsallık dinamiklerinin uyumlandırılıp tutarlı bir iktidar perspektifinin gereğini bilincinde/yüreğinde hissedilenler de vardı. Bu dinamiklerin arasındaki makası açmaya çalışan eloğulları da bol miktarda görevinin başındaydı. "Gençliğin Yolu İşçi Sınıfının Yoludur." sloganımız yer yer bilinince de çıkıyordu. Gençliğin devrimci ve militan geleneğini işçi sınıfının koruyuculuğuna çeken Proleter Devrimci Kadroların tezleri geçte olsa senteze kavuşuyordu. Çok büyük bedeller, kıyımlar, kayıplardan sonra...

Kızılbaş, Anadolu Alevi-Bektaşî İnanç-Kültür ve Geleneklerine Sol'un Bakışı ve Gelişmeler Üzerine

"Kızılbaş, Anadolu Alevi-Bektaşî İnanç-Kültür ve Gelenekleri Üzerine" gibi bir başlık altında, sınırlı bilgilerimizle neleri gündem yapmalıyız? Uzmanlık alanıma girmediği için, dil, tarih, kültür, vb. konularda okuru tatmin edecek bir yazı dizisi hazırlamak iddiasında değilim. Üzerinde durmak istediğimiz konu, hayat ve mücadelenin bizlere öğrettiğini sandığımız deneyim ve düşüncelerimizin sorumlulukla tartışılmasına meşrebimizce bir katkı sunmayı amaçlamaktır.

Son yıllarda bazı dallarda uzmanlaşan ve söz söyleme hakkını elde eden değerli biliminsanlarımızın sayısı giderek artmaktadır. Bu, sevindirici bir gelişmedir.

Devrimci ve Marksist Kadroların kendi özüne dönüp Anadolu emekçi halklarının inanç ve düşünsel varlığını belirleyen kimi konular üzerinde inceleme yapmış oluşu, Sol'un pratikte-yeniden üretim konusunda olduğu kadar, bilimde, sanatta, estetikte ve politikada da yeni nitelikler kazanması mücadelesine büyük katkılar getirecektir.

Kızılbaş, Anadolu Alevi-Bektaşî inanç-kültür ve geleneklerinin incelenmesinde özellikle "Siyasî İslâm, Sünnî İslâm, Resmî İslâm, Arap İslâm, vb." akımlardan hızla uzaklaşıp özüne dönme eğilimleri ağır basmaktadır.

Kızılbaşlığın Müslümanlıktan ayrı bir şey olduğu konusundaki tezlerle oldukça büyük mesafeler katedildiği de anlaşılıyor. Bu ayrışma Kızılbaş, Anadolu Alevi-Bektaşî geleneğine ne getirip götürecektir?

Kızılbaş, Alevi-Bektaşî geleneğini kapitalizmin yabancılaştırıcı baskı ve koşulları altında değişime uğratan bir toplumda, bu gelenekler de değişime uğratılmıştır. Gelenek, Müslümanlıkta olduğu gibi idealist-metafizik yorum ve kuşatmaların altındadır.

Sosyal mücadeleler tarihinde çok tanrılı totem çağından tek tanrılı dönemlere gelmeden önce mitolojilerin, öykü ve masalların özünde de mistisizm doğallıkla vardır.

Hâkim gerici sınıflar ve onların iktidarları bu süreci kara gerici, ırkçı, şoven, bilinemezci yöntemlerle (bilim ve akıldışı yöntemlerle) yorumlamaktan yanadır.

Devrimci ve Marksist Kadrolar ise, tarihsel iyimserlikleriyle, ilerici, dinamik bir yorumla sosyal mücadeleler tarihimizdeki olgu, olay, süreç, veri, vb. malzemeleri nesnel gerçekliğinde incelemek durumundadır/incelemeişlerdir.

Bu görevimizi layıkıyla yerine getirdiğimizde, sanıyoruz idealist-metafizik saplantıların günümüzdeki yaygınlığı önlenip kuşatılacaktır.

Kızılbaz, Alevi-Bektaşi geleneklerini çok yönlü idealist-metafizik saplantı ve kuşatmalardan kurtarmanın ve bu inanç, kültürünü bilimsel açıdan yerli yerine koymanın, ayrıca çeşitli sömürülerden kurtarmanın yolu bellidir.

Bu konudaki çalışmalardan Haşim Kutlu'nun 'Kızılbaz Kadın' (Alev Yayınları, 2005, İst.) isimli eserini örnek sayabiliriz. Haşim Kutlu bu türden çalışmalarıyla uzun cezaevi yaşamını yerinde değerlendirdiğini de göstermiş oluyor. Bu çalışmasını Yayın Kurulu'ndaki arkadaşlarla cezaevindeki insanlarımıza edinerek iletmeyi uygun bulduk. Ayrıca, çokta yararlandık.

Konu başlığına gelirse: Alevi-Bektaşi geleneğinden gelen canlar, özellikle de 27 Mayıs, 12 Mart ve 12 Eylül sürecini büyük acılarla yaşayıp, devlet teknelci kapitalizminin çıkarlarını koruyup kollamak dışında bir görevi olmayan "Siyasî İslâm, Sünnî İslâm, Resmî İslâm ve Arap İslâm"ın iktidarlarından sonra bir arayış ve yöneliş içine girmiştir. Sağlı "sol"lu burjuva partilerinin iktidar dönemlerinde de Alevi-Bektaşi topluluğu, toplumdaki sosyal dinamiklerden biri olarak çok büyük zararlar görmüştür. Din, dil, mezhep, milliyet farkı gözetmeyen Devrimci ve Marksist Kadrolar dışında anılan bu geleneği âdeta sömürmeyen kalmamıştır.

Kızılbaz, Alevi-Bektaşi kimlik ve geleneğinden gelen ileri unsurların Sosyalizm-Komünizm teori-pratiği ile tanışması geç olmuş, güç olmamıştır. Yalnızca böyleleri değil, farklı ulusal, kültürel kimlik ve geleneklerden gelen insanlarımızın ileri unsurlarının da Sosyalizm-Komünizm teori-pratiği ile tanışması asla güç olmamıştır.

Sınıfsal-sosyal kurtuluşlarının sosyalizmde olduğunu henüz görememiş emekçi kitlelerinin resmî tarih anlayışı, resmî ideolojilerle tanışıp buluşması, ayrıca kara gerici, ırkçı ve şoven politikalara sırtını semer edişi yalnızca onların kusuru değildir. Burjuva ideolojisi ile revizyonizmin etkisi yanında cenahımızın bu konular üzerindeki "vukuatını" da anmadan geçemiyoruz.

Alevi-Bektaşi geleneğinden insanlarımız I.TİP'e büyük oranda destek vermiştir. "Alevi Partisi" olan Birlik Partisi'ne destek vermiştir. Ne sosyal ne de demokrat olan CHP, DSP, SHP, vb. burjuva partilerine destek vermiştir. THKO, THKP-C, TKP/ML, vb. örgütlere destek yanında terini ve canını vermiştir. Öteki burjuva partileri (DP, AP, DYP, ANAP ve yeryer de MHP) de onları "oy deposu" olarak göregelmıştır.

12 Eylül sonrası Alevi-Bektaşi topluluğu dernek, vakıf, kültür merkezi gibi kurumlaşmaların yanında "Cemevi" örgütlenmelerine başlamıştır. Bu örgütlenme çabaları bir yandan sistemin, diğer yandan Sol'un hemen hemen her kesiminin "ilgi" alanı olmuştur. Sistem, baskı ve terör uygularken, bu kurumlara faydacı niyetlerle tutunan "sol"lar da olmuştur. Anılan örgütlenmeler ülke dışına da taşmıştır. Yalnızca Av-

rupa'da değil, bütün kıtalarda (Asya, Afrika, Amerika, Avustralya) Alevi-Bektaşi örgütlenmeleri yaygınlaşmıştır.

Bu kadar geniş bir yelpazede örgütlenen Alevi topluluğunu "derin devlet", kemalist kuruluşlar, "milliyetçi sol" ve "reformist, liberal, postmodern ve yeni sol" örgütler de boş bırakmamaktadır.

Alevi topluluğunun örgütlü sözcüleri şunları dile getirmektedir: "20-25 milyon bir topluluğuz. Siyasî bir parti olarak öne çıkmayı şimdilik düşünmüyoruz. Toplumsal bir hareket yaratmayı düşünmüyoruz. 'Laik, demokratik, özgür bir cumhuriyet için' yola çıkıyoruz. Yalnızca Alevi-Bektaşi topluluğunu değil, emek eksenli solu da yanımıza almayı amaçlıyoruz. AB'yi savunuyoruz. Köyümüze cami yapılmasını istemiyoruz. Din derslerinin okutulmasına karşıyız (kimi ABD yanlısı Alevi sözcüleri ise, Alevilerin de Sünniler gibi Diyanet İşleri Başkanlığında bir masa ile temsil edilmesini, yardım almasını ve okullarda Aleviliğin de din derslerinde okutulmasını talep etmektedir.). Cemevlerimizin de Cami statüsünde olmasını, su ve elektrik paralarının devlet tarafından karşılanmasını, vb. talep ediyoruz..."

Bu ve daha onlarca talepleriyle öne çıkan Alevi kuruluşları, tıpkı Sol'un içine yuvarlandığı anlamsız yarım-aydın tartışmalarına benzer biçimde kendi aralarında kıyasıya tartışmaktadırlar.

TC Devleti Alevi-Bektaşi dergâhlarını öteki tekke ve zaviyeler gibi kapattığından tek bir Alevi inanç, kültür, folklor ve geleneğine rastlanmıyor. Onlar da bin parça, yöre, iklim, aşiret, vb. etkenlerle anladıkları ölçekte kendilerini "Alevi" olarak görmektedirler.

"Siyasî İslâm, Sünnî İslâm, Resmî İslâm ve Arap İslâm"ı kalbinden vuran bilimsel araştırmalar ("Kızılbaz Kadın" isimli eser bunlar arasında başlıcalarından biridir.) yaygınlaştıkça topluluk arasındaki çelişkiler de çoğalmaktadır. Tanıdığımız bir Alevi Dedesi, tümüyle siyahlara bürünmüş (elbisesi, çorabı, ayakkabısı, gömleği, gravatı ve şapkası dahil) giyim kuşamıyla, Alevilik konusundaki bu "sevimli" tartışmalardan öylesine ürkmüş olmalı ki, boynuma sarılıp ağlayarak: "Erenler Ali'yi de elimizden alıyorlar!.." demişti. Oysa biz O'na: "Erenler, neden karalara bürünmüşsün? Faşizme karşı oluşunu mu göstermek istiyorsun" demiştik.

İlerici ve demokrat bir zemindeki Alevi-Bektaşi geleneğinden insanlarımızı Sosyalizme-Komünizme kazandırmak gibi bir planımız, projemiz ve sorumluluğumuz var ise, öteki din, cemaat, tarikat ve benzeri örgütlenmelerin tuzağına çekilmiş bizim insanlarımıza da göstereceğimiz kazanıcı taktiği, fazlasıyla bu hazır insan malzemesine de göstermek durumundayız. I. TİP'te ve bu süreçten savrulan örgütlerimizde çok kötü örneklerini bizzat yaşadığımız burjuva ve küçükburjuva solculuğunun "yaşam tarzı" (giyim, kuşam, meyhanecilik, sekter, nihi-

list ve inkârcı, vb.) ve sözüm ona taktikleri, kitle çalışmalarında daima aleyhimize olmuştur.

Alevilerin gelenek ve kültürel birikimlerini anlayan ve doğru politikalar üreten insanlarımızın sayısı ve niteliği oldukça azdır. “Enelhak” diyen “Eline-Diline-Beline Sahip Ol” geleneğini büyük ölçüde nefsinde sindiren, “Benim Kâbem İnsandır...” diyebilen, bu türden inanç ve kültürel duruşunu günümüzde de yer yer sürdürmeye özenen insanlarımızı anlayabiliyor muyuz? Bu olguya uygun ve onları dönüştürmeye aday politikaları üretebiliyor muyuz?

Alevi kuruluşlarından bir sorumlu şu özeleştiriyi yapıyor: “Biz, 10 milyonluk oy kütlemizle sandığı protesto etmiştik. Oy vermediğimiz için gerici AKP’nin iktidar oluşundan bizler de sorumluyuz. Bu sefer toplumsal muhalefeti emek eksenli bileşimlerle buluşturup iktidara gelmeyi amaçlıyoruz. Şu aşamada siyasî partileri ve öteki kuruluşları etkilemeyi düşünüyoruz. Siyasî parti kurmayı şu aşamada düşünmüyoruz. Gerektiğinde böyle bir adım atılmasından da geri durmayız...”

Bu türden gerekçelerle kurumsal gelenekler yaratılması düşüncesi ve olayı da elbette siyasetle uğraşmak anlamına gelir. Alevi örgütlerinin anılan temelde ve doğrultuda çeşitli istişari toplantılar yapması, kullatay ve konferanslar düzenlemesi, radyo, Tv., basın-yayın faaliyetlerinde bulunması, aralarındaki bitmez tükenmez tartışmaları nispeten telif ederek belli ilke ve amaçlarla bir araya gelişi, onlar açısından “ileri” bir aşama ve süreçtir. Aleviler, Siyasî İslâm, hatta faşistler kimi örgütlenme yöntemlerini Devrimci ve Marksist Kadroların onlarca yıldır uygulaya geldikleri (fakat bir türlü rayına oturtamadıkları) yöntemlerinden, deneyimlerinden öğrenmişlerdir.

Yukarda özetlenen inisiyatifleri “örnek alalım” diye yazmıyoruz. Asla! Devrimci ve Marksist Kadroların yaşadığı “Öndersizlik Krizi”ne çare ve çözümler üretilemeyince, halkımız da doğallıkla kendi başının çaresine bakacaktır. 20-25 milyon Alevi-Bektaşî insanımızın bu öndersizlikten yoksun olarak başının çaresine bakmaya itiliyor olmasının yanı sıra bir o kadar Kürt insanımızın ABD ve AB’nin yeni sömürgeci yöntemleri kaskacında başının çaresine bakmaya itilmesine de seyirci kalamayız. Devrimci ve liberal sol cenantakilerin hemen hemen tamamı ve herkes âdetâ “kendi amentüsünü okuyor, kendine müslüman” bir tavır sergiliyor. Bu türden duruşlarıyla da işçi sınıfı ve emekçi halkların sosyal kurtuluşu davasından uzaklaşarak düzene “kâlp ilacı” olmaya devam ediyor.

Anılan Alevi inisiyatiflerinin devlet, devrim, demokrasi, özgürlük, eşitlik, seçim ve oy verme vb., konulardaki literatürleri ile Devrimci ve Marksist Kadrolarinki elbette örtüşmez. Aynı değildir. Üretim, mülkiyet ve paylaşım ilişkilerine dokunmadan emekçi halklarımıza sunulan bu “çok şık” projeyi ve literatürü bilimsel temellerine oturttukça kitlelere

doğru bilinç taşımak ve rehberlik etmek cenahımızın sorumluluğundadır. Bu görev yerine getirilemediği için bütün liberal “sol” akımlar toplumsal muhalefet dinamiklerinin öne çıkardığı oluşumlara faydacı biçimlerde tutunmaktadır. TKP’nin, İ.TİP’in, DİSK’in, Dev-Genç’in, DDKO’nun, PKK’nin neden yeni nitelikler kazanamadan işlevsiz ve tasfiye cihetine gittiğini dürüstçe sorgulamak, bu süreçten geleceği kazanmak yolunda çok yönlü dersler ve sonuçlar çıkarmalıyız. Bu görevimizi yeterince bilince çıkarıp anlamlı ve ileri bir adım olan **II. Tüm Türkiye Komünistleri Kongresi (II.TTKK)** yöntemini gerçekleştiremediğimizde işçi, emekçi, işsiz, Alevi, Kürt sosyal muhalefet dinamiklerini burjuvazinin öteki gerici partileri yanında sotada tutulan ve sol görünümümlü bir stepne olmaktan kurtaramayız.

Devrimci ve Marksist Kadrolarının kurmaylığından yoksun kitlelerin “sosyal uyanışı”nın önündeki en tehlikeli tuzak faşizmin yanındaki yerini alan “milliyetçi sol” ile “liberal, tasfiyeci, postmodern ve yeni sol” oluşumlardır.

Devlet tekelci kapitalizminin çıkarlarını korumakla görevli faşist-faşizan iktidarlar büyük ölçekte yıprandığında “sosyaldemokrat”ların stepnesi yedekte tutulmak istenmektedir.

“Tutarlı bir demokrasi mücadelesi” ile “Tutarlı bir iktidar -siyasal-sosyal devrim- mücadelesini” diyalektik bütünlük içinde nihai hedefine taşıyacak biricik örgütsel güvencemiz İSP veya TKP’nin oluşturulması davasıdır.

Kitleleri seferber etme yeteneğine sahip örgütlenmeyi ancak ve ancak **II. TTKK** yöntemini hareketlendirerek gerçekleştirebiliriz.

27 adet “legal” sol örgüt kurarak, 61 adet “illegal” örgütü konuşturarak işçi sınıfını, emekçileri, Alevileri ve Kürtleri ne iktidara taşıyabiliriz, ne de onların haklı talep ve ihtiyaçlarını karşılayabiliriz.

“Mahir, Hüseyin, Ulaş!..”

“Mihmandar” yol arkadaşımızın kendini “özgür” hissettiği memleketinde dostlar ve canlar olduğu kadar, belki onlar kadar Rayber veya âdetâ geliştirilmiş bir “Rayberlik Kurumu” da vardı. Bu durum “eşyanın tabiatına” da uygundu. Nasıl olmasın ki? Dersim halkı yüzlerce yıldır hâkim gerici sınıfların baskı ve terörü altında yaşama mücadelesi vermişti. Bu mücadeleyi anlamak için Dersimlilerin diri, dürüst ve ilkeli kalmış insanlarıyla bu türden bir hayatı bizzat yaşayıp teneffüs etmek gerekiyordu. Bu da yetmez, onları dinlemek, nabızlarını tutmak ve ayrıntılı incelemek zorundaydık.

Yol arkadaşımızın iyi niyetlerle dost bildiği kimi insanlara hakkımızda söylemiş olduğu “Mahir, Hüseyin, Ulaşlarla...” diye başlayan yarenliği önemli bir yankı yapmış olmalı ki, bu duyuları alan Rayber ah-

lâklı kimselerin ahmakça provokasyonunu tetikleyebileceği düşüncesiyle âdeta teyakkuz halindeydik.

“Teyakkuz hali” bütün devrimcilerin hayatında dikkat edilmesi gereken bir ilkesellik olmasına rağmen, asla aşırı kaygılı ya da “pimpirikli” bir konumda da değildik. Varlığımızdan haberi ve bizleri korumaya aday kimselerde vardı Dersim ziyaretlerimizde... Onların güvencesiyle kendimizi oldukça özgür hissediyorduk. Yaşamımız boyunca da bu özgürlük hakkımızı sonuna kadar kullanmıştık. Elbette kendimizi özgür hissetmemizin bir karşılığı da olacaktı. Oldu da. Kullanmaya çalıştığımız özgürlüklerimizin ağır bedellerini de bir ömür boyu ödemek durumunda kaldık.

Dersim’in pek çok yerinde, ovasında, dağında, taşında slogan yazmaya uygun yerlerde en çok şu slogana rastlamıştık: “Ulaşlar Ölmez!..” Bu sloganları daha çok festival dolayısıyla bölgeye gelenler yazmış olmalıydı. Üzerinde düşünmeden edemedik. Niçin yalnızca “Ulaşlar Ölmez!..” diye yazılmıştı bu ünlü slogan? Ulaş’ın sevimliliği ve militanlığı mı öne çıkmış/çıkarılmıştı? Ulaş ve Hüseyin bu bölgenin çocuğuydular. İkisinin de Kızılbaş kökeninden geldiği biliniyorken Hüseyin’in adının anılmayışının nedenini bir türlü anlayamamıştık. O Hüseyin ki, “şehir gerillası” siyasî seçimlerinde Mahir’in yaşaması için kendisini bilinçle feda etmiş bir yoldaştı. (Mahir, Hüseyin, Ulaş... gibi arkadaşların kimliği, kişiliği, mücadelesi, anıları, vb. hakkında ayrıntılı olarak kaleme aldığımız “12 Mart 1971’den Portreler, C:I-II-III.” isimli kitaplarımız okunabilir.)

“Mahir, Hüseyin, Ulaş!..”ların hakiki kimliği, mücadelesi ve içinde yer aldıkları örgütsel ilişkiler hakkında pek çok spekülasyon yapılmaktadır. Kimi genç arkadaşlar olağanüstü nitelikleriyle öne çıkan devrimcilerin yaşam öyküsünü ayrıntılı öğrenmek istiyor. Büyük bir susuzlukla öğrenmek, bu süreci ayrıntılı tartışmak isteyenler olduğu gibi, konuyu tartışmaktan çıkarıp tek yanlı yüceltmelerle sömürmek isteyenler de çıkmıştır.

“Mahir, Hüseyin, Ulaş!..”ların yaşamları, örgütsel anlayışları, hapislik deneyimleri, duruşmaları, vb. konular hakkındaki düşüncelerimizi kağıda dökerken, hem sorumluluklarımızı tartmış olduk, hem de işçi sınıfı hareketi, sosyalist hareket, ilerici gençlik hareketi ve ulusal özgürlük hareketlerinin yeni nitelikler kazanabilmesi için eleştirel katkılarımızı eksik etmedik. Bizler bu görevimizi yerine getirirken, burjuva ve küçükburjuva sosyalizminin çeşitli versiyonlarından oldukça fazla “düşmanca” tepkiler de aldık. Kaleme aldıklarımız, Devrimci ve Marksist Kadroların birliği ana fikrini yansıtmaktadır.

Bu ‘ana fikir’ giderek “Komünistlerin Birliği” mücadelesine evrilmiştir. “Portreler” ile “15/16 Haziran” isimli eserlerimiz Marksizm-Leninizm ve Proletarya Enternasyonalizmi ülküsüne bağlı kadrolarca

sahiplenildi. Burjuva ve küçükburjuva sosyalizm kulvarlarındaki avantürüye soyunmuş olanlar tarafından da küçümsendi, yok sayılmak istendi. Kitaplarımızın çok kötü versiyonları ve taklitleri ortaya bestseller misali çıktı/çıkarıldı. Anılan eserlerimiz doğallıkla Devrimci ve Marksist Kadroların eleştirel katkısına açık ve muhtaçtır. Fakat sürecin yetiştirdiği kadrolar bu eleştirel katkısını bizden esirgemmiştir. Dr Hikmet Kıvılcımlı’ya uygulanan “sansür”e, “otosansür”e veya O’nun deyiimiyle “suskunluk kumkuması”na getirilmiştir. Bizler Proletarya Devrimcileriydik, mücadele ettiğimiz dönem ve sınıflar mücadelesinin geldiği aşama Doktor’un mücadele ettiği dönem değildi. Bizler sokağın, İşçi-Kitle çizgisinin “tutarlı olmaya” özenen kadrolarıydık. 150 yıllık sosyalizm tarihinden çok yönlü dersler ve sonuçlar çıkarmasını bilmiş-tik. Proleter Devrimci bir hattı tutuyorduk. Doğruluğu sosyal-pratiklerde yeterince sınanmış ilkelerin kavgasını veriyorduk. Kurumsal güvence-lere sahiptik. Bizlerden önce aynı yollardan geçen yoldaşlarımızdan farklı olarak daha “şanslı” bir konumdaydık.

İşçi sınıfı hareketi, sosyalist hareket, ilerici gençlik hareketi ve ulusal özgürlük hareketleri hakkında dillendirdiğimiz konular kent küçükburjuvazisi katında ahmakça tepkiler alırken, Dersim’de daha bir özenle dinleniyordu. Bilimsel bilgi, bilinçlenme ve örgütlülük düzeyi yetkin kesimler düşüncelerimizi onaylıyordu. Bu türden bir donanıma sahip olanlarla tartışmanın ayrı bir keyfi de vardı.

35 yıldır TİKKO’nun, 25 yıldır da PKK gerillalarının bölgedeki varlığı hakkında yaşanmış, bedeli ödenmiş tanıklıkları, eleştiri ve değerlendirmeleri bizler de işçi sınıfı, emekçiler ve emekçi halkların topyekün sosyal kurtuluşundan yana olan tavrımızla yeniden değerlendirme fırsat ve imkânını da yakalamış oluyorduk.

Gerek popülizm (halk dalkavukluğu), gerek urviyerizm (işçi dalkavukluğu) ve benzeri konulardaki tavrımızı herkes bilmektedir. Bir zamanlar, özellikle de 12 Eylül 1980 sonrasında Batı’dan ithal “feminizm” görüşlerinin bilinçli biçimde yaygınlaştırılmak istenmesi üzerine, böylelerini kastederek “kadın dalkavukluğu” ifadesini de kullanmıştık. Kürt ulusal hareketinin grafik çizgisi gelişmeler gösterirken bu harekete faydacı niyetlerle tutunanları açığa vurmak için de “Kürt dalkavukluğu” ifadesini bilerek kullanmıştık.

Amacımız, sosyal muhalefet dinamiklerinin yeni nitelikler kazanabilmesi mücadelesine katkı sunmaktı. Fakat ne çare, ne işçi sınıfı hareketi ile sosyalist hareketimiz buluşup bütünleşerek ciddi, güvenilir ve donanımlı bir İSP veya TKP’yi oluşturabilirdi, ne de Kürt ulusal hareketi, bu şarta bağlı olarak ilerleyebildi veya yeni nitelikler kazanabilirdi.

İSP’nin veya TKP’nin anlamlı ve ileri bir adım atabilme şartına bağlı olarak ezilen ve sömürülen emekçi halklar (Kürt, vb.) iki adım ileri atamadıysa, bunun suçlusu olarak burjuva ve küçükburjuva sosyaliz-

mini de sollayıp “milliyetçi” bir konuma evrilen önderlerden önce komünist geçinenleri şiddetle karşıya almayı uygun bulmuştuk. Bu sürecin teknelci sermayenin çıkarları uzantısında bir seyir izleyişinden komünistler sorumluydu. Bu nedenle de, “Devrimci ve Marksist Kadroların Öndersizlik Krizi” sorununu gündeme taşınmıştır.

Bulduğumuz coğrafyadaki “milliyetçi sol” ve “liberal sol” (post-modern sol, yeni sol, tasfiyeci sol, vb) akımlar âdeta “ikiz kardeşler” misali Devrimci ve Marksist ideolojinin içini boşaltma yarışındadır.

Dersim gezimizde, konuyu bu yönüyle ele alışımızı ilgi ile dinleyen insanlarımız çoğunlukta idi.

Bölgede varlığı hissedilen TIKKO ve PKK gerilla faaliyetleri hakkında halkın nabzını tutmak istiyorduk. Popülizme düşmeden halkın nabzını tuttuğumuzu söyleyebilirim. Gerilla faaliyetleri hakkında resmî tarih anlayışına ve resmî ideolojilere biat edenlerin “milliyetçi sol” söylemlerine de rastlıyorduk. Bu kesimden insanlar genellikle iyi-kötü bir eğitim görmüş, çeşitli memurluk görevleri almış ve ekonomik durumunu şu ya da bu biçimde düzeltmişti. Almanyalı işçilerden de bu düşüncelere sahip kimseler çoğunlukta idi. Sisteme uygun biçimde ekonomik sorunlarını görece hâle-yola sokmuş olanlar, Dersim’e tatil için geliyorlardı. Dersim’in gelişmesi üzerine kapitalist yönelimli projelere de sahiplerdi. Memleketlerini ne derece sevdiklerinin bir işareti olarak, örneğin dilenciye 50 krş yerine 1 lira, ayakkabı boyacısına da (ki ayakkabı boyacılığına soyunan çocuklar hatırı sayılır ölçüde fazlaydı. Dilenci de fazlaydı) 1 lira veriyordu. Dersim’in fukara insanları 20 krş’a ayakkabı boyuyordu oysa. Munzur gözelerindeki tuvaletleri bekleyen genç delikanlıya “Mihmandar” yol arkadaşımız 1 lira vermiş ve onunla diyaloga girip okumasını önermişti. Dersimli genç çocuklar, ekmeğin parası için gazete bayiiinden aldığı gazeteleri 5 krş farkla satıyordu. Bu basit örnekler bölge halkının ekonomik güçlüklerini yansıtan minicik ayrıntılardır.

Konuya “Mahir, Hüseyin, Ulaş!...” diye girip yukarıdaki düşüncelerimizi yeniden dile getirmemizi okurlarımız anlayışla karşılayacaktır.

Hüseyin Cevahir’in Kartal-Maltepe’de Mahir ile kuşatılıp katledilişinden sonra, Kızılbaşlık-Dedelik geleneklerine göre cenazesinin bölgeye getirilip defnedilişini ayrıntılı olarak biliyorum. O’nun mezarını da ziyaret etmek istiyorduk. Ailesinden kimler hayattaydı, kimler “Hakka yürümüştü” ayrıntılı bilemiyordum. Hüseyin’in yeğenlerini, benim sahiplenerek eğitimlerini üstlenmem gibi vasiyetinin neden yerine getirilemediğini de yaşayanlardan öğrenemeyecektim. Hüseyin’in mezarının bulunduğu yere kadar ve âdeta binbir pıtrak teliyle denetim altına alınmış engelleri, bu kimliğimizle aşamamıştık. Fakat Dersim’deki pek çok gerillanın mezarını ziyaret etmiştik. Bu mezarlardan bazılarının taşları kırılmasın diye demir kafeslerle korumaya alınmıştı. Sistem,

Denizlerin ve Mahirlerin başkentteki mezar taşlarının faşistlerce kırılmasını da engellemiyordu.

Dersimliler ise (ki, her bölge halkının hanesinden en az bir-iki “şehidi” vardı), mermer taşları demir kafeslerle korumaya almıştı.

Bazı “yeni yetme” çocukların mezar taşlarını kırma gibi bir “oyunu” geliştirdiğini de bölge halkından dinlemiştik. Ne çare Tv’ler amerikan filmlerindeki şiddet propagandasını Kızılbaşlık geleneğine de aşıyordu. Geleneği korumak, geliştirip daha da güçlü kılmak, yani sosyalizme ulaşmanın önünde yıkılması gereken pek çok duvar vardı...

“Ulaşlar Ölmez!...” sloganı bulduğumuz coğrafyadaki bitmez, tükenmez devrimci direngenliğin bir ifadesiydi. Bu sloganı bilinçle dağa taş yazmak cüreti de takdire değirdi. Devrimci mücadelede inat, ısrar, süreklilik ve kararlılık kadar bir daha yeri doldurulamayacak militanlarımızı yaşatmak da önemliydi. Anısı, mücadelesi elbette yaşatılacaktı. Konuya bu açıdan bakınca “Ulaşlar Ölmez!...” denilmesini anlayışla karşılarız. Takdir eder bu devrimci damarı sahipleniriz. Fakat günümüz şartlarında Ulaşların niteliklerine sahip kadroların yokluğunun özlem ve acısını çektiğimizi de vurgulamak istiyoruz. Sosyal-pratikte “Ulaşlar Ölmez!...” sloganıyla, tek yanlı ajitasyonla devrimci geleneklerimizi sürdürdüğümüzü ifade ederek, Devrimci ve Marksist Kadroların “Öndersizlik Krizi”nin aşılması mücadelesinin önünü kesemeyiz. Cenahımız bu türden sloganlarla “idare-i maslahat” cihetine gittiğinde, Anaların Ulaşları doğurmakta zorlandığını ve Ulaşlarımızın gerçekten öldüğünü görmezlikten gelemeziz. Aynı zamanda Ulaşları kötü bir hamesetle anıp faydacı zihniyetlerin verdiği zararları da aza indiremeyiz. “Komünistlerin Birliği”ni gerçekleştirdiğimizde ancak “Ulaşlar Ölmez!...” sloganı ete kemiğe bürünebilir. Aksi hâlde sistem Ulaşlarımızı öldürmeye devam ediyor ve edecek... Yapılacak iş: Ulaşlarımızı yaşatacak ortamları üretecek *Kurum* ve *Araç*larımızın ne olduğunu bilince çıkarmaktır. Sistemin baskı ve terörüne karşı olduğunu ifade edip Ulaşların gerçekten ölümüne kimse katkı sunamaz/sunmamalıdır.

Dersimli Kızılbaş Geleneğinin Öne Çıkan Özellikleri

Kızılbaşlıkta Müslüman aile geleneklerinden çok farklı özellikler var. Bu farklılık en çok kadın-erkek ilişkilerinde görülüyor. Arap-İslâm kadını doğallığından alınıp mülkiyetin gücü olan erkek egemenliğinin esiri yapılmış. Erkek-Ata geleneği gücünü mülkiyetten alıyor. Sınıflı toplum biçimlerinde ise, kadın daha büyük bir sömürünün altında doğallığını yitirmiş. Kapitalist sömürü kadını çifte boyunduruğa koymuş. Tek tanrı dinleri ve devlet kadının Anaerki dönemlerdeki görece özgürlüğünü toptan elinden almış, ilk komünal toplumun Kadın-Ata kültürü, dinleri ve sınıflı toplumların âdeta saldırılacak boy hedefi olmuş. F.

Engels'in "sınıflı toplumlarda kadın proletaryayı temsil eder" vurgusunu bilimsel özüyle kavramak durumundayız. Kapitalizm kadını meta haline düşürdükten sonra kadın-erkek ilişkileri iyice yabancılaşmış, aile kurumu daha da gericileşmiştir. Gerici aile kurumunun ürünü çocuklar da aile egoizminin kucağında doğaya, topluma yabancılaşan kimliklere bürünmüştür. Kadını cinselliği ile öne çıkaran toplumdaki evlilikler ikiyüzlü ve gerici bir kurum olmaktan kurtulamazlar.

Müslümanlıktaki çok eşli evlilikler Kızılbaşlarda yoktur. Kızılbaşlar iki eşli evliliğe şiddetle karşıdır. Aile kolektifine zarar verenlerin hoş görülmediği, dahası dışlandığı yaygındır. Eşlerin boşanması öyle kolay değildir. Haksız gerekçelerle boşananlara "düşkün" gözüyle bakılır.

Kızılbaşlık inanç ve kültürleri, her türden otoriterliğe karşı ve "düzen dışı" olarak nitelenen isyan, başkaldırı ve ayaklanma, ayrıca hak arama geleneklerini bağrında taşımaktadır. Sömürücü sistemlerin, resmî İslâmın ve sözde laiklerin Kızılbaş Batınlılığı "boy hedefi" yaparak saldırmalarının temel nedeni budur.

Kızılbaşlar kadın konusunda bu zihniyettekilerden ayrılır. Dersim'de de bu konuyu soruşturduğumuzda cevap veren erkekler; "biz kadınperestiz" demekten geri durmamıştır. Yukarı Mezopotamya ve Anadolu halklarının yüzyıllar öncesinden miras kalan kültürlerinden, mitolojilerinden öğrendiğimize göre Kadın-Ana'ya, Kadın-Ata'ya sonsuz bir saygı vardır.

Kızılbaş geleneğinde kadının doğaya uygun ve erkek ile eşit olmasını sömürücü sistemlerine "aykırı" görüp bu doğallığı hazmedemeyen hâkim gerici sınıflar, binbir melanet ve spekülasyonla Kızılbaşlığa, Anadolu Aleviliğine ve Bektaşiliğe saldırıyı birinci görev olarak görmüştür.

Bütün tek tanrı dinleri ve peygamberleri (Musa, İsa, Muhammed) kutsal kitaplarında (Tevrat, İncil, Kuran) mülkiyeti kutsamıştır. "Tanrı" kavramı erkek cinsinde ifade edilmiştir. Kadın, meta -mal- durumuna indirgenmiştir. Kadını bu düzeyde düşüren, düşkünleştiren tek tanrı dinlerine ve bu dinlerin doğduğu sosyal mücadeleler tarihine bakıldığında, özellikle resmî İslâmın ve sözde laiklerin Kızılbaş Batını (Rafızî) inanç ve kültürlerini günümüze kadar taşıyanlara karşı "cihat" çağrısıyla uygulayageldiği inkâr, imha, asimilasyon sınıflar mücadelesi açısından da anlaşılır bir şeydir.

Kızılbaşlık geleneğinde, kadınlar arasında erkeklerden "kaç-göç" diye bir görenek yok. Müslüman mezheplerindeki gibi uyduruk "tesettür" modası da yok. Yalnızca kapitalist anarşiden etkilenmiş ve "moda"ya uymuş bir iki bayana rastlamıştık Tunceli'nde. Bu bayanların kaşları iyice "yoluk tavuk" misali alınmıştı. Bizim şakayla karışık ve

"karnı yarık modası" diye dalga geçtiğimiz bayanların sayısı da azdı. Öte yanda sayıları ve nitelikleri giderek azalan Kadın-Ata'ların anıt misali cemallerine baktığımızda sunî ve yapmacıklık yerine doğallık vardı. Kadın-Ata'ların kaşları alınmamıştı. Giyim kuşamları da edep ve törelere uygundu. Kültürel zenginliğe sahipti.

Dersim'de de çoğu kız ve oğlanlar kot pantolon giyiyordu. Amerika'da sığır çobanlarının giydiği kot pantolon bütün dünyada olduğu gibi coğrafyamızda da âdetâ "millî kıyafet"e dönüşmüştü. İlerici, demokrat ve kapitalist yabancılaşmaya bilinçleriyle karşı koyup direnen Dersimli kızlar, memlekete gelir gelmez mahalli şalvar giymeye başlıyordu.

Bölge halkıyla sohbetlerimizde kapitalist anarşinin kadını tüm anatomisini açığa vurup çırıl çıplak bir kılığa soktuğunu da dile getiriyoruz. Onlar da bu durumdan hoşnut değil. Bu sohbetlerimizde bir dost şunları söylüyordu: "Onların anlayışına göre kadın özgürleşti, erkekle eşit bir konuma geldi. Kapitalizmin kadınlara tanıdığı bu özgürlük(!) suniliğe, biçime ve apış arası özgürlüğüne indirgendi. Kadın, bu durumda özgürleşmedi, daha da düşkünleştirildi." Başka bir arkadaş ise, bu "ağır" eleştiriye karşı şu cevabı veriyordu: "Niçin sınırlarınızı bozuyorsunuz? Bırakın kadın özgürleşsin. Önce 'apış arası' özgürlüğünün ne demek olduğunu denesin. Sonra da 'salaklığı' bırakıp asıl özgürlüğün beyinde-yürekte, yani Sosyalist-Komünist toplumda olacağını öğrensin..."

Kadının sömürüsü üzerine kurulan din ve devlet anlayışları, Kızılbaş, Anadolu Aleviliği ve Bektaşî geleneklerindeki kadına değer veren anlayışlar karşısında yüzyıllardır "mum söndü" hikâyeleri, "şapka" uydurmalarıyla kitleleri kışkırtıp durmuşlardır. Sosyalist-Komünist toplumlarda üretim, mülkiyet ve paylaşım ilişkilerinin kolektifliğine, kadının da 'orta malı' gibi bu kolektifliğe dâhil edileceği biçiminde yapılan karşı propaganda henüz tümüyle kırılmamıştır.

Sol cenahımızın kurumsallaşma disiplinleri yeni nitelikler kazandığında, hâkim gerici sınıfların kadını düşkünleştirenlerin propagandası da büyük oranda kırılacaktır.

Bir Çuval Una 100 Mark' a Satan Rayberler...

Erkek mekânı, işsizliğin, aylıklığın kol gezdiği kahvelere kadın-erkek birlikte gidiyorduk. Bölge halkı bunu yadırgamıyordu. Meraklı gözlerle "bunlar da kim?" diyenlerin bakışları arasında halkın nabzını tutuyorduk. Kahvelerde pinekleyenler çoğunluktaydı. Bazı masalarda kağıt veya okey oynayanlar da vardı.

Pinekleyenler içinde teşpih çeken birine rastlamamıştık. Sünnîlerle Şafilere çoğunlukta olduğu iller, ilçeler de ise, bunun tam tersi bir

görünüm vardı. Hele Erzurum'da tesbih üzerine âdeta bir sanayi kurulmuştu. Oltu kehribar taşından çok çeşitli tespihler üretiliyor ve her yöreye satılıyordu. Dersim'de ise tespihli kimseye rastlayamamıştık. Bu, hoşumuza da gitmişti.

Dersim kahvelerine girerken de “esselâminaleykûm” diyene de rastlamamıştık. Onlar bu türden bir selâmı kısaltmış “selâm” biçimine dönüştürmüştü. Karşılaşmalar ve hal hatır sormalarda ise geleneksel “merhabaları” eksik değildi. “Merhaba Canlar, Merhaba Yoldaşlar, Merhaba Dostlar” bizim de kimi etkinliklerimizde, panel-söyleşilerimizde kullandığımız selamlaşmalardandı.

Tanıdık simaların bize karşı hitap tarzı da değişti. Bilinçli ve örgütlü kesimler kime, nasıl hitap edeceğini biliyordu. Böyleleri çoğunluklu olarak bendenize “Hocam”, “S. Abi”, “S. Baba” diyordu (Cezaevindeki adlî hükümlüler ise, “Dayı” diyorlardı). Bu insanlarımızı düşündürmek ve uygun bir hitap tarzını seçmeleri açısından arada bir şakayla karışık uyardığımız da oluyordu. “Hocam” diyenler geleneksel bir saygının ifadesini dillendirmiş olsalar da, “yahu, burası cami değil, ben de kimsenin hocası değilim...” dediğimde ne demek istediğimi anlıyordu. Biçimsel “yoldaş” diyenler çoğunlukla yoldaşçılık oynadıklarından, onlara Yoldaş olabilmenin vazgeçilmez ilkeselliğini sıralamaktaydık: “Aynı kurumsal disiplinlerdeki ideolojik, teorik, örgütsel birlikten gelmiyoruz. Önce Yoldaşlığın gereğini yerine getirelim. Ondan sonra uygun hitap yöntemlerimiz yerli yerine oturur.” diyerek konuyu aydınlatmaya çalışıyorduk.

Kızılbaş, Alevi-Bektaşî geleneğinden insanlarımız yüzlerce yıldır “Dost... Dost... diye” inliyordu. “Komünistlerin Birliği” diye diye bir söylem tutturana cenahımız ise, komünist olmadıkları için bu türden bir birliği gerçekleştiriyor, en azından Kızılbaşlıktaki gibi bilinçli bir geleceğin hitap tarzını bile hakedemiyordu...

Bölge halkının ahlâk, edep, hayâ anlayışını artık Kızılbaşlık değil, kapitalist anarşi belirliyordu. Ahlâkçı bilginler ve dinlerin tanımladığı gibi bir ahlâk anlayışı taşımıyorduk. “Ahlâk” olarak adlandırılan şeyin hangi sistemlerde, hangi üretim, mülkiyet ve paylaşım ilişkileri çerçevesinde ve süreçlerde biçimlendiğini biliyorduk. Bataklıklarda yetişen nadide nilüfer çiçekleri misali çürümüş, çözülmüş bir sosyoekonomik formasyonda yeşermiş nadide çiçeklerimizle karşılaşınca onların varlığından gurur duyuyorduk.

Bir kahve ziyaretimizde böyle biriyle de karşılaşmıştık. Konumuz bölgenin en hayâtî sorunu “iç savaş”ın yarattığı ortam üzerineydi. Ruh ve beden sağlığı yerinde bir genç kahvelerde pinekleyen, kumara müptela olan kimseleri oldukça ağır biçimde eleştiriyor ve hatta onları

çok somut örnekleriyle aşağılamaktan geri durmuyordu. Böylelerine duyururcasına da sesini yükseltiyor, kimleri kastettiğini bakışlarıyla da gösteriyordu. “Ben 100 Mark’a gerillaya bir çuval un satıp, sonradan yine 100 Mark’a ihbarcılık yapan ve de devrimci geçinenlerden değilim. Rayber ahlâklılardan devrimci olmaz. Onların nerede ve ne zaman ne yapacağı, kime hizmet edeceği ve kimleri satacağı belli olmaz. Asıl devrimci bizleriz!..” diyordu. Böyle bir insan malzemesiyle karşılaşınca çok sevinmiştik. İnsan ve Kızılbaş soyundan böyle bir genç ile tanıştığımızı sevinirken O’nu bütün özellik ve nitelikleriyle de tanımaya çalışmıştık. O’da bizlerden hoşnut olmalı ki, daveti üzerine evine kahve içmeye de gitmiştik. Devrimci fikir akımlarıyla bilinçli biçimde tanışmamıştı. Dürüst, namuslu ve gururlu biriydi. İşçiydi. Eşi de temiz bir kadındı. Çocukları da sevimliydi. Evi, oldukça derli toplu ve temizdi. Evinde buzdolabı, televizyon, radyo vardı. Üniversitelerde okuyan yakını gençler de vardı. İleri fikir akımlarına açık ve duyarlıydılar. Din kurumunu böylelerinin “basiretini” bağlamamıştı. Rayberlik Kurumu ve devrimci geçinen lumpen proleter unsurların güvenilmez kimliği ve çevirdiği dolapları O’ndan ayrıntılı dinlemiştik. İstanbul’un varoşlarında da bu tiplerden çok miktarda insan vardı. Göç etmiş, göçe zorlanmış, geri üretim ilişkileri içinde kapitalist anarşinin kol gezdiği bir kentte işsizliğin, yokluğun, yoksunluğun, eğitimsizliğin girdabında pek çok kirli işe girip çıkmışlardı. Bazı devrimci gruplar bu lumpen proleter, yarı-proleter unsurlara karşı “açık çek” veren bir konumdaydı. Zamanla bunun verdiği zararları dile de getiriyorlardı.

Varoşlarda ruh ve beden sağlığını yitirmiş kimseler yanında eğitilerek cenahımıza kazanılacak insanlarımız da vardı. Fakat böylelerinin iş içinde eğitimi ve dönüştürülmesi çok zordu.

Bizden Haberler

- **“Osmanlıdan Günümüze Ordunun Evrimi” Kitabımızın yazarı Osman Tiftikçi ile Sırrı Öztürk’ün yargılanmasına Devam...**

Ocak 2006 tarihinde *Sorun Yayınları Kolektifimiz* tarafından yayınlanan, "Osmanlıdan Günümüze Ordunun Evrimi" isimli kitabımızın yazarı Osman Tiftikçi ve *Kolektifimiz*'in sorumlusu Sırrı Öztürk hakkında, Genelkurmayın talebi doğrultusunda TCK'nın 301. Maddesine göre (Türklüğü, Cumhuriyeti ve Türkiye Büyük Millet Meclisini Alenen Aşağılama) iddiasıyla açılan/açtırılan davaya 5 Aralık 2006 günü saat: 9,30'da, İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesinde yapılan duruşmada devam edildi. Savcı Esas Hakkındaki Mütalaasını okumadı. Osman Tiftikçi'nin duruşmaya ihzaren celbi konusunda ilgililere müzekkere yazılmasına ve duruşmanın 6 Mart 2007 tarihinde, saat 9:30'de yapılmasına karar verildi.

- **Kolektifimiz Gaziantep Kitap Fuarı'na Katıldı**

6. Munzur Festivali'nden sonra Anadolu'daki Kitap Fuarlarına katılma kararımız gereğince, bu yıl 13-19 Kasım 2006 tarihleri arasında Gaziantep Üniversitesi salonlarında Akort firmasınınca düzenlenen 1. Gaziantep Kitap Fuarına *Kolektifimiz* de katıldı. Gaziantep halkı ve özellikle de üniversiteli genç kuşaklar *Dergi* ve *Kitap*'larımıza büyük bir ilgi gösterdi. Yayın Katalogu, kitap ayracı, **Sanat Cephesi Çağrısı** armağan edildi. Kitaplarımız, Fuar'da özel indirimli olarak sunuldu.

- **“10 Eylül 1920-28 Ocak 1921'den Günümüze Komünistlerin Birliği” Konulu Forum**

Yüzde yüz bağımsız ve yüzde yüz proletaryadan ve emekçi halkların sosyal kurtuluş davasından yana olduğunu düşündüğümüz birey, grup, çevre ve örgütsel yapı olarak tanımlanan insanlarımızın da katılımıyla kitlelere açık bir Forum düzenleme önerisini Devrimci ve Marksist Kadrolara iletmiş bulunuyoruz.

“10 Eylül 1920-28 Ocak 1921'den Günümüze Komünistlerin Birliği” konulu Forum'u, bu yolda emeği geçen yoldaş, dost ve yol arkadaşlarımızla birlikte organize ediyoruz. *Kolektifimiz* çalışanlarının da orga-

nizasyonunda yer aldığı Forum'u düzenleyenlerin bileşimi, konuşmacılar ve etkinliğin günü, yeri ve saati ayrıca ilân edilecektir. Bu Forum'a Dünya Komünist Hareketinden kendi iç mücadele ve deneyimlerini aktarmasını düşündüğümüz Yoldaşların da katılması planlanmaktadır.

- **3-11 Mart 2007 Tarihinde 5. Bursa Kitap Fuarı'ndayız**

Bu yıl 5.'si düzenlenen ve TÜYAP'ın Bursa Kitap Fuarı'na, her yıl olduğu gibi etkinliklerimizle katılıyoruz. Fuar'daki etkinliklerimiz ayrıca ilan edilecektir.

- **21-29 Nisan 2007 Tarihinde 12. İzmir Kitap Fuarı'ndayız**

Bu yıl 12.'si düzenlenen TÜYAP'ın İzmir Kitap Fuarı'na, başından beri etkinliklerimizle katılıyoruz. Fuar'daki etkinliklerimiz ayrıca ilan edilecektir.

2007'nin insanın ve insanlığın siyasal-sosyal kurtuluşunda kapitalizme-emperyalizme karşı ulusal ve enternasyonal düzlemde topyekûn, tutarlı bir mücadele yılı olmasını dileriz.

Birleşik, Kurumsal, Merkezi Disiplinli Araçlarımızla, İşçi sınıfı ve emekçi halkların mücadelesinde dünü yarında, geleceği bugünde somutlayacak çabalara ihtiyacımız var.

2007'nin Cenahımızın yeni nitelikler kazanarak emeğin devrimci siyaseti yoluyla sınıfsal iktidarı inşaa edecek bir derlenip toparlanma ve atılım gerçekleştirerek yepyeni bir ivme yaratması umuduyla okurlarımızın ve içerideki-dışarıdaki hapisanelerdeki insanlarımızın yeni yılını yoldaşça dayanışma duyularıyla kutlarız.

SORUN Polemik